CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

पूर्णिमा

इतिहास-प्रधान त्रैमासिक पत्रिका

१२३

पू

र्णा

ङ्क

संशोधन-मण्डल

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

का.मे.अ.द.नं १५५/२४९

तदिह न गुणदोषौ योजनीयावलीकौ
कथमपि महता यत् संस्कृतोऽयं श्रमेण ।

– बापूदेव शास्त्री

[धेरै मिहिनेत गरी यो तयार गरिएको छ । यस कारण यहाँ भूटो गुण अथवा दोष नलाइदिनुहोला ।]

पूर्णिमा

३१ वर्ष

(इतिहास-प्रधान त्रैमासिक पत्रिका)

३ अङ्क

सम्पादक –
महेशराज पन्त
दिनेशराज पन्त

प्रकाशक –
दिनेशराज पन्त
(संशोधन-मण्डलद्वारा)

यस अङ्कको मूल्य रु. ९०-

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

विषयसूची

१. संसारदेवीको प्रतिमास्थापना गरी राखिएको ताम्रपत्र – महेशराज पन्त १–६६

२. काठमाडौँ ह्युगलटोलको कुमारमूर्तिको चित्र ६७

३. काठमाडौँ टेवहालको यक्ष मल्लको पालाको
ने.सं. ५८३ (वि.सं. १५१९) कार्तिकपूर्णिमाको दिन स्थापना गरिएको चन्द्रमूर्तिको चित्र ६८

४. नयराज पन्तको दृष्टिमा वि.सं. २००७–०८ को नेपाल ६ खण्ड
खड्गमानसिंहको बिहे ६९–७०

बिक्रीमा भएका हाम्रा कृति

१.	*अभिलेख-संग्रह (१–१२ भाग)**	२०॥–
२.	*आदर्श, ए सप्लिमन्ट् टु पूर्णिमा, द जर्नल् अफ् द संशोधन-मण्डल (१–२ सङ्ख्या)*	५५॥–
३.	*इतिहास-संशोधन (१–६८ सङ्ख्या)**	३५॥–
४.	*इतिहास-संशोधनहरूको अभिनन्दन-ग्रन्थ*	५।–
५.	*इनेप्ट् स्पेसिइमिन् ?*	२॥–
६.	*कौटलीय अर्थशास्त्रको ऐतिहासिक व्याख्या (१–२ सङ्ख्या)**	५॥–
७.	*गोरखाको इतिहास (१–४ भाग)*	५०॥–
८	*त्रिकोणमिति (ज्योत्पत्ति)*	२।४०
९.	*धादिङ्मा फेला परेका नेपाली कविता*	७।–
१०.	*नेपालको संक्षिप्त इतिहास*	१२।–
११.	*नेपालसंवत्‌को राष्ट्रिय मान्यताको अनौचित्य*	५।–
१२.	*पञ्चाङ्ग-संशोधन (१–१७ सङ्ख्या)*	३॥–
१३.	*पं. गोपाल पाँडे र उनको घनमूल ल्याउने रीति*	१६।४०
१४.	*पशुपतिनाथको दर्शन स्पर्शन पूजनसम्बन्धमा समीक्षा*	८॥–
१५.	*पूर्णिमा (१–१२३ पूर्णाङ्क)**	४३९॥–
१६.	*प्राचीन र नवीन गणितको तुलना*	९।–
१७.	*बुद्धिविनोद-प्रश्नावली र त्यसको उत्तर*	५॥–
१८.	*रत्नदीप*	२।५०
१९.	*रत्नदीप १ भाग*	१०।–
२०.	*रत्नदीप २ भाग*	९२–
२१.	*राजीवलोचन जोशीका बराज्यू दामोदर जोशी*	७।–
२२.	*लिच्छवि-संवत्‌को निर्णय*	१०॥–
२३.	*विद्या-रक्षा (१–१५ सङ्ख्या)**	५॥–
२४.	*विश्रान्ति*	८२–
२५.	*वृत्तशतक*	३–
२६.	*व्याकरण-संशोधन (१–१० सङ्ख्या)**	३।–
२७.	*श्री ३ महाराज पद्मशमशेरका कुरा*	१२–
२८.	*सावधान-पत्र (१–३१ सङ्ख्या)**	१०॥–
२९.	*हाम्रो उद्देश्य र कार्यप्रणाली*	१०॥–
३०.	*हिन्दू सिद्धान्तज्यौतिष र ग्रीक सिद्धान्तज्यौतिषको तुलना*	२।–
३१.	*ह्वट् डिड् अंशुवर्मन् राइद् ?*	४॥–

* यिनका कुनै कुनै सङ्ख्या/पूर्णाङ्क फोटोकपीमा छन्।

हाम्रा कृति पाइने ठेगाना

संशोधन-मण्डल
२७ डल्लु आवासमार्ग, काठमाडौँ, नेपाल
फोन नं. ४६७०३८०, ४३०१०२५

११६ पावनगल्ली, धुम्बाराही, काठमाडौँ, नेपाल
फोन नं. ४४३५७४९
ई-मेल- samshodhanamandala@yahoo.com
पो.ब.नं. ४१६६, काठमाडौँ, नेपाल

साझा प्रकाशनका सबै पसलमा

हिमालयन बुक सन्टर
रेडक्रस बिल्डिङ, बागबजार
पो.ब.नं. १३३९, काठमाडौँ, नेपाल
फोन नं. ४२४२०८५

वज्र बुक शप
ज्याठाटोल
पो.ब.नं. २१७७९, काठमाडौँ, नेपाल
फोन नं. ४२२०५६२
ई-मेल- vajrabook@hotmail.com
वेबसाइट- www.vajrabooks.com.np

रत्न बुक डिष्ट्रिब्यूटर्स
७१ क ब्याङ्कमार्ग, बागबजार
पो.ब.नं. ९८, काठमाडौँ, नेपाल
फोन नं. ४२४२०७७, फ्याक्स नं. ४२४८४२१
ई-मेल- rpb@wlink.com.np

रत्नपुस्तकभण्डार
ग्रीन हाउस २७१, माइतीघर, काठमाडौँ, नेपाल
फोन नं. ४२४०८५०

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

(*पूर्णिमा* १२२ पूर्णाङ्कको ६१ पृष्ठपछि)

संसारदेवीको प्रतिमास्थापना गरी राखिएको ताम्रपत्र

– महेशराज पन्त

३. यस ताम्रपत्रको मैले दिएको मूलपाठको विषयमा

यस ताम्रपत्रको पाठ एकसरो मूलबाटै पढिए तापनि पाठमा शङ्का उठ्दा मूल ताम्रपत्रको माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको रीडर प्रिन्ट हेरेर समाधान गर्ने गरिएकोले तल दिइने मूलपाठ मूल ताम्रपत्रभन्दा त्यसको माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको रीडर प्रिन्टको आधारमा पढिएको पाठ हो भनी भन्नुपर्छ ।

नेवारी लिपिमा सामान्यतया ब र वमा भेद नगरिने र यो ताम्रपत्र पनि त्यसको अपवाद नभएको हुनाले ताम्रपत्रको मूलपाठ दिँदा संस्कृतमा जहाँ **ब** हुन्छ त्यहा **ब** र जहाँ **व** हुन्छ त्यहाँ **व** लेखेको छु र नेवारी खण्डमा पनि उच्चारणको खयाल गरी **ब** र **व** छुट्ट्याएको छु। कुनै नेवारी शब्दमा आएको त्यस अक्षरको उच्चारण **ब** हुन्छ कि **व** हुन्छ भन्ने कुरा मलाई थाहा नहुँदा भने त्यसको पाठ **व** नै दिएको छु। वमा म जोल्टयाई संस्कृतखण्डमा **नेपालसम्वत्सरे** लेखिएकोलाई मूलपाठ दिँदा मैले **नेपालसम्बत्सरे** पढेको कारण त तल (१६९ सङ्ख्याको टिप्पणीमा) खुलाइएको छ ।

तर्कुल्ले हुनुपर्नेमा यस ताम्रपत्रमा ठाउँठाउँमा बर्धन्ने कुँदिएको छ।[१२७] तिनको पाठ जस्ताको तस्तो दिँदा व्याकरणको त कुरै छोडौं, कमसेकम ५ ठाउँमा[१२७क] छन्दोभङ्गसमेत हुने भए पनि यहाँ त्यसको वास्ता राखिएको छैन र मूलमा जे छ त्यही उतारिएको छ ।

४. यस ताम्रपत्रको मूलपाठ

१. ॐ[१२८] ॐ नमः पशुपतये ❀

सून्ये[१२९]न्दुवह्नित्रयलोचनाय ◌ नागेन्द्रकर्ण्णावृतकुण्डलाय ।

वामाङ्ग[१३०] गौरी सह संगताय ◌ श्रीकण्ठकण्ठाय नमः शिवाय ❀

---

१२७. २ पङ्क्तिमा – **पूण्य°** । ३ पङ्क्तिमा – **समूद्देश** । ३-४ पङ्क्तिमा – **स्वर्ग्गपूरं** । ४ पङ्क्तिमा – **बहूधा, समूद्देशित, पूण्येन, सपूत्र°** । ४-५ पङ्क्तिमा – **यूगान्त°** । ५ पङ्क्तिमा – **स्कन्दमूखे, वरूणाभे** । ६ पङ्क्तिमा – **तत्कैलाशपूरं** ।

१२७क. ३-४ पङ्क्तिमा – **स्वर्ग्गपूरं** । ४ पङ्क्तिमा – **बहूधा** । ५ पङ्क्तिमा – **स्कन्दमूखे, वरूणाभे** । ६ पङ्क्तिमा – **तत्कैलाशपूरं** । तल १४३क सङ्ख्याको टिप्पणी पनि हेर्नू ।

१२८. यस ॐ मा दायाँपट्टि यस्तो ☉ भाग छैन ।

१२९. यस्तो रेफको विषयमा महेशराज पन्त २०५७.§ १.६.२ = १००-१०२ हेर्नू ।

१३०. ताम्रपत्र फुटेकोले ङ्गको सामैबाहेकको अक्षरको बीचको भाग, दोस्रो पङ्क्तिको **सौवर्ण्ण°**को **र्ण्ण**को रेफसमेतको सामैबाहेकको अक्षरको बीचको भाग, तेस्रो पङ्क्तिका २ दण्ड ॥ मध्ये अघिल्लो दण्डमा र चौथो पङ्क्तिको **तत्प्रदाना°**को **दा**को कान्नानीमा राम्रै असर पारेको छ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

दिवङ्गतायाः प्रतिमा ज[१३१]नन्या ० जाम्बूनदा-

२. भाकृतिनिर्म्मितांगा ।

स पूण्यपु[१३२]ण्येन स कृत्रिमेण ० ब्रह्मत्व मोक्षत्व शिवत्व भूयात् ॥

सौवर्ण्णप्रतिबिम्बकान्तिगवरीसंसारदेव्याकृतिं ०

तत्संस्थाप्य कृतामिमां पशुपतेः प्रासादगब्भीलये ।

या-

३. वद्वाशुकिनागक्षेत्र कथितस्तावद्गता वाग्मती ०

शम्भूमाशदृशी यथा भवतु तां शैवे तथा लीयता०[१३३] ॥

नेपालभूखण्ड पवित्रयन्तौ ० श्रीयक्षमल्लौ सह जीवमल्लौ ।

मातुः समूद्देशकृतार्थहितो ० सुच्छ्रद्धया स्व-

४. र्गपूरं नयन्तु ॥

पक्षत्रये ब्राह्मणसत्समीपे ० संकल्पयन्तं बहूधा प्रदानं ।

मातुः समूद्देशित तत्प्रदानाद्ब्रह्मत्व मोक्षत्व शिवत्व भूयात् ॥

दानेन पूण्येन अनेन भूयात् समृद्धिमारोग्य सपूत्रपौत्र० ।

यू-

५. गान्तकल्पान्तगतावधिस्थे ० श्रीराज्यलक्ष्मी भवतु ह्यखण्ड० ॥ ० ॥

---

१३१. जको डिकोमा बायाँपट्टि गाँठो र दायाँपट्टि यस्तो ३ छ ।

१३२. यहाँ अघिल्लो पमा र पछिल्लो पमा उकारको लागि लगाइएको मात्राको आकार फरक छ । यही ताम्रपत्रमा अन्यत्र पमा उकारको लागि लगाइएका २ थरी मात्रा भेटिन्छन् । तिनमा एक थरी अघिल्लो पमा लगाइएको जस्तो (४ पङ्क्तिमा ३ ठाउँमा, ६ पङ्क्तिमा १ ठाउँमा, १० पङ्क्तिमा १ ठाउँमा) र अर्को थरी अर्कै छाँटको (९ पङ्क्तिमा २ ठाउँमा, १२ पङ्क्तिमा १ ठाउँमा, १३ पङ्क्तिमा १ ठाउँमा, १६ पङ्क्तिमा २ ठाउँमा) छ । तर पछिल्लो पमा उकारको लागि लगाइएको भनी माथि चर्चा गरिएको मात्रा यी दुवै थरी मात्रासँग मिल्दैन । खुलाएर भन्नुपर्दा यसमा २ थरी मात्रामा जस्तो छड्के धर्को छैन र पको सामैको पुछारमा दायाँपट्टि छुस्स निस्किएको ज्यादै नै छोटो छड्के चोसो र दायाँपट्टि चाहिँ बायाँ मोडिएको, अहिलेको देवनागरीको तर्कुल्लेको संक्षिप्त रूप भनी भण्डै भण्डै भन्न मिल्ने मात्रा देखिन्छ ।

१३३. यस्तो अनुस्वारको विषयमा महेशराज पन्त र ऐश्वर्यधर शर्मा २०३४:७ मा १६ए टिप्पणी, महेशराज पन्त २०४४:१४-१७ र उही २०५७:§ १.६.१ = १०० मा लेखिएको छ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

नादे स्कन्दमूखे ह्यनगविशिखे नेपालसम्बत्सरे
मासादौ शितसप्तमीवरूणभे योगेशनौ गीस्पतौ ।
हाहाकार कृतं जनस्य निखि-
६. लं संत्यक्त लक्ष्म्यास्पदं[१३४]
तत्कैलाशपूरं जगाम दिवसे संसारदेवीति सा ०

संसारदेवी ठकुरिणीस प्रतिमा[१३५] गौरीसके दिनप्रति अखण्ड याङन जोगारपे[१३६] भोजा के कुहछिन थुया जा

७. अमस छता क्यं स्वंता चि चेकन थ्वतेन त्यवत्या के हांने[१३७] थ्व भोजा गौरीसके ह्ङव ताव संसारदेवी ठकुरिणीसतं ह्लिठंङ दुखि देशांतरी सुद्धा पोओ बिये यिनकोया मेस धरि पाटछि १

८. फलके कूहछि १ थ्व निसराव गौरीसके ह्ङव ताव संसारदेवी ठकुरिणीसतं ह्लिठंङाव हयिं लावड पालन बिये यिनकोयातं मेतं चिकन अष्टाछि १ गौरीसकेवो पशुपतिसकेवो

९. संसारदेवी ठकूरिणीसतं ह्लिठंङाव ह्लिथांवुं मेतां बियाव छोयके ठिंसला पुनिशि कोह्नु इहमंढे त्यवछि केन द्वाको छोङाव येंने प्वस पुनिशि कोह्नु स्वाटमंढे त्यवछि केन द्वाको छोङाव

१०. येंने दिनक्षयसंक्रांति कोह्नू हामलजा घेर साषर थ्वतेन फंछि केन द्वाको येंने चितला पूनिशि कोह्नु चाकुमंढे त्यवछि केन द्वाको येंने पसादचवदश कोह्न डोनयेला चतावमंढे त्य-

११. वछि केन द्वाको छोङाव येंने चंगुणिला विश्वसंक्रांति कोह्नु चतावमंढे त्यवछि केन द्वाको छोङाव येंने कहवह सिठिं कोह्नु कहवहमंढे त्यवछि केन द्वाको छोङाव येंने गुणिला

१२. पुनिशि कोह्नु ध्वरपमंढे टुलिटला क्यं त्यवछि केन द्वाको येने महनि नवमि कोह्नु छ्वसला-

---

१३४. यहाँ एउटै अक्षरमा २ थरी अनुस्वार हालिएको छ ।

१३५. म र सामैको बीचमा हुने तेर्सो धर्को कमसेकम रीडर प्रिन्टमा देखिँदैन ।

१३६. रपा वा रपावाट आएका अरू प्रत्ययको लागि गौतमवज्र वज्राचार्य २०२२ हेर्नू । यक्ष मल्लको पालाका अरू लेखमा आएको रपे प्रत्ययको लागि तल २०३ सङ्ख्याको टिप्पणी हेर्नू ।

१३७. यस ताम्रपत्रमा एक ठाउँमा (१७ पङ्क्तिमा- तया) छोडेर सर्वत्र एकारान्त क्रियाको प्रयोग भएको छ । एकारान्त क्रियाको पटक पटक प्रयोग भएको एउटा लेखोटको लागि महेशराज पन्त २०३७:२०-२१ हेर्नू । एकारान्त क्रियाको विषयमा योगेश राज २०६२ हेर्नू ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

वो फलकेवोन फंछि केन द्वाको येंने सुखरात्रि कोह्नु धरिख्यं कस्तिधाज्य[१३८] साषर माठ-

१३. लडुवा थ्वतेन नेफा केन द्वाको येंने जुधान पुनिशि कोह्नु सके माङा दुदुदाया फंछि केन द्वाको येंने भोजा निसराव बांहिकन थ्वतेतावुं को शीपघाट लिस्यें यंने गौरीसके ह्डव

१४. ताव संसारदेवी ठकुरिणीस ह्निठंङाव दुखी देशांतरी बिये पाशुपतिस स्नान याको ह्नावुं संसारदेवी ठकुरिणीसतं ह्निठंङन ह्निन स्वं पोल धारे गाडु ढालरपे दं संवच्छली

१५. कोह्नु दंस दंशवुं स्वंकन क्वाक्वन सेले सेले धुनङाव गौरीट्वंनो पाशुपतिट्वंनो पंचामृतन स्नान याये धरि दुदु घेर कस्तिन दम्मछि १ साषर दम्मछि १ स्वान ङचाङ छाये दम्म-

१६. छि १ दक्षिणा गौरीसतं पाशुपतिसतंन दम्मछि १ दक्षिणा पुजावारीयातं दम्मछि १ ह्नस दामन लिं पीट ङचाङाव गावो पाटावो हेले थ्वते धुनङाव पुजावारी द्वाकोवुं भंडिरि

१७. द्वाकोवुं ब्यष्ट द्वाकोवुं गुठि द्वाकोवुं मुङन भोज याये धरि फलके लाव जिमछ दाम ११ हाने थ्व समस्ता वसपेयातां आय दुंतं तया मागल को बूया गंग्व वा पं ङय

१८. पं ५० धारे प्यंड काये ननिसालया बढंदाम शिवका पि ४ धारे काये बू रोव १६ स्वाढ-गाह को बू रोव ३ वंधबू बू रोव १५ कांड्वंको बू रोव ११ वंटाबू बू रोव ९ स्वा-

१९. ढगाह बू रोव १२ पेकबहार को बू रोव ३ पेकबहार को बू रोव ९ स्वाढगाह थ्वते आयस लोभा-मोहोन ग्रासरपो[१३९] द्वा काले आयन गाक्व थ्यं चोस्यं तकोतावूं गुठि-

२०. न मनिस्तरप काले श्रीश्रीश्रीपाशुपतिस निग्रह लाक्व जुरोव्रू दिवंगत मामो देवीस उदेसन श्रीश्रीजयजक्ष मलदेव प्रभु ठाकूरसन श्रीश्रीजयजीव मलदेव प्र-

---

१३८. सिद्धिहर्ष वज्राचार्यदेखि सबैले यस अक्षर ह्ग्ग लाई ज्य पढेका छन् । यस संयुक्ताक्षरलाई ५ पङ्क्तिको श्रीराज्यलक्ष्मीको ज्य ह्ग्ग सँग दाँज्दा यो अलि फरक देखिन्छ । खुलाएर भन्दा
अघिल्लोको घाँटी दायाँ फर्किएकोमा यसको घाँटी अलि बायाँ फर्किएको छ । अघिल्लोमा घाँटीपछि जको आकार स्पष्टै देखिन्छ र जको दाहिनेपट्टिको भाग बाङ्गिँदै यको सामैसँग जोडिएको छ । यसमा भने घाँटीमुनि रहेको अक्षरको भाग नबाङ्गिईकनै यको सामैसँग जोडिन गएको छ र यको मुनि बायाँपट्टि, दायाँपट्टिवाट उठेको अक्षरको अंश देखिन्छ । दुवै संयुक्ताक्षरमा पछिल्लो अक्षरमा जोडिन गएको, अघिल्लो अक्षरको पुच्छरको भाग भने उस्तै छ भने हुन्छ । यसो हेर्दा यो अक्षर यमा ह भुण्डयाइएको हो कि जस्तो पनि लाग्छ । त्यसो भनूँ भने पनि ५ पङ्क्तिको ह्यखण्डको ह्य ह्ग्ग र ५ पङ्क्तिकै ह्यनगको ह्य ह्ग्ग सँग यो अक्षर ठ्याम्म मिल्दैन । कुरा के हो भने ती २ वटा ह्यमा हामीले खुट्ट्याउन नसकेको अक्षरमा भएको यको मुनि बायाँपट्टि, दायाँपट्टिवाट उठेको अक्षरको अंश छैन ।

१३९. यक्ष मल्लको पालाका अरू लेखमा आएको रपो प्रत्ययको लागि तल २०४ सङ्ख्याको टिप्पणी हेर्नू ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

२१. भु ठाकूरसन ॥ उभयस्यं दूंता जुरोङ्क अंनदान आदिन ॥ थ्वतेता दानया फलन ॥ माम संसारदेवी ठकूरिणि-
द्वं ॥ शिवलोक विष्णुलोक संप्राप्तो भवंतु ॥ भोजा येंने भो पा-

२२. टछि १ मेत थंङ येने ॥ कंस बांडलठु पाटछि १ निसराव येने ॥ सं भोचा पाटछि १ कंस सोपारि ट्वाकछि
१ थ्वते गुठियाके च्वंगव ॥ ० ॥ शुभमस्तु सर्व्वजगतां ॥ ० ॥

(दायाँ फट्केमा तलबाट २१ पङ्क्तिको हाराहारीबाट उठाई तेर्सो पारेर सानो अक्षरमा)

गाडु ढालरपेयातं दि ॥ बु रोव १२ स्वाढगाह ॥ लावड हयिं आदिन ॥ पुजावारी द्वाकोस्तङ्क्ष ॥

५. यस ताम्रपत्रको संस्कृतभाषाको विषयमा

यक्ष मल्ल र जीव मल्लको यो ताम्रपत्र उनीहरूका बाजे स्थितिराज मल्ल र बाबु ज्योतिर् मल्लको अभिलेखभन्दा २ कुरामा फरक छ। उनका बाबु[१४०]बाजे[१४१]का कुँदिएका लेख पूरै संस्कृतमा छन्। यो

१४०. ज्योतिर् मल्लको ने.सं. ५३३ (वि.सं. १४६९) माघशुक्लत्रयोदशीको शिलापत्र छाप्दा भगवान्लाल इन्द्रजी र गेओर्ग ब्यूलर (१९३७:१८३-१८४)ले यस शिलापत्रको अन्त्यतिर नेवारीमा लेखिएको छ, त्यो खण्ड यहाँ छापिएको छैन* भनी लेखेका छन् र यस शिलापत्रको उनीहरूले प्रकाश गरेको सबभन्दा पछिल्लो वाक्य यस्तो छ –

संवत् ५३३ माघ शुक्लत्रयोदशी पुनर्वसुनक्षत्रे प्रीतियोगे आदित्यवारे।

नरहरिनाथ (२०१०:६९-७१)ले यस शिलापत्र छाप्दा यसको अन्तिम वाक्य यसरी दिएका छन् –

१ संवत् ५३३ माघशुक्ल त्रयोदशी पुनर्वसुनक्षत्रे प्रीतियोगे आदित्यवारे मिथुन चन्द्र ॥ शुभमस्तु ॥

यस शिलापत्रको डिल्लीरमण रेग्मी (२०२३:१ खण्ड ४७-५० = ४७ सङ्ख्या)ले प्रकाश गरेको पाठको पनि अन्तिम वाक्य नरहरिनाथको जस्तै छ, खालि नरहरिनाथको प्रीतियोगेलाई प्रतियोगे, आदित्यवारेलाई आदित्यवार र शुभमस्तुलाई शुभममस्तु उनले बनाइदिएका छन्।

यस शिलापत्रको गोविन्द टण्डन (२०५६:१२२-१२४ = अभिलेखखण्ड (क)को ३ परिशिष्ट)ले प्रकाश गरेको पाठको अन्तिम वाक्य वस्तुतः नरहरिनाथको जस्तै छ र खास फरक भने नरहरिनाथले नक्षत्र योग र वारमा संस्कृतको सप्तमीको एकवचनअनुसारको पाठ दिएकोमा गोविन्द टण्डनको पाठमा त्यस्तो रूप छैन –

ॐ संवत् ५३३ माघशुक्लत्रयोदशी पुनर्वसुनक्षत्र प्रीतियोग आदित्यवार मिथुन चन्द्र। शुभमस्तु

भगवान्लाल इन्द्रजी र गेओर्ग ब्यूलरले दिएको पाठअनुसार नक्षत्र योग वार सबै सप्तमीको एकवचनमा छ, खालि महीना पक्ष र तिथि बुझाउने शब्दको मात्र रूप चलाइएको छैन। नरहरिनाथको यस वाक्यको पाठमा भगवान्लाल इन्द्रजी र गेओर्ग ब्यूलरको पाठमा नभएको, चन्द्रमा कुन राशिमा छन् भनी बुझाउने शब्द पनि परेको छ। नरहरिनाथको पाठ मान्ने हो भने महीना पक्ष र तिथि बुझाउने समस्तपदको र चन्द्रमा कुन राशिमा छन् भनी बुझाउने शब्दको पनि रूप चलाइएको छैन, नक्षत्र योग र वार बुझाउने शब्दको मात्र रूप चलाइएको छ। गोविन्द टण्डनको पाठ मान्ने हो भने यस वाक्यमा कुनै शब्दको पनि रूप चलाइएको छैन। अर्को शब्दमा भन्ने हो भने भगवान्लाल इन्द्रजी र गेओर्ग ब्यूलरको तथा नरहरिनाथको

* ल्याङ्ग्विज् भेर्इ इन्करेक्ट् सन्स्कृत्, यान्ड् टुवर्ड्ज् दि एन्ड् निवारी। निवारी पोर्शन् नट् कपिइड्।

(भगवान्लाल इन्द्रजी र गेओर्ग ब्यूलर १९३७:१८३)

(भाषा – ज्यादै अशुद्ध संस्कृत र अन्त्यतिर नेवारी। नेवारी खण्ड [यहाँ] सारिएको छैन।)

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

ताम्रपत्र भने संस्कृत र नेवारीमा छ। यक्ष मल्लका कुँदिएका लेखमध्ये देवभाषा र लोकभाषाको प्रयोग भएको दोस्रो उदाहरण[१४२] यो बन्न गएको छ।

छोटो रूपमा लेखिएका मङ्गलाचरण र आशीर्वचन छोडेर यस ताम्रपत्रको संस्कृत जति पद्यमा[१४३] र नेवारी जति गद्यमा छ। अझ खुलाएर भन्ने हो भने यहाँ ७ वटा पद्य छन्; तिनमा पहिलो चौथो र पाँचौँ श्लोक इन्द्रवज्रामा, दोस्रो र छैटौँ[१४३क] उपजातिमा र तेस्रो र सातौँचाहिँ शार्दूलविक्रीडितमा छन्दोवद्ध छन्।

तर्कुल्ले हुनुपर्ने ठाउँमा यस ताम्रपत्रमा ठाउँठाउँमा बर्धन्ने छ र त्यसबाट छन्दोभङ्ग हुन गएको छ भनी माथि (§ ३ को तेस्रो कण्डिकामा) लेखिसकिएको छ। दीर्घ हुँदा छन्दमा असर पर्ने यस्तो गल्ती यस ताम्रपत्रको पाठ जसले तयार गरे, तिनले नगर्ने हुनाले यस्तो गल्ती ताम्रपत्र कुँद्नेको हो भनी सहजै भन्न सकिन्छ।[१४४] त्यसै गरी यावद्सँगै आएको तावद्को वमा लगाइएको बर्धन्ने (३ पङ्क्तिमा) पनि ताम्रपत्र कुँद्नेले गरेको गल्ती हो भनी भन्नुपर्छ।

पाठ मान्दा भने यो वाक्य अशुद्ध संस्कृतमा लेखिएको हुन जान्छ र गोविन्द टण्डनको पाठ मान्दा भने यही वाक्य लोकभाषाको हुन जान्छ। यस कारण एउटा मात्र त्यो वाक्य लोकभाषाको भए पनि ज्योतिर् मल्लको यो शिलापत्र संस्कृतमा छ भनी भन्दा त्यति विदि फरक पर्दैन।

भगवान्लाल इन्द्रजी र गेओर्ग ब्यूलरपछि जजसले यो शिलापत्र छपाए ती सबैले एकैमुखले यस शिलापत्रको समग्र पाठ मिति भएको त्यही वाक्यमा टुङ्ग्याएकाले यसपछि नेवारी भाग छ भनी यस शिलापत्रका आद्य सम्पादकले भ्रमवश लेखेको हुनुपर्छ। मूल शिलापत्र मैले हेरेको छैन।

१४१. स्थितिराज मल्लको ने.सं. ५०८ (वि.सं. १४४४) मार्गशुक्लदशमीको शिलापत्र।[1]

१४२. यसको पहिलो उदाहरण भक्तपुर टौमढीटोलको ने.सं. ५६० (वि.सं. १४९७) ज्येष्ठशुक्लदशमीको शिलापत्रमा पाइएको छ।[2]

१४३. नेवारीमा अंनदान आदिन ൭ थ्वतेता दानया फलन ൭ माम संसारदेवी ठकुरिणिद्वं ൭ लेखिसकेपछि संस्कृत गद्यमा शिवलोक विष्णुलोक संप्राप्तो भवंतु ꣼ (२१ पङ्क्ति) लेखी वाक्य टुङ्ग्याइएको कुरा पनि यस प्रसङ्गमा भन्नुपर्छ।

१४३क. यस श्लोकको तेस्रो पाउको उठानमा यूगान्त कुँदिएकोले र अरू तीनै पाउको पहिलो वर्ण गुरु भएकाले यस श्लोकको वृत्त इन्द्रवज्रा हो भनी भन्न सकिए तापनि अन्त अन्त जस्तै यहाँ पनि तर्कुल्लेको ठाउँमा बर्धन्ने कुँद्न पुगेको देखिएकोले[3] यसको वृत्त इन्द्रवज्रा नभई उपजाति हो भनी माथि लेखिएको हो।

१४४. नेवारी खण्डमा पनि एउटै अक्षरमा कहीँ तर्कुल्ले र कहीँ बर्धन्ने लेखिई[4] एउटै शव्दका २ रूप[5] देखिन गएका छन् –

६, ७, ८ पङ्क्तिमा, १४ पङ्क्तिमा २ पटक – ठकुरिणी॰। ९ पङ्क्तिमा – ठकूरिणीसतं। २१ पङ्क्तिमा – ठकूरिणि-द्वं। ९ पङ्क्तिमा २ पटक, १२, १३ पङ्क्तिमा – पुनिशि। १० पङ्क्तिमा – पूनिशि।

---

१. बाबुराम आचार्य र नयराज पन्त २०१०:४६-४८।

२ महेशराज पन्त छापिन बाँकी:१ सङ्ख्या।

३. माथि १२७ सङ्ख्याको टिप्पणी हेर्नू।

४. एउटै धातुबाट बनेका पदमा एकपल्ट तर्कुल्ले र अर्कोपल्ट बर्धन्ने लागेको कुरा पनि यस प्रसङ्गमा भन्नुपर्छ – १७ पङ्क्तिमा – दुंतं, २१ पङ्क्तिमा – दूंता।

५. १० पङ्क्तिमा आएको कोह्वचाहिँ ह्वमा उकार छुटेको रूप हो भनी भनिरहनुपर्दैन।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

रेफदेखि व्यञ्जन पर हुँदा व्यञ्जनको द्वित्व विकल्पले हुन्छ भन्ने कुरा भनिरहनुपर्दैन । यस ताम्रपत्रमा रेफदेखि व्यञ्जन ६ ठाउँमा पर भएकोमा ५ ठाउँमा द्वित्व गरिएको छ[१४५] र १ ठाउँमा अर्थात् रेफदेखि य पर हुँदा त्यसको द्वित्व गरिएको छैन[१४६] । रेफदेखि पर रहेको यको डिकोमाथि रेफ नहाली यहाँ अर्कै ढङ्गले अर्थात् यको अधिल्तिर रेफ जोडिएको छ र यसरी रेफ जोड्दा अन्त अन्त पनि यको द्वित्व गरेको नदेखिएको कुरा[१४७] यस प्रसङ्गमा भन्नुपर्छ ।

परसवर्ण गर्नैपर्ने अवस्था यस ताम्रपत्रमा १८ ठाउँमा आएकोमा १५ ठाउँमा परसवर्ण गरे[१४८] पनि आम तर अशुद्ध चलन[१४९]अनुसार अपवादको रूपमा ३ ठाउँमा अनुस्वार हालिएको छ[१५०] । परसवर्ण विकल्प भएको ठाउँमा चाहिँ ४ ठाउँमा परसवर्ण नगरिएको[१५१] र २ ठाउँमा परसवर्ण गरिएको[१५२] छ, पदान्तमा चाहिँ कहीँ पनि परसवर्ण गरिएको छैन[१५३] ।

---

९ पङ्क्तिमा २ पटक, १० पङ्क्तिमा, ११ पङ्क्तिमा २ पटक, १२ पङ्क्तिमा ३ पटक, १३ पङ्क्तिमा, १५ पङ्क्तिमा – **कोह्नु** । १० पङ्क्तिमा – **कोह्नू** ।

१४५. १ पङ्क्तिमा – **कर्ण्णावृतकुण्डलाय** । २ पङ्क्तिमा – **°निर्म्मितांगा,[१] सौवर्ण्ण°, °गब्भालये[२]** । ३-४ पङ्क्तिमा – **स्वर्ग्ग°** ।

१४६. १ पङ्क्तिमा – **सूर्य्येन्दु°** ।

१४७. महेशराज पन्त २०५७:§ १.६.२ = १००-१०२ ।

१४८. १ पङ्क्तिमा – **सूर्य्येन्दु°, नागेन्द्र°, °कुण्डलाय, वामाङ्ग, श्रीकण्ठ°, °कण्ठाय, जाम्बूनदा°** । २ पङ्क्तिमा – **प्रतिबिम्ब°, °कान्ति°** । ३ पङ्क्तिमा – **भूखण्ड** । ४ पङ्क्तिमा – **°कल्पयन्तं** । ४-५ पङ्क्तिमा – **यूगान्त°** । ५ पङ्क्तिमा – **कल्पान्त°, ह्यखण्ड<u>ऽ</u>, स्कन्द°** ।

१४९. यस्तो चलनको विषयमा महेशराज पन्त २०५७:§ १.४.८ = ९७ मा अलिकति लेखिएको छ ।

१५०. १ पङ्क्तिमा – **°निर्म्मितांगा** । ५ पङ्क्तिमा – **ह्यनंग[३]** । २१ पङ्क्तिमा – **भवंतु** ।[४]

१५१. १ पङ्क्तिमा – **संगताय** । ४ पङ्क्तिमा – **संकल्पयन्तं** । ६ पङ्क्तिमा – **संत्यक्त** । २१ पङ्क्तिमा – **संप्राप्तो** ।[५]

१५२. १ पङ्क्तिमा – **दिवङ्गताया** । ३ पङ्क्तिमा – **शम्भूमा°** ।

१५३. ३-४ पङ्क्तिमा – **स्वर्ग्गपूरं[६] नयन्तु** । ४ पङ्क्तिमा – **°कल्पयन्तं बहूधा** । ५ पङ्क्तिमा – **कृतं जनस्य** । ६ पङ्क्तिमा – **तत्कैलाशपूरं[६] जगाम** ।

---

१. परसवर्ण नगरी अशुद्ध तर आम चलनअनुसार तामा अनुस्वार हालेको विषयमा १५० सङ्ख्याको टिप्पणीमा लेखिएको छ ।

२ महाप्राण भ्को द्वित्व हुँदा अधिल्लो भ् नियमानुसार यहाँ अल्पप्राण भएको हो भनी भनिरहनु नपर्ला ।

३. मूलमा ह्यनग छ । यस ताम्रपत्रको पाठ तयार गर्नेले परसवर्णनियमको अनुसरण नगरी आम तर अशुद्ध चलनअनुसार नमा अनुस्वार हालेको र ताम्रपत्र कुँद्नेले त्यो अनुस्वार छुटाएको देखिन्छ ।

४. नेवारी खण्डमा आएका संस्कृत शब्दमा पनि नित्य परसवर्ण गर्नुपर्नेमा एक ठाउँमा छोडेर – ४ पङ्क्तिमा **अखण्ड** – अन्यत्र परसवर्ण गरिएको छैन–
७, १४ पङ्क्तिमा – **देशांतरी** । १०, ११ पङ्क्तिमा – **°क्रांति** । १५ पङ्क्तिमा – **पंचामृत°** । २१ पङ्क्तिमा – **अंनदान** ।

५. परसवर्ण विकल्प भएको ठाउँमा नेवारी खण्डमा आएका संस्कृत शब्दमा परसवर्ण गरिएको छैन–
१०, ११ पङ्क्तिमा – **संक्रांति*** । २० पङ्क्तिमा – **दिवंगत** ।

६. तर्कुल्ले'लाउनुपर्नेमा वर्धन्ने लाएको कुरा § ३ को ३ कण्डिकामा परिसकेको छ ।

---

* परसवर्ण नगरी अशुद्ध तर आम चलनअनुसार क्रामा अनुस्वार हालेको विषयमा यही पृष्ठमा माथि ४ सङ्ख्याको उपटिप्पणीमा लेखिएको छ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

*शिवपञ्चाक्षरस्तोत्र*को पहिलो श्लोक

नागेन्द्रहाराय त्रिलोचनाय भस्माङ्गरागाय महेश्वराय ।
नित्याय शुद्धाय दिगम्बराय तस्मै नकाराय नमः शिवाय ॥

को प्रभावमा यस ताम्रपत्रको पहिलो श्लोक

सूर्य्येन्दुवह्नित्रयलोचनाय ० नागेन्द्रकर्ण्णावृतकुण्डलाय ।
वामाङ्ग गौरी सह संगताय ० श्रीकण्ठकण्ठाय नमः शिवाय ॥

लेखिएको जस्तो देखिन्छ[१५४] तापनि यस ताम्रपत्रको पाठ जसले तयार गरे, भाषामा तिनको पकड नभएको कुरा यसै श्लोकबाट पनि स्पष्ट झल्कन्छ ।

लिच्छविकालका लेखमा नेपालको एउटा अतिप्रसिद्ध नदीको नाउँ **वाग्वती**[१५५] लेखिएकोमा त्यसपछिका, यस ताम्रपत्रभन्दा अगाडि[१५६] र पछाडिका नेवारराज्यका लेखमा[१५७] जस्तै यहाँ (३ पङ्क्तिमा) पनि **वाग्मती** नै

१५४. यस विषयमा देविचन्द्र श्रेष्ठबाट मेरो दृष्टि तानिएको हो ।

१५५. [शक]संवत् ३९९ (वि.सं. ५३५) आषाढशुक्लदशमीको शिलालेखको ४ पङ्क्तिमा– **वाग्वतीपारप्रदेशे** ।[१]
[शक]संवत् ४९५ (वि.सं. ६३०/६३१) को[२] शिलालेखको २ पङ्क्तिमा– **वाग्वत्या मणिमत्याश्च सन्धिदेशे** ।[३]
[प्रथम] शिवदेवको चाँगुनारायणको, मिति फुटेको शिलापत्रको १२ पङ्क्तिमा– **वाग्वत्या** ।[४]
[मानदेव]संवत् ३२ (वि.सं. ६६६) आषाढशुक्लत्रयोदशीको शिलापत्रको १२ पङ्क्तिमा– **वाग्वतीपारदेवस्य** ।[५]
[मानदेव]संवत् ८३ (वि.सं. ७१७) भाद्रशुक्लषष्ठीको शिलापत्रको ८ पङ्क्तिमा– **पशुपतौ वाग्वतीपूर्वकूले** ।[६]
[मानदेव]संवत् १०३ (वि.सं. ७३७) ज्येष्ठशुक्लसप्तमीको शिलापत्रको १२ पङ्क्तिमा– **वाग्वतीनदी°** ।[७]
[मानदेव]संवत् १०३ (वि.सं. ७३७) ज्येष्ठशुक्लत्रयोदशीको शिलापत्रका २७-२८ पङ्क्तिमा– **ब्रह्मतीर्थसंवेद्यन्नदी-वाग्वतीपूर्व्वमनुसृत्य** ।[८]

१५६. उदाहरणको लागि
गोपालराजवंशावली १७ क पत्रको ५ पङ्क्तिमा– **वाग्मतीतीरे** ।
ने.सं. ५३३ (वि.सं. १४६९) माघशुक्लत्रयोदशीको ज्योतिर् मल्लको शिलापत्रको २ पङ्क्तिमा– **श्रीवाग्मत्यास्तटान्ते** ।[९]

१. धनवज्र वज्राचार्य २०३०:५०-५१ = १० सङ्ख्या ।
२. मूलमा साल मात्र दिइएको छ ।
३. धनवज्र वज्राचार्य २०३०:२११ = ५३ सङ्ख्या ।
४. उही:२३३-२३४ = ५८ सङ्ख्या ।
५. उही:३२०-३२१ = ७७ सङ्ख्या ।
६. उही:४८१-४८२ = १२८ सङ्ख्या ।
७. उही:४९६-४९७ = १३३ सङ्ख्या ।
८. उही:४९९-५०१ = १३४ सङ्ख्या ।
९. गोविन्द टण्डन २०५६:१२२-१२४ = अभिलेखखण्ड (क)को ३ परिशिष्ट ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

लेखिएको छ। **वाच्** शब्ददेखि **मतुप्** प्रत्यय लाग्दा मकारको ठाउँमा वकार आदेश भई भई स्त्रीलिङ्गमा **ङीप्** प्रत्यय आई **वाग्वती** रूप बन्ने भएकोले **वाग्मती** अशुद्ध हो भनी भनिरहनुपर्दैन ।[१५८]

यक्ष मल्लका बाबुबाजेका कुँदिएका लेखको दाँजोमा यस ताम्रपत्रको संस्कृतभाषा निकै तल्लो तहको छ भन्ने कुरा पनि यस प्रसङ्गमा भन्नुपर्छ। अझ खुलाएर भन्ने हो भने यिनका बाबुको लेख यिनका बाजेको लेखभन्दा भ्रष्ट छ[१५९] र यिनको लेख त धेरै नै भ्रष्ट छ।

यस ताम्रपत्रको संस्कृतभाषामा सन्धि, समास, लिङ्ग, विभक्ति, वचन आदि प्रशस्त बिग्रिएको छ। यस विषयमा केही लेख्नु अप्रासङ्गिक नहोला।

---

१५७. उदाहरणको लागि
ने.सं. ५९१ (वि.सं. १५२७) माघशुक्लनवमीको शिलापत्रको ४ पङ्क्तिमा– **वाग्मत्याः सविधे** ।[1]
ने.सं. ७९६ (वि.सं. १७३३) वैशाखकृष्णत्रयोदशीको दिन सारिसिद्धचाइएको *हिमवत्खण्ड*को पुष्पिकाको ११ श्लोकमा **वरवाग्मतीशुचिजलस्नानातिपूताकृति°** ।[२]

१५८. पाश्चात्य ढङ्गमा भारतमा लेखिएको सबभन्दा पहिलो संस्कृत कोष अर्थात् *शब्दकल्पद्रुम*मा **वाग्वती** नचढी **वाङ्मती** चढेको छ र त्यो रूप सिद्ध गर्न **वाच् + मतुप्**। **ङीप्** (राधाकान्तदेव १९४३ (२०२४):**वाङ्मतीमा**) लेखिएको छ। **वाच्**देखि **मतुप्** प्रत्यय लाग्नेबित्तिकै **झयः** (*अष्टाध्यायी* ८।२।१०)ले मकारको ठाउँमा वकार आदेश हुन्छ र **वाग्वती** रूप बन्छ। **वाच्**देखि अनुनासिकादि **मय** मात्र **मुख** जस्ता प्रत्यय पर हुँदा मात्र **यरोऽनुनासिकेऽनुनासिको वा** (*अष्टाध्यायी* ८।४।४५)लाई बाँधेर **यरोऽनुनासिके प्रत्यये भाषायां नित्यवचनम्** (*अष्टाध्यायी* ८।४।४५ मा *वार्तिक*)ले नित्य अनुनासिक हुन्छ भन्ने कुरा त्यो कोष तयार गर्नेले सम्झन नसकेको यतावाट स्पष्ट हुन्छ। त्यसैको अनुसरण गरेर होला, पाश्चात्य ढङ्गमा भारतमा लेखिएको अर्को प्रसिद्ध संस्कृत कोष *वाचस्पत्य*मा पनि **वाङ्मती** नै चढाइएको छ, **वाग्वती** चढेको छैन (राधाकान्तदेव २०२६ क: **वाङ्मतीमा**)।
ओत्तो ब्योत्लिङ्क र रूदोल्फ रोथ (१९२८:**वाग्वन्त्मा**)को कोषमा **वाग्वती** शब्द त चढेको छैन, तर *ऐतरेयब्राह्मण*को आधारमा यस शब्दको पुंलिङ्गी रूप चढेको छ। मोनियर मोनियर-विलियम्ज (१९५६:**वाग्भित्र वाग्वत्**)को कोषमा ओत्तो ब्योत्लिङ्क र रूदोल्फ रोथको कोषमा जस्तै *ऐतरेयब्राह्मण*को आधारमा त्यस शब्दको पुंलिङ्गी रूप चढेको छ र त्यहाँ थप *वाग्वती-तीर्थ-यात्रा-प्रकाश* भन्ने पुस्तकको उल्लेख छ।
फणीन्द्रप्रसाद पाण्डेय (२०५७:**वाग्वतीमा**)को कोषमा **वाग्वती** शब्द चढेको छ। **वाङ्मती** रूपको प्रामाणिकता देखाउन *शब्दकल्पद्रुम*मा *वराहपुराण*बाट जुन श्लोकको उद्धरण गरिएको छ,[३] त्यही श्लोकको उद्धरण यस कोषमा पनि गरिएको छ र रूप भने **वाङ्मती** नभई **वाग्मती** भएको चाखलाग्दो छ।

१५९. भगवान्लाल इन्द्रजी र गेओर्ग ब्यूलरले ज्योतिर् मल्लको शिलापत्रको संस्कृतलाई ज्यादै नै अशुद्ध संस्कृत भनी लेखेका छन्।[४] हुन पनि खुद उनकै नाउँ **जोतिमल्ल** लेखिएको र **पट्टवन्तः**, **समाराधयित्वा** जस्ता पद त्यहाँ

---

१. उही:१३४-१३६ = अभिलेखखण्ड (क)को ६ परिशिष्ट।
२. महेशराज पन्त २०३५:२३-२६।
३. *वाचस्पत्य*मा पनि कहाँबाट उद्धरण गरिएको हो भन्ने कुरा नखुलाई त्यही श्लोकका अघिल्ला २ पाउको उद्धरण गरिएको छ र त्यहाँ **वाङ्मती** रूप छ।
४. माथि ५ पृष्ठमा * उपटिप्पणी हेर्नू।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

अनुस्वार टुटाएको[१६०]

२, ४ पङ्क्तिमा ब्रह्मत्व मोक्षत्व[१६१] शिवत्व भूयात्।

३ पङ्क्तिमा °क्षेत्र कथित°, भूखण्ड पवित्रयन्तौ। ६ पङ्क्तिमा संत्यक्त लक्ष्म्यास्पदं।

विसर्ग टुटाएको[१६२]

३ पङ्क्तिमा °हेतो सुछ्रद्धया[१६३]। ५ पङ्क्तिमा हाहाकार कृतं[१६४]।

२१ पङ्क्तिमा विष्णुलोक[१६५] संप्राप्तो भवंतु[१६६]।

श ष सको खयाल नराखेको

ष् लेख्नुपर्नेमा स् लेखेको – ५ पङ्क्तिमा गीस्पतौ[१६७]।

स् लेख्नुपर्नेमा श् लेखेको – २-३ पङ्क्तिमा यावद्वाशुकि°। ३ पङ्क्तिमा °शदृशी। ५ पङ्क्तिमा शितसप्तमी। ६ पङ्क्तिमा तत्कैलाश°।

परेकाले उनीहरूले यसो भनेका होलान्। स्थितिराज मल्लको शिलापत्रमा यस्तो खालको अशुद्धि छैन। स्थितिराज मल्ल, ज्योतिर् मल्ल र यक्ष मल्लका कुँदिएका लेखको संस्कृतभाषाको तुलना गरी भिन्नै लेख लेख्ने मेरो विचार छ।

१६०. जातरूपको *अमरकोशटीका*को ने.सं. २३९ (वि.सं. ११७६) श्रावणकृष्णअष्टमीको दिन सारिसिद्धचाइएको पुस्तकमा देखिएको यस्तो अशुद्धिको लागि महेशराज पन्त २०५७:§ १.८.१५.१ = १९१-१९५ हेर्नू।

१६१. भाववाची शब्द मोक्षमा भाववाची त्व प्रत्यय थपी अनुस्वार टुटाई बनाइएको अशुद्ध मोक्षत्व शब्दको विषयमा तल १२ पृष्ठको १ कण्डिकामा लेखिएको छ।

१६२. साँच्चै भन्ने हो भने विसर्ग टुटाएकोलाई सन्धिसम्बन्धी गडबडीमा राख्नुपर्ने हो। तर त्यसताकाका लेखमा यस्तो गल्ती प्रशस्त पाइने हुनाले यिनलाई यहाँ भिन्नै राखिएको हो।[१]

१६३. सुश्रद्धया हुनुपर्नेमा सुच्छ्रद्धया लेखिएको कुरा तल ११ पृष्ठमा सन्धिसम्बन्धी गडबडीमा परेको छ।

१६४. कृत यहाँ पुंलिङ्गी हुनुपर्नेमा नपुंसकलिङ्गी भएको विषयमा तल १३ पृष्ठको ३ कण्डिकामा लेखिएको छ।

१६५. तल १७७ सङ्ख्याको टिप्पणी पनि हेर्नू।

१६६. भवतु हुनुपर्नेमा बहुवचनको रूप दिएको कुरा तल १७७ सङ्ख्याको टिप्पणीमा लेखिएको छ। परसवर्ण नगरी भवंतुमा अनुस्वार हालेको विषयमा माथि १५० सङ्ख्याको टिप्पणीमा लेखिइसकेको छ।

१६७. नियमानुसार गीर्पतौ, गीष्पतौ, गीःपतौ वा गी≍पतौ जे लेखे पनि हुन्छ।[२] यहाँ गीस्पतौ लेखिएकोले ष् लेख्नुपर्नेमा स् लेखेको भनी माथि लेखिएको हो। साँच्चै भन्ने हो भने यसलाई सन्धिसम्बन्धी गडबडीमा राख्नुपर्ने हो। तर त्यसताकाका लेखमा ष्स्को छ्यानविचार राम्रो नगरिने हुनाले[३] यसलाई यहाँ राखिएको हो।

---

१. जातरूपको *अमरकोशटीका*को ने.सं. २३९ (वि.सं. ११७६) श्रावणकृष्णअष्टमीको दिन सारिसिद्धचाइएको पुस्तकमा देखिएको यस्तो अशुद्धिको लागि महेशराज पन्त २०५७:§ १.८.१५.३ = १९६-१९८ हेर्नू।

२ उदाहरणको लागि कालीकुमार दत्त २०२३:१२१ मा ३७४ सङ्ख्याको टिप्पणी हेर्नू।

३. जातरूपको *अमरकोशटीका*को ने.सं. २३९ (वि.सं. ११७६) श्रावणकृष्णअष्टमीको दिन सारिसिद्धचाइएको पुस्तकमा देखिएको यस्तो अशुद्धिको लागि महेशराज पन्त २०५७:§ १.९.१:५.११.४ = २६५ हेर्नू।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

सन्धिसम्बन्धी गडबडी

सवर्णदीर्घसन्धि गर्नुपर्नेमा सन्धि नगरी त्यसै छोडेको[१६८] – ४ पङ्क्तिमा **पुण्येन अनेन** ।

नहुने ठाउँमा छत्व गरेको – ३ पङ्क्तिमा **सुच्छ्द्धया** ।

परसवर्णनियमको विपरीत गएको – ५ पङ्क्तिमा **नेपालसम्बत्सरे** ।[१६९]

रेफ हाल्नुपर्नेमा विसर्गलोप गरेको – ५ पङ्क्तिमा **श्रीराज्यलक्ष्मी भवतु** ।

विसर्गलोप मात्र गरेर छोड्नुपर्नेमा फेरि सवर्णदीर्घसन्धि गरेको – २ पङ्क्तिमा **°संसारदेव्याकृतिं** ।

ओत्व गर्नुपर्नेमा विसर्गलोप गरेको – २१ पङ्क्तिमा **शिवलोक**[१७०] **विष्णु°** ।

अब यस ताम्रपत्रका वाक्यखण्ड वा वाक्य समाएर कुरा अगाडि बढाऔं ।

वामाङ्ग गौरी सह संगताय (१ पङ्क्ति) नै लिऔं । **वामाङ्गे गौर्या सह संगताय** हुनुपर्नेमा **वामाङ्गे** लेख्दा तेस्रो वर्ण गुरु भई छन्दोभङ्ग हुने हुँदा एकार हटाई कुकविले चित्त बुझाएको र सहसँगै तृतीया विभक्ति आउँछ भन्नेसम्म खयाल पनि नराखेको यताबाट स्पष्ट हुन्छ । यक्ष मल्लको ने.सं. ५९७ (वि.सं. १५३३) माघशुक्लत्रयोदशीको शिलालेखमा पनि सहसँगै तृतीया विभक्ति आउँछ भन्ने कुराको खयाल नराखी **द्वंद्वसती सह**[१७१] लेखिएको कुरा यस प्रसङ्गमा स्मरणीय छ ।[१७२]

---

१६८. अलङ्कारशास्त्रअनुसार सन्धि गर्नुपर्नेमा नगर्नुलाई विसन्धि दोषअन्तर्गत सन्धिविश्लेष भनिन्छ ।* पहिलो पाउको अन्त्य वर्ण र दोस्रो पाउको आद्य वर्णमा तथा तेस्रो पाउको अन्त्य वर्ण र चौथो पाउको आद्य वर्णमा सन्धि हुने ठाउँमा सन्धि गर्नैपर्ने काव्यसमय छ ।** यस काव्यसमयको पालना अखिल भारतवर्षका अभिलेखमा र भारतीय लोकयात्राको अनुसरण गर्ने भारतबाहिरका मुलुकहरूमा भएको छ तापनि लिच्छविकालका हाम्रा अभिलेखमा माथिको अवस्थामा सर्वत्र सन्धिविश्लेष देखिन्छ । यस विषयमा भिन्नै लेखको जरूरत छ ।

१६९. क्‌देखि म्‌सम्मको कुनै अक्षर पदान्त म्‌देखि पर भएमा त्यो म्‌ कि अनुस्वारमा बदलिन्छ कि म्‌को ठाउँमा त्यही वर्गको पाँचौं अक्षर बस्छ । यहाँ भने वमा म जोल्टयाई **नेपालसम्वत्सरे** लेखिएको छ । यस ताम्रपत्रको लिपिमा ब र व छुट्टिंदैन । वको उच्चारण ब गरी परसवर्ण गर्ने चलन अशुद्ध भए पनि यो ज्यादै व्यापक छ । यसैले मैले **नेपालसम्बत्सरे** भन्ने पाठ दिएको छु । यस विषयमा महेशराज पन्त २०५७:§ १.४.२ = ९१-९३ मा अलिकति लेखिएको छ ।

१७०. तल १७७ सङ्ख्याको टिप्पणी पनि हेर्नू ।

१७१. समस्तपदमा सती अगाडि बसी **सतीद्वंद्वेन सह** हुनुपर्ने हो ।

१७२. महेशराज पन्त २०४५ क:६,७ ।

---

* उदाहरणको लागि *काव्यप्रकाश* ७ उल्लासमा ५३ कारिका, २१० लक्ष्यपछिको गद्यवाक्य र २११ लक्ष्य तथा *साहित्यदर्पण* ७ परिच्छेदको ४ को २ कारिका (हरिदास भट्टाचार्य्य १९९०:४५७), (श) लक्ष्य (उही:४६५), त्यसपछिको गद्यवाक्य र (स) लक्ष्य (उही:४६६) हेर्नू ।

** उदाहरणको लागि वामनको *काव्यालङ्कार* ५ अधिकरणको २ सूत्र र त्यसमा स्वोपज्ञवृत्ति हेर्नू ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

भाववाचक **मोक्ष**मा फेरि भाववाचक **त्व** प्रत्यय लगाई **मोक्ष होओस्** भन्ने अर्थमा **मोक्षत्व भूयात्** (२ र ४ पङ्क्ति) लेखिएको छ। यसो गर्दा भाववाचक शब्दमा भाववाचक प्रत्यय मात्र थपिन नगई अनुस्वार पनि टुट्न गएको छ भनी भनिरहनुपर्दैन।

°गवरीसंसारदेव्याकृतिं तत्संस्थाप्य (२ पङ्क्ति)को विषयमा अलिकति लेखौँ। **गौरी** लेख्नुपर्नेमा **गवरी** लेखिएको देख्दा **अपि माषं मषं कुर्याच्छन्दोभङ्गं न कर्हिचित्**को अनुसरण गरेको देखिन्छ। **संसारदेव्याः**को विसर्गलोप भई **संसारदेव्या आकृतिं** हुनुपर्ने हो, तर फेरि **संसारदेव्या**को **आ** र **आकृतिं**को **आ**को सवर्णदीर्घसन्धि गरी बनेको **संसारदेव्याकृतिं**लाई माथि **सन्धिसम्बन्धी गडबडी**मा औँल्याइसकिएको छ। वेददेखि पछिका लेखसम्म यस्ता डबल सन्धि पाइन्छन् भन्ने कुरा यस प्रसङ्गमा भन्नुपर्छ।[१७३] **तत्संस्थाप्य**को **तत्**को सम्बन्ध त्यसभन्दा अगाडि आएको **(आ)कृतिं**सँग भएकोले विशेष्यको जुन लिङ्ग हुन्छ, त्यही लिङ्ग विशेषणको पनि हुन्छ भन्ने नियमको उल्लङ्घन यहाँ भएको छ भनी भनिरहनुपर्दैन। **°क्षेत्र कथितस्** (३ पङ्क्ति)मा विशेष्य **क्षेत्र** नपुंसकलिङ्गी भएकोले **कथित** शब्द पुंलिङ्गी नभई विशेष्यको अनुसरण गरेर **कथितं** हुनुपर्ने हो। यहाँ **क्षेत्र**को अनुस्वार पनि टुटेको छ भनी माथि नै लेखिसकिएको छ।

***शम्भूमाशदृशी यथा भवतु तां शैवे तथा लीयता*॥** (३ पङ्क्ति) भन्ने यस पाउमा परेका अरू कुरा छोडे पनि **तां**को ठाउँमा **सा** हुनुपर्छ भनेर त भन्नैपर्छ। कुकविले लेखेको हिसाबबाट उनले भन्न खोजेको **महादेवमा पार्वती जसरी लीन भइबक्सेको छ, त्यसै गरी उहाँ शिवजीकोमा लीन भइबक्स्योस्** भन्ने नभई **महादेवमा पार्वती जसरी लीन भइबक्सेको छ, त्यसै गरी उहाँलाई शिवजीकोमा लीन गरियोस्** भन्ने भएकोले यहाँ कमसेकम विधेयमा फरक पार्नुपर्थ्यो भनी भनिरहनुपर्दैन।

नेपालभूखण्ड पवित्रयन्तौ श्रीयक्षमल्लौ सह जीवमल्लौ ... स्वर्ग्गपुरं नयन्तु (३-४ पङ्क्ति)मा विभक्ति र वचनको व्यत्यय पटक पटक भएको छ। **भूखण्ड**मा अनुस्वार टुटेको छ भनेर त माथि नै लेखिसकिएको छ।

अब **पक्षत्रये ब्राह्मणसत्समीपे संकल्पयन्तं बहूधा**[१७४] **प्रदानं** (४ पङ्क्ति) भन्ने पद्यार्ध लिऔँ। समस्तपदमा विशेष्यभन्दा विशेषण अगाडि बसी **सद्ब्राह्मण** हुनुपर्नेमा **ब्राह्मणसत्** लेखिएको छ। यसरी अगाडि आउनुपर्ने पद पछाडि बस्न गएकोले यसले यक्ष मल्लको ने.सं. ५९७ (वि.सं. १५३३) माघशुक्लत्रयोदशीको अभिलेखमा आएको **द्वंद्वसती**[१७५] सम्झाएको छ। **संकल्प्य** हुनुपर्नेमा **संकल्पयन्तं** र **प्रदत्तं** हुनुपर्नेमा **प्रदानं** लेखिएको कुरा पनि यस प्रसङ्गमा भन्नुपर्छ।

मातुः समूद्देशित[१७४] **तत्प्रदानाद्** (४ पङ्क्ति) भन्ने पाउ लिऔँ। **मातृ** शब्द जुन विभक्तिमा यहाँ छ, त्यो यस

---

१७३. उदाहरणको लागि याकोब वकर्नागल २०३४/३५:§ २६८ बे = ३१७, विलियम ड्वाइट ह्विट्नी १९८०/८१:§ १७६ बी = ६० = मुनीश्वर झा २०२७/२८:§ १७६ आ = ६८, फ्याङ्क्लिन एजर्टन २००९/१०:§ ४.१२ = ३२। जातरूपको *अमरकोशटीका*को ने.सं. २३९ (वि.सं. ११७६) श्रावणकृष्णअष्टमीको दिन सारिसिद्धचाइएको पुस्तकमा देखिएको यस्तो सन्धिको लागि महेशराज पन्त २०५७:§ १.९.२ = २६९-२७१ हेर्नू।

१७४. तर्कुल्ले लाउनुपर्नेमा बर्धन्ने लाएको कुरा § ३ को ३ कण्डिकामा परिसकेको छ।

१७५. माथि सन्धिसम्बन्धी गडबडीमा २ कण्डिका हेर्नू।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

सन्दर्भमा अनुपयुक्त छ। **दिश्** धातु अनिट् भए पनि **णिच्** प्रत्यय हुँदा **समुद्देशित** रूप सम्भव छ तापनि त्यही शब्दमा विभक्ति टुटाइएको र अन्त्यका, समास नहुने अवस्थाका २ शब्दको समास गरिएको छ।

श्रीराज्यलक्ष्मी भवतु ह्यखण्डं (५ पङ्क्ति)मा **भवतु**को अगाडि आएको °**लक्ष्मीः**को विसर्गको ठाउँमा **भवतु**को भमा रेफ हुनुपर्नेमा त्यो टुटेकोले सन्धि बिग्रिएको[१७६] विषयमा त माथि **सन्धिसम्बन्धी गडबडी**मा लेखिसकिएको छ। °**लक्ष्मी**को विशेषण भई आएको **अखण्ड**को नपुंसकत्व अशुद्ध हो भनिरहनु नपर्ला।

अब यस ताम्रपत्रको सबभन्दा पछिल्लो श्लोकको तेस्रो पाउ अर्थात् **हाहाकार कृतं जनस्य निखिलं संत्यक्त लक्ष्म्यास्पदं** (५-६ पङ्क्ति) लिऔं। कुकविले भन्न खोजेको कुरो **सारा मानिसले हाहाकार गरे, लक्ष्मीले ठाउँ छोडिन्** भन्ने हो। यहाँ **हाहाकार**को विसर्ग **क** पर भएमा कायम रहनुपर्नेमा टुटाइएको विषयमा त माथि **विसर्ग टुटाएकोमा** नै लेखिसकिएको छ। विशेष्य **हाहाकार** पुंलिङ्गी भएकोले **कृत** शब्द नपुंसकलिङ्गी नभई विशेष्यको अनुसरण गरेर पुंलिङ्गी **कृतः** (**ज** पर भएकोले **कृतो**) हुनुपर्ने हो। **जनेन निखिलेन** हुनुपर्नेमा **जनस्य निखिलं** लेखिएको छ। **संत्यक्तं लक्ष्म्यास्पदं** हुनुपर्नेमा **संत्यक्त**को अनुस्वार हटाइएको कुरा त माथि **अनुस्वार टुटाएकोमा** नै परिसकेको छ।[१७७]

व्याकरण मिलाई वाक्यरचना गर्न सक्ने ल्याकत यी कविको थिएन भन्ने यतिसम्मका कुराबाट स्पष्ट भएको छ। यक्ष मल्लको अर्को अभिलेखको विषयमा मैले अन्यत्र लेखे जस्तै, **त्यस ताकाका संस्कृतभाषाका लेखमा अशुद्धि भेट्टाउनु नियमै जस्तो भएकोले हाम्रो यस अभिलेख पनि त्यस नियमको अपवादस्वरूप छैन भन्ने कुरा यहाँनिर भन्नुपर्छ।**[१७८] यस ताम्रपत्रको पाठ जसले लेखे उनको मुख्य जोड खालि छन्दोभङ्ग नहोओस् भन्ने मात्र थियो भन्ने देखिन्छ। अनुस्वार हाल्दा छन्दोभङ्ग हुने ठाउँमा मात्र उनले अनुस्वार

---

१७६. जातरूपको *अमरकोशटीका*को ने.सं. २३९ (वि.सं. ११७६) श्रावणकृष्णअष्टमीको दिन सारिसिद्धचाइएको पुस्तकमा देखिएका यस्ता रूपको लागि महेशराज पन्त २०५७:§ १.८.१५.५ = १९९-२०० हेर्नू।

१७७. नेवारीमा **अंनदान आदिन ൭ थ्वतेता दानया फलन ൭ माम संसारदेवी ठकूरिणिद्वं ൭** लेखिसकेपछि संस्कृत गद्यमा **शिवलोक विष्णुलोक संप्राप्तो भवंतु ॥*** (२१ पङ्क्ति) लेखी बैठान गरिएको यस वाक्यमा नेवारीमा लेखिएको कर्तासँग यहाँको संस्कृत वाक्यांशको अन्वय गर्ने हो भने अघिल्ला २ शब्दको विभक्ति, त्यस-पछिको शब्दको लिङ्ग र क्रियापदको वचन फेर्नुपर्छ।** **संसारदेवी ठकूरिणि**मा जोडिएको **द्वं**लाई कारकसम्बन्धी निमित्तवाची प्रत्यय मान्ने हो भने पनि यो संस्कृत वाक्यखण्डमा क्रियापदको वचन फेर्नुपर्छ भनी भनिरहनु-पर्दैन, सन्धि हुँदा **शिवलो**को र **विष्णुलोक**मा विसर्ग हुनुपर्ने विषय त माथि **सन्धिसम्बन्धी गडबडीमा** र **विसर्ग टुटाएकोमा** क्रमशः परिसकेका छन्।

१७८. महेशराज पन्त २०४५ क:७।

---

* परसवर्ण नगरी अशुद्ध तर आम चलनअनुसार वमा अनुस्वार हालेको कुरा माथि १५० सङ्ख्याको टिप्पणीमा परेको छ।

** परलोक भएका आफ्ना छोरा राज मल्ललाई लख गरी हृषीकेशको मूर्तिस्थापना गरेर ने.सं. ५८८ (वि.सं. १५२४) कार्तिक-कृष्णद्वितीयाको दिन राखेको शिलापत्र[+]मा **अनेन दानेन ९ दिवंगतपुत्रजयराजमल्लदेवकुमारः शिवलोकं विष्णुलोकं संप्राप्तो भवतु** भनी लेखिएको कुराको सम्झना यस प्रसङ्गमा सहसा हुन्छ।

\+ महेशराज पन्त छापिन बाँकी:७ सङ्ख्या।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

टुटाएकोबाट त्यसको पुष्टि हुन्छ भनी भन्न सकिन्छ। यक्ष मल्लको ने.सं. ५७३ (वि.सं. १५१०) श्रावणपूर्णिमाको शिलापत्रमा आएका **शिशुवध कृतवान्**[१७९] र एवं **संरक्षतव्यं**[१८०] **नगर नरवरैर्भूपतेः शासनं हि**[१७९] यसैका थप उदाहरण हुन् । यहाँको स्थिति यस्तो भए तापनि नेवारहरू गद्यमा पनि अनुस्वार टुटाउने हुनाले नेवारहरूका लेखमा टड्कारो देखिने कमजोरी यो हो भनी भन्नुपर्छ ।[१८१] विसर्ग टुटाएको हकमा भने एउटालाई मात्र छन्दोऽनुरोधबाट भन्न सकिने भएकोले,[१८२] अर्कोमा विसर्ग हाल्दा पनि छन्दोभङ्ग नहुने हुनाले[१८३] र अझ अर्कोचाहिँ गद्यमा भएकोले[१८४] अनुस्वारको विषयमा जस्तो छन्दोभङ्ग हुने डरले यहाँ विसर्ग टुटाइयो भनी भन्न मिल्दैन । तर विसर्ग टुटाउनु पनि अनुस्वार टुटाउनु जस्तै नेवारहरूका लेखमा टड्कारो देखिने अर्को कमजोरी हो ।[१८५] यी कविको सामर्थ्य भन्नु नै यिनीसँग शब्दको सानोतिनो मौज्दात हुनु हो भनी निष्कर्षमा भन्न सकिन्छ । त्यसैको आधारमा यिनी जथवातथवा शब्दको प्रयोग गर्थे भन्ने कुराका उदाहरण **स्वर्ग्ग र कैलास** भनेर पुग्नेमा **स्वर्ग्गपुरं**[१८६] (३-४ पङ्क्ति) र **तत्कैलाशपुरं**[१८६] (६ पङ्क्ति) हुन् ।

६. यस ताम्रपत्रको नेवारी खण्डको विषयमा एक दुइ कुरा

कुनै वर्णमा भएको नासिक्यत्व देखाउन त्यस वर्णमाथि सर्वत्र अनुस्वार हालेर नेवारी खण्डमा काम चलाइएको छ । भनाइको मतलब के हो भने कमसेकम अहिलेको उच्चारणअनुसार जहाँ अनुनासिकको चिह्न हुनुपर्थ्यो र जहाँ परसवर्ण गर्नैपर्थ्यो त्यहाँ पनि अनुस्वारले नै काम चलाइएको छ ।

यस खण्डमा वाक्य टुङ्गिइसकेपछि सामान्यतया एउटा दण्ड दिइएको छ तापनि अपवादको रूपमा कहीँ छड्के धर्को[१८७] र कहीँ २ वटा दण्ड[१८८] दिइएको छ । झ्वाट्ट हेर्दा यो सामान्य नियमको व्यत्यास जस्तो देखिन्छ तापनि दिनका दिन साँझबिहान गर्नुपर्ने कुरा लेख्दा वाक्यको अन्त्यमा पनि छड्के धर्को दिइएको र ती सबै कुरा लेखिसकेपछि अन्त्यमा २ वटा दण्ड दिइएकोले र त्यसपछि पर्वपर्वमा गर्नुपर्ने कुराको

---

१७९. उही २०६२ ङ:१८ मा ११-१२ पङ्क्ति ।

१८०. ने.सं. ५०१ (वि.सं. १४३८) भाद्रशुक्लद्वादशीको दिन लेखिसिद्धयाइएको, नेवारी अर्थसहितको *अमरकोष*को पुष्पिका (यो लेख शुरू हुनुभन्दा अगाडि राखिएको कृतितालिकाको ४ सङ्ख्याको टिप्पणी)मा पनि **रक्षितव्यं** नलेखी **रक्षतव्यं** नै लेखिएको यस प्रसङ्गमा सम्झनुपर्छ ।

१८१. महेशराज पन्त २०५७.§ १.८.१५ = १९० ।

१८२. ५-६ पङ्क्तिमा— **हाहाकार कृतं जनस्य निखिलं संत्यक्त लक्ष्म्यास्पदं७**

१८३. ३-४ पङ्क्तिमा— **मातुः समूद्देशकृतार्थहेतो ८ सुच्छ्रद्धया स्वर्ग्गपूरं नयन्तु ॥**

१८४. २१ पङ्क्तिमा— **विष्णुलोक संप्राप्तो भवंतु ॥**

१८५. महेशराज पन्त २०५७.§ १.८.१५ = १९० ।

१८६. मूलमा °पूरं छ । तर्कुल्ले लाउनुपर्नेमा बर्धन्ने लाएको कुरा § ३ को ३ कण्डिकामा परिसकेको छ ।

१८७. ७ पङ्क्तिमा— **हांनेपछि र बियेपछि ।**
८ पङ्क्तिमा— **बियेपछि ।**

१८८. ९ पङ्क्तिमा— **छोयकेपछि ।**

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

वाक्यको अन्त्यमा एउटा मात्र दण्ड दिँदै गएकोले विचार पुऱ्याएरै फरक फरक विरामचिह्न हालेको देखिन्छ ।

यस ताम्रपत्रमा सङ्ख्या बुझाउँदा **अङ्केऽपि अक्षरेऽपिको** नियमको प्रतिपालन सर्वत्र नभए पनि नापतौल र गन्तीको एकाइ बुझाउँदा सङ्ख्या १ मात्र छ भने **टक**,[१८९] **नापतौल**[१९०] वा **वटा**[१९१] बुझाउने शब्दपछि १ बुझाउन लगाइने **छि** राखेपछि अङ्कमा पनि १ लेखिएको छ । तर नापतौल बुझाउने शब्दपछि आएको **छिमा**[१९२] वा संज्ञामा विभक्ति जोडिँदा सङ्ख्यावाचक शब्द अगाडि बस्दा भने छिपछि[१९३] अङ्क राख्ने गरिएको छैन । अङ्केऽपि अक्षरेऽपिको नियम अन्यत्रचाहिँ यति **नगद**[१९४] र यति **धान**[१९५] भनी तोक्दा मात्र लागेको छ। यी २ प्रसङ्गमध्ये अघिल्लोमा सङ्ख्यावाचक शब्द दिएपछि टकको नाउँ हालेर मात्र अङ्क दिइएको छ[१९४] र पछिल्लोमा चाहिँ सबभन्दा पहिले नापो बुझाउने शब्द, अनि सङ्ख्यावाचक शब्द, अनि फेरि नापो बुझाउने शब्द दिएर मात्र अङ्क दिइएको छ[१९५] । १ ठाउँमा भने नगदमा अक्षर मात्र लेखिएको छ, अङ्क दिइएको छैन ।[१९६] जहाँ जहाँ छि नआई अरू नै सङ्ख्यावाचक शब्द आएको छ त्यहाँ त्यहाँ त्यो शब्द संज्ञाको अगाडि बसेकोले विशेषणको रूपमा त्यो शब्द आएको छ भनी भनिरहनु नपर्ला ।

---

१८९. १५ पङ्क्तिमा– धरि [illegible] दुदु [illegible] घेर [illegible] कस्तिन [illegible] **दम्मछि** १ साषर **दम्मछि** १
१५-१६ पङ्क्तिमा– **दम्मछि** १ दक्षिणा [illegible] गौरीसतं [illegible] पाशुपतिसतंन **दम्मछि** १ दक्षिणा पुजावारीयातं [illegible] **दम्मछि** १

१९०. ८ पङ्क्तिमा– फलके **कूहछि** १ चिकन [illegible] **अष्टाछि** १

१९१. ७ पङ्क्तिमा– मेस धरि **पाटछि** १
२१-२२ पङ्क्तिमा– भो **पाटछि** १
२२ पङ्क्तिमा– कंस वांडलठु **पाटछि** १ सं भोचा **पाटछि** १ कंस सोपारि **द्वाकछि** १

१९२. ६ पङ्क्तिमा– के **कुहछिन** थुया जा [illegible]

१९३. ९ पङ्क्तिमा– इह्रमंढे [illegible] **त्यवछि** केन द्वाको [illegible] छोडाव येंने [illegible]
९-१० पङ्क्तिमा– म्वाटमंढे [illegible] **त्यवछि** केन द्वाको छोडाव येंने [illegible]
१० पङ्क्तिमा– हामलजा [illegible] घेर [illegible] साषर थ्वतेन **फंछि** केन द्वाको येंने [illegible]
चाकुमंढे [illegible] **त्यवछि** केन द्वाको येंने [illegible]
१०-११ पङ्क्तिमा– डोनयेला चतावमंढे [illegible] **त्यवछि** केन द्वाको [illegible] छोडाव येंने [illegible]
११ पङ्क्तिमा– चतावमंढे [illegible] **त्यवछि** केन द्वाको छोडाव येंने [illegible]
कह्नवह्नमंढे [illegible] **त्यवछि** केन द्वाको छोडाव येंने [illegible]
१२ पङ्क्तिमा– ष्वरपमंढे [illegible] टुलिटला क्यं [illegible] **त्यवछि** केन द्वाको येने [illegible]
छ्वसलावो [illegible] फलकेवोन [illegible] **फंछि** केन द्वाको येंने [illegible]
१३ पङ्क्तिमा– सके माडा [illegible] दुदुदाया [illegible] **फंछि** केन द्वाको येंने [illegible]

१९४. १७ पङ्क्तिमा– धरि फलके [illegible] **लाव जिमछ दाम** ११ हाने [illegible]
१८ पङ्क्तिमा– ननिसालया [illegible] **बढंदाम शिवका पि** ४ धारे काये [illegible]

१९५. १७-१८ पङ्क्तिमा– मागल को बूया [illegible] गंगव वा पं [illegible] **ङय पं** ५० धारे प्यंड काये [illegible]

१९६. १६ पङ्क्तिमा– **ह्नस दामन** [illegible] लिं पीट ङयाडाव [illegible] गावो पाटावो हेले [illegible]

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

७. यस ताम्रपत्रको नेवारी भाषाको अर्थ गर्ने सिलसिलामा चालिएको पाइला

यहाँको नेवारी भाषा साढे पाँच सय वर्षभन्दा पुरानो भएकोले र त्यसताकाको नेवारीको कोषव्याकरणको राम्रो परिशीलन अझै भइनसकेकोले यही ताम्रपत्रमा आएका शब्दको सूची थरी थरी ढङ्गले बनाई शब्द केलाउने कोशिश मैले गरें । नेवारीमा भएका ऐतिहासिक उपकरणको अर्थ गर्न मेरो यस पद्धतिबाट मदत मिल्ला भनेर ती सूची यहाँ प्रकाश गरेको छु ।

७.१. यस ताम्रपत्रको नेवारी खण्डमा आएका पदको वर्णक्रमअनुसारको सूची

मैले माथि मूलपाठमा जसरी शब्द छुट्टयाएर पाठ दिएको छु, त्यसरी नै यहाँ तिनको वर्णक्रमअनुसार सूची दिएको छु । यसरी सूची दिंदा मूल शब्दसँग जोडिन आएका प्रत्ययहरूलाई मूल शब्दसँग जोडेर नै यहाँ राखिएको छ, छुट्टयाएर राखिएको छैन । तल शब्द दिइसकेपछि कोष्ठभित्र लेखिएको अङ्कले मूल ताम्रपत्रको पङ्क्ति जनाउँछ ।

अंनदान (२१)
अखण्ड (६)
अमस (७)
अष्टाछि (८)
आदिन (२१, फट्के)
आय (१७)
आयन (१९)
आयस (१९)
इह्मंढे (९)
उदेसन (२०)
उभयस्यं (२१)
कंस (२२ – २ पटक)
कह्वह्न (११)
कह्वह्नमंढे (११)
कस्तिधाज्य[१९७] (१२)
कस्तिन (१५)
कांड्वं (१८)

काये (१८ – २ पटक)
काले (१९, २०)
कुह्छिन (६)
कूह्छि (८)
के (६, ७)
केन (९ – २ पटक, १० - २ पटक, ११ – ३ पटक, १२ – २ पटक, १३ – २ पटक)
को (१३, १७, १८ – २ पटक, १९ – २ पटक)
कोह्न (१०)
कोह्नु (९ – २ पटक, १०, ११ – २ पटक, १२ – ३ पटक, १३, १५)
कोह्नू (१०)
क्यं (७, १२)
क्वाक्वन (१५)
गंग्व (१७)
गाक्व (१९)
गाड्व (१४, फट्के)

१९७. माथि १३८ सङ्ख्याको टिप्पणी हेर्नू ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

गावो (१६)
गुठि (१७)
गुठिन (१९-२०)
गुठियाके (२२)
गुणिला (११)
गौरीद्वं (१५)
गौरीसके (६, ७, ८, १३)
गौरीसकेवो (८)
गौरीसतं (१६)
ग्रासरपो (१९)

घेर (१०, १५)

ङय (१७)
ङ्याङ (१५)
ङ्याङाव (१६)

चंगुणिला (११)
चतावमंढे (१०, ११)
चाकुमंढे (१०)
चि (७)
चिकन (८)
चितला (१०)
चेकन (७)
चोस्यं (१९)
च्वंग्व (२२)

छता (७)
छाये (१५)
छोङाव (९ – २ पटक, ११ – ३ पटक)
छोयके (९)
छ्वसलावो (१२)

जा (६)
जिमछ (१७)
जुधान (१३)
जुरो (२०, २१)
जोगारपे (६)

ट्वलिटला (१२)
ट्वाकछि (२२)

ठकुरिणीस (६, १४)
ठकुरिणीसतं (७, ८, १४)
ठकूरिणिद्वं (२१)
ठकूरिणीसतं (९)
ठाकूरसन (२०, २१)
ठिंसला (९)

डोनयेला (१०)

ढालरपे (१४)
ढालरपेयातं (फट्के)

तकोतावूं (१९)
तया (१७)
ताव (७, ८, १४)
त्यवछि (९ – २ पटक, १०, १०–११, ११ – २ पटक, १२)
त्यवत्या (७)

थंङ (२२)
थुया (६)
थ्यं (१९)
थ्व (७, ८, १७)
थ्वते (१६, १९, २२)
थ्वतेता (२१)

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

थ्वतेतावुं (१३)
थ्वतेन (७, १०, १३)

दं (१४)
दंशवुं (१५)
दंस (१५)
दक्षिणा (१६ – २ पटक)
दम्मछि (१५ – २ पटक, १५ – १६, १६ – २ पटक)
दानया (२१)
दाम (१७)
दामन (१६)
दि (फट्के)
दिनक्षयसंक्रांति (१०)
दिनप्रति (६)
दिवंगत (२०)
दुतं (१७)
दुखि (७)
दुखी (१४)
दुदु (१५)
दुदुदाया (१३)
दूंता (२१)
देवीस (२०)
देशांतरी (७, १४)
द्वा (१९)
द्वाको (९ – २ पटक, १० – २ पटक, ११ – ३ पटक, १२ – २ पटक, १३ – २ पटक)
द्वाकोवुं (१६, १७ – ३ पटक)
द्वाकोस्तछ (फट्के)

धरि (७, १५, १७)
धरिख्यं (१२)
धारे (१४, १८ – २ पटक)
धुनङाव (१५, १६)

ननिसालया (१८)
नवमि (१२)
निग्रह (२०)
निसराव (८, १३, २२)
नेफा (१३)
नो (१५ – २ पटक)

पं (१७, १८)
पंचामृतन (१५)
पशुपतिसकेवो (८)
पसादचवदश (१०)
पाटछि (७, २१-२२, २२ – २ पटक)
पाटावो (१६)
पालन (८)
पाशुपतिद्वं (१५)
पाशुपतिस (१४)
पाशुपतिसतंन (१६)
पि (१८)
पीट (१६)
पुजावारी (१६, फट्के)
पुजावारीयातं (१६)
पुनिशि (९ – २ पटक, १२, १३)
पूनिशि (१०)
पेकबहार (१९ – २ पटक)
पोओ (७)
पोल (१४)
प्यंड (१८)
प्रतिमा (६)

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

प्रभु (२०, २०-२१)
प्वस (९)

फंछि (१०, १२, १३)
फलके (८, १७)
फलकेवोन (१२)
फलन (२१)

बढंदाम (१८)
बांडलठु (२२)
बाहिकन (१३)
बियाव (९)
बिये (७, ८, १४)
बु (फट्के)
बू (१८ – ५ पटक, १९ – ३ पटक)
बूया (१७)
ब्यष्ट (१७)

भंडिरि (१६)
भो (२१)
भोचा (२२)
भोज (१७)
भोजा (६, ७, १३, २१)

मनिस्तरप (२०)
मलदेव (२० – २ पटक)
महनि (१२)
मागल (१७)
माङा (१३)
माठलडुवा (१२-१३)
माम (२१)
मामो (२०)

मुङन (१७)
मेतं (८)
मेत (२२)
मेतां (९)
मेस (७)
म्वाटमंढे (९)
म्वाढगाह (१८, १८-१९, १९, फट्के)

यंने (१३)
याको (१४)
याङन (६)
याये (१५, १७)
यिनकोया (७)
यिनकोयातं (८)
यँने (९, १० – २ पटक, ११ – ३ पटक, १२, १३ – २ पटक, २१)
येने (१०, १२, २२ – २ पटक)

रोव (१८ – ५ पटक, १९ – ३ पटक, फट्के)

लाक्व (२०)
लाव (१७)
लावड (८, फट्के)
लिं (१६)
लिस्यें (१३)
लोभामोहोन (१९)

वंटाबू (१८)
वंधबू (१८)
वसपेयातां (१७)
वा (१७)
विश्वसंक्रांति (११)

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

शिवका (१८)
शीपघाट (१३)
श्रीश्रीजयजक्ष (२०)
श्रीश्रीजयजीव (२०)
श्रीश्रीश्रीपाशुपतिस (२०)

ष्वरपमंढे (१२)

सं (२२)
संवच्छली (१४)
संसारदेवी (६, ७, ८, ९, १४ – २ पटक, २१)
सके (१३)
समस्ता (१७)
साषर (१०, १२, १५)
सिठिं (११)
सुखरात्रि (१२)
सुद्धा (७)
सेले (१५ – २ पटक)
सोपारि (२२)

स्नान (१४, १५)
स्वं (१४)
स्वंकन (१५)
स्वंता (७)
स्वान (१५)

हयिं (८, फट्के)
हांने (७)
हाने (१७)
हामलजा (१०)
हेले (१६)
ह्ङव (७, ८, १३)
ह्रस (१६)
ह्वांवु (१४)
ह्विठंङ (७)
ह्विठंङन (१४)
ह्विठंङाव (८, ९, १४)
ह्वियांवुं (९)
ह्विन (१४)

७.२. यस ताम्रपत्रको नेवारी खण्डमा आएका उही पदको अनेकरूप

यस ताम्रपत्रमा हिज्जेको हिसाबले एकभन्दा बढी रूप भएका शब्दको वर्णक्रमअनुसारको सूची तल दिइएको छ । यिनमा केही शब्द लिपिकरको दोषले र केही शब्द उच्चारण र प्रयोगभेदले अनेकरूपका हुन गएका देखिन्छन् तापनि कुन लिपिकरको दोषले र कुन भेदविशेषले यस्तो हुन गएको हो, त्यो छुट्ट्याउने काम मैले यहाँ गरेको छैन ।[१९७क] तल शब्द दिइसकेपछि कोष्ठभित्र लेखिएको अङ्कले मूल ताम्रपत्रको पङ्क्ति जनाउँछ ।

कोह्न (१०) – **कोह्नु** (९ – २ पटक, १०, ११ – २ पटक, १२ – ३ पटक, १३, १५) – **कोह्नू** (१०)
चिकन (८) – **चेकन** (७)
ठकुरिणी (६, ७, ८, १४ – २ पटक) – **ठकूरिणि** (२१) – **ठकूरिणी** (९)
दंश (१५) – **दंस** (१५)

१९७क. एउटै अक्षरमा कहीं तर्कुल्ले र कहीं बर्धन्ने लेखिएको र उकार छुटेको कुरा माथि १४४ सङ्ख्याको टिप्पणीमा छ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

दुखि (७) – दुखी (१४)

पं (१७, १८) – फं (१०, १२, १३) – फा (१३)

पशुपति (८) – पाशुपति[१९८] (१४, १५, १६)

पुनिशि (९ – २ पटक, १२, १३) – पूनिशि (१०)

माम (२१) – मामो (२०)

मेतं (८) – मेत (२२) – मेतां (९)

यंने (१३) – येंने (९, १० – २ पटक, ११ – ३ पटक, १२, १३ – २ पटक, २१) – येने (१०, १२, २२ – २ पटक)

यातं (८, १६, फट्के) – यातां (१७)

वुं (९, १३, १५, १६, १७ – ३ पटक) – वु (१४) – वूं (१९)

हांने (७) – हाने (१७)

७.३. यस ताम्रपत्रको नेवारी खण्डमा आएका विभक्ति, प्रत्यय र निपात आदिको वर्णक्रमअनुसारको सूची

मैले माथि मूलपाठमा जसरी शब्द छुट्टयाएर पाठ दिएको छु, त्यसरी नै यस सूचीमा वाक्यको उद्धरण गर्दा ती शब्द दिएको छु। वाक्यमा आएका विभक्ति आदिको वर्णक्रमअनुसार शीर्षक हाली ती वाक्य दिँदा विभक्ति आदिमा झट्ट आँखा परोस् भनी तिनलाई फरक अक्षरमा राखिएको छ। प्रत्यय आदि छुट्ट्याउँदा मूल पदको वर्णमा विकार नभई जोडिन आएकालाई मात्र यस सूचीमा ठाउँ दिइएको छ। रूप उही भएका, तर व्याकरणअनुसार फरक फरक वर्गमा पर्ने भनी आफूले ठानेका विभक्ति, प्रत्यय र निपात आदिलाई भिन्नाभिन्नै सङ्ख्या दिएर यहाँ छुट्टाछुट्टै राखिएको छ। तिनमा जुनचाहिँको उदाहरण बढी छ, त्यो सबभन्दा अगाडि र कमचाहिँ सबभन्दा पछाडि राखिएको छ र उदाहरण उति उति भएको खण्डमा चाहिँ ताम्रपत्रमा जुन पहिलोपटक आएको छ, त्यसलाई अगाडि राखिएको छ। यसरी राख्दा सबभन्दा बढीलाई र उति उति उदाहरण भएकोमा ताम्रपत्रमा सबभन्दा अगाडि आएकोलाई १, तिनभन्दा कम उदाहरण भएकोलाई २, त्यसभन्दा कमकोलाई ३, अझ कमकोलाई ४ र उति नै उदाहरण भए पनि ४ सङ्ख्याको उदाहरणभन्दा ताम्रपत्रमा पछि आएकोलाई ५ सङ्ख्या दिइएको छ। कुनै कुनै विभक्ति र प्रत्यय आदिको अर्थ स्पष्ट पार्नको लागि यक्ष मल्लको पालाका अरू अरू लेखमा देखिएका उदाहरण टिप्पणीमा दिइएका छन्। त्यसरी दिँदा धेरैको पाठ मूलसँग रुजू गरेर दिइएको छ तापनि कुनैकुनैको मूल देख्न नपाइएकोले पूर्वसूरिले पढेको पाठको भर पर्नुपरेको छ। त्यसो भए तापनि संयुक्ताक्षरको वर्णानुपूर्वी मैले आफ्नै ढङ्गले राखेको छु र शब्द जोड्नेछुट्ट्याउनेमा पनि आफ्नै नियम लागू गरेको छु।

---

१९८. ने.सं. ५६० (वि.सं. १४९७) वैशाखशुक्लपञ्चमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र*मा पशुपति होइन कि पासुपति लेखिएको कुरा यस प्रसङ्गमा भन्नुपर्छ –

३-४ पङ्क्तिमा – प्रत्ये** धार्ण्णकया दिवंगत पिताः जयचन्दया जलंगेसाः श्रीमतश्रीश्रीपासुपतिस्व अपाभेसके दोहरपेस थ्व बु आबिदिभोगन ज्वंडा जुरो९

---

* महेशराज पन्त २०५०:५८-५९ =१८ सङ्ख्या।

** त्यहाँ भ्रमवश प्रत्य पढिएको छ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

मूलको पङ्क्ति

काले

१९-२० ध्वते आयस लोभामोहोन ॰ ग्रासरपो द्वा काले ॰ आयन गाक्व थ्यं ॰ चोस्यं तकोतावूं ॰ गुठिन मनिस्तरप काले ॰ श्रीश्रीश्रीपाशुपतिस निग्रह ॰ लाक्व जुरो९

द्वं १[199]

१४-१५ दं संवच्छली कोह्नु ॰ दंस दंशवुं स्वंकन क्वाक्वन सेले ॰ सेले धुनङाव ॰ गौरीद्वं नो ॰ पाशुपतिद्वं नो ॰ पंचामृतन स्नान याये ॰

---

१९९. ने.सं. ५७३ (वि.सं. १५१०) ज्येष्ठकृष्णदशमीको ताम्रशासन[1]को

१० पङ्क्तिमा – ध्वते अठि भाषास ॰ मनिस्तरपो द्वा काले श्रीश्रीश्रीपशुपतिद्वं ॰ फोडरपा महापातक लाक्व जुरो९

ने.सं. ५८८ (वि.सं. १५२४) कार्तिककृष्णद्वितीयाको शिलापत्र[2]का

२०-२२ पङ्क्तिमा – वांद्दल बु रोव च्यापेक ८ डविनि बु रोव च्यापेक ८ ध्व ने खंड बुन ॰ नेह्नंस्यं ॰ ह्विन छह्नं धारेस्यं ॰ पालनपाल ॰ श्रीश्रीश्रीनारायणद्वं पेये ॰[3]

---

१. महेशराज पन्त छापिन बाँकी:६ सङ्ख्या।

२ उही:७ सङ्ख्या।

३. त्यसताकाका लिखतमा यही अर्थमा दन्त्य त्वंको प्रयोग भएको कुरा पनि यस प्रसङ्गमा भन्नुपर्छ –

ने.सं. ५४९ (वि.सं. १४८५) चैत्रकृष्णचतुर्थीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र①को

३ पङ्क्तिमा – प्रते ह्ङा आवधिन ज्वंङ② तास: अशन तेजराम साहुत्व९ लेया द्रेया पोलेस ॰ लुं शास्यं क्रेविक्रेन चोस्यं काया जुरो९ ॥

ने.सं. ५७३ (वि.सं. १५०९) मार्गअमावास्याको, ताडपत्रमा लेखिएको टिपोट③का

१-२ पङ्क्तिमा – स्वस्ति ॥ श्रीश्रीजयजक्ष मलदेव ठाकुरस ॥ काय कुह्मर श्रीश्रीजयराय मलदेव कुह्मरत्व९ शरीरपीड्रा जुयाव ॥ श्रीश्रीजयजक्ष मलदेव ठाकुरस्यं: तोलापुरस दान याये [...]④

अघिल्लो पातोको ७ पङ्क्ति र अर्को पातोको

१ पङ्क्तिमा – ध्व लुंन वदवनथं ब्राह्मणत्व९ लिंस छिवु ॰ दोह्नं पयिति ह्नसस बिया जुरो९ ॥ ध्व तोलापुरसया श्रीश्री-नारायनत्वं यात याङा ॥

अर्को पातोको ६ पङ्क्तिमा – तोलापुरसया ब्राह्मणत्व९ सुयका ह्नससया ॥ ॥

ने.सं. ५७९ (वि.सं. १५१५) फाल्गुनकृष्णदशमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र⑤को

३ पङ्क्तिमा – प्रते लक्ष्मी भारोत्वं बियस क्रेन काया ॥

---

① महेशराज पन्त २०५७ क:३० = ३६ सङ्ख्या।

② त्यहाँ भ्रमवश ज्वङ पढिएको छ।

③ महेशराज पन्त छापिन बाँकी:५ सङ्ख्या।

④ उद्धरण नगरी छोडिएको अंशलाई यस्तो [...] चिह्नले जनाइएको छ।

⑤ महेशराज पन्त २०५७ ग:५-६ = ८ सङ्ख्या।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

ट्वं २[२००]

२१ अंनदान आदिन ध्वतेता दानया फलन ꣸ माम संसारदेवी ठकूरिणिट्वं ꣸ शिवलोक विष्णुलोक संप्राप्तो भवंतु ꣸

२००. ने.सं. ५७३ (वि.सं. १५१०) ज्येष्ठकृष्णदशमीको ताम्रशासन*का

३-५ पङ्क्तिमा – श्रीतिपुरराजकुल ৲ श्रीश्रीजयजक्ष मल्लदेव प्रभु ठाकुरट्वं प्रमुखन ৲ श्रीमानीगल ৲ येथबहार ৲ उदय भारोट्वं प्रमुखन ৲ गुंवहारयावुं ৲ थव थवस कुडास कुडावुं ৲ श्रीशिखरपट्टन ৲ फनपिं शक्तिसिंह्ङ रावुतट्वं प्रमुखन ৲ चवभयसस कुडावुं ৲ ध्वतेवुं मन मेलरपं ৲ थव थवस ৲ साषोनसाख ৲ पुटानपुट ৲ निस्तरपे ৲ आत्मश्रीदिव्य थिरारपा भाषा ध्वते जुरो९

१३ पङ्क्तिमा – ध्वते तंवसासनस ৲ चोस्यं थिरारपको भाषाया ৲ दृष्टसाखि ৲ श्रीश्रीश्रीचंडपितामहट्वं ৲॥**

ने.सं. ५९४ (वि.सं. १५३१) भाद्रशुक्लद्वादशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[१]को

४ पङ्क्तिमा – श्रीलावलत्वं नो । श्रीहयिजुत्वं द्वकोवु ৲ घेर ৲ साषर ৲ मोच ৲ चि पालो ৲ द्वयकं ৲ धरि फलके भोग पुयकेतों ৲ माल्वो९ मोक्षसिद्धि गोयन बियेतो९ माल्व ।

* महेशराज पन्त छापिन बाँकी:६ सङ्ख्या ।

** त्यसताकाका लिखतमा यही अर्थमा दन्त्य त्वंको प्रयोग भएको कुरा पनि यस प्रसङ्गमा भन्नुपर्छ –

ने.सं. ५५१ (वि.सं. १४८८) आश्विनपूर्णिमाको, ठयासफूमा लेखिएको टिपोट[२]मा

ध्वतेया क्रियाकर्त्ता याको सिकोमुगुडि राजगुरूभराड तोयुजुत्वं ॥ ० ॥

ने.सं. ५५४ (वि.सं. १४९०) मार्गशुक्लचतुर्थीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[३]का

१-३ पङ्क्तिमा – श्रीपुलचोमहाविहारे श्रीमत्श्रीश्रीगंधुह्निभटार[कसके] ...[४] जवमाक्व लिविछेंवास्तव्यः अथं भावो पोत्रसहः भ्रात्यः वोदस्येनः[५] भ्रातापोत्रः आसरामः ध्वते आदिनत्वं छिवु ৲ स्वआ[तमा] ... [दान] याङन भिग्व नो मभिग्व नोः श्रीवहिरिस मि जुर वस्यं श्रीवहिरिन कास्यंता जुरो९

ने.सं. ५५५ (वि.सं. १४९१) चैत्रशुक्लत्रयोदशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[६]का

५-६ पङ्क्तिमा – परिभाषाः जय भारोस्न ॥ जि ज्ञानजुत्वं पिभूः ◉◉ चेतः ज्ञानजुत्वं च्वंने मयस्यं पिंलुवं कालेः जे विस्यंतको हेने धास्न धाये मदो ॥

ने.सं. ५६७ (वि.सं. १५०४) भाद्रको, ताडपत्रमा लेखिएको एउटा टिपोट[७]को

१ पङ्क्तिमा – सम्बत् ५६७ भादपदशुद्धि ३ श्रीश्रीजयजक्ष मलदेव ठाकुरत्व९ शिवलुति विज्यांयेया ॥ पस्यावन याडा दिवस ॥

ने.सं. ५७३ (वि.सं १५०९) मार्गअमावास्याको, ताडपत्रमा लेखिएको टिपोट[८]का

६-७ पङ्क्तिमा – ध्व दान यातडासः श्रीश्रीमहादिव थकुरिनित्वं समस्तवु ৲ ग्वल्वंस सार विज्याडा ॥

---

१. महेशराज पन्त २०५६ क:४२-४३ = १ सङ्ख्या ।

२. हेमराज शाक्य र तुलसीराम वैद्य २०२७:२७-२८ = १४ सङ्ख्या ।

३. महेशराज पन्त २०५७ ख:८-९ = ११ सङ्ख्या ।

४. पत्र भाँचिएर जाँदा नष्ट भएका, तर यति भनी किट्न नसकिएका अक्षरलाई यस्तो ... चिह्नले जनाइएको छ ।

५. महेशराज पन्त २०५७ ख:८ मा भ्रमवश वोदस्यनः पढिएको छ ।

६. उही:११ = १४ सङ्ख्या ।

७. उही छापिन बाँकी:४ सङ्ख्या ।

८. उही:५ सङ्ख्या ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

द्वाक

२१-२२ भोजा येंने भो पाटछि १ मेत थंङ येने ८ कंस बांडलठु पाटछि १ निसराव येने ८ सं भोचा पाटछि १ कंस सोपारि द्वाकछि १ थ्वते गुठियाके च्वंग्व ॥ ० ॥

ता १

१३ भोजा ८ निसराव ८ बाहिकन ८ थ्वतेत्तावुं को शीपघाट लिस्यें ८ यंने ८

१९-२० थ्वते आयस लोभामोहोन ८ ग्रासरपो द्वा काले ८ आयन गाक्व थ्यं ८ चोस्यं तकोतावूं ८ गुठिन मनिस्तरप काले ८ श्रीश्रीश्रीपाशुपतिस निग्रह ८ लाक्व जुरो९

ने.सं. ५७९ (वि.सं. १५१६) ज्येष्ठशुक्लदशमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[१]का

१-३ पङ्क्तिमा – श्रीयन्चूमहानगरे। श्रीसातिग्लके। श्रीक्वाथबहाराद्धिवासनः साक्य वज्राचाज्य भिक्षु श्रीजिपाल थरपाजुत्वं प्रमुखन॒ सर्व्वसंङसमुचयसः नामनेन स्वक्रियं स्वपूज्यमानिक॒। तत्रैव स एव नगरे ⸜ वंथलाछतोलके॒ तंङिनिछेगृहवास्तव्य ॒ तोयुनाम्नेन सकास[ात् ।] थंथवाहार उफलगादक्षेत्रनामप्रदेशे। विक्रमशिलमहा-विहार ⸜ भुमेः पस्छिमत । उफलगादःभुमेः उत्तरत । मार्गस्यः भुमेः पूर्व्वत । दक्षत । एतेषा मधेः मेकरोप्निक ॒ क्षेत्र९ जतक्षेत्राङ्कतोपि बू रोव १ तत्क्षेत्रस्य जथादेसकालप्रवत्मानेन ॒ सञ्चाराघेनः सूवर्ण्णमुलमादाय क्रियविक्रस्वादिनी[२]त्तेनवर्त्त[कन्या]येन क्रियन विक्रीयत भवति।

ने.सं. ५९१ (वि.सं. १५२७) कार्तिकशुक्लत्रयोदशीको, ताडपत्रमा लेखिएको एउटा टिपोट[३]का

१-३ पङ्क्तिमा – सम्वत ५९१ कार्त्तिकशुक्ल ॥ १३ श चक्वाथ हाथार दाक्वं लदजं संज दाक्वं ⸜ थव थकुर काय धास्य वव जुरो मनिगलया पंत याङन ववो जुरो ॥ x हा वर दोय चाललपं मणिगलन हया जुरो ॥ द्वोलखान९ पूरख वव जुरो मनिगलया पंत याङन जुरो। फनपिं श्रीश्रीजयजक्ष मलदेव थाकुरस ॥ अ[थ्यं]नि मनिगलन चालकं बिरत्वं जुरो ॥ अथ्यंनि क्वो बिभाव थकुरत्वं फनपिं भारत्वं जुरो शुभ ॥ ७ ॥

ने.सं. ५९४ (वि.सं. १५३१) वैशाखकृष्णषष्ठीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[४]को

५ पङ्क्तिमा – अत्राथे साक्षि श्रीपिमत्वं ⸜ विहारि येथो चोक लुंतरामत्व९ मेक दृष्ट ॥ शुभ ॥

ने.सं. ५९४ (वि.सं. १५३१) भाद्रशुक्लद्वादशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[५]का

१-२ पङ्क्तिमा – श्रीश्रीश्रीपशुपति ⸜ स्तं। श्रीलावलजुत्वं प्रमुखण श्रीहयिजुत्वं ⸜ द्वकोस्तं। मूलभंडारि प्रमुषण ⸜ भंदिरि द्वाक्वो ⸜ गुठि याङन ⸜ दुंता।

त्यसताकाका लिखतमा यही अर्थमा तोंको प्रयोग भएको कुरा पनि यस प्रसङ्गमा भन्नुपर्छ –

ने.सं. ५७८ (वि.सं. १५१५) वैशाखशुक्लचतुर्थीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[६]का

२-३ पङ्क्तिमा – भाखा ⸜ थ्वतेया बरसानन व्रखं प्रते श्रीनोग्लस श्रीश्रीश्रीबुगभट्टाहतो९ विज्यातङासः कायपनिस्यं व्रखं प्रते घेरदिव छोयकं यंने जुरो ॥

---

१. उही २०४५:१।

२. त्यहाँ भ्रमवश °स्वादिना पढिएको छ।

३. कमलप्रकाश मल्ल २०३९:१६ को पाठ मूलको फोटोकपीसँग रुजू गरी माथि दिइएको छ। मूलको फ्याक्सिमिलि *पूर्णिमा* १२२ पूर्णाङ्कको ३५ पृष्ठमा छापिएको छ।

४. महेशराज पन्त २०५७ ग:२६-२७ = ३४ सङ्ख्या।

५. उही २०५६क:४२-४३ = १ सङ्ख्या।

६. उही २०५७ ग:३-४ = ५ सङ्ख्या।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

२१ अंनदान आदिन थ्वतेता दानया फलन ७ माम संसारदेवी ठकूरिणिट्टं ७ शिवलोक विष्णुलोक संप्राप्तो भवंतु ॥

ता २

६-७ भोजा ० के कुह्नछिन थुया जा ० अमस छ्ता ० क्यं स्वंता ० चि चेकन ० थ्वतेन ० त्यवत्या के हांने ७

थ्यं

१९-२० थ्वते आयस लोभामोहोन ७ ग्रासरपो द्वा काले ७ आयन गाक्व थ्यं ७ चोस्यं तकोतावूं ७ गुठिन मनिस्तरप काले ७ श्रीश्रीश्रीपाशुपतिस निग्रह ७ लाक्व जुरो॥

धारे[२०१]

१४ पाशुपतिस स्नान याको ह्वावु ७ संसारदेवी ठकुरिणीसतं ह्विठंङन ह्विन स्वं पोल धारे ७ गाडु ढालरपे ॥

२०१. ने.सं. ५५२ (वि.सं. १४८८) फाल्गुनकृष्णअष्टमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[२]का

४-५ पङ्क्तिमा – थ्वते दाम पोलडावः जाया मर्जातानः गुथि ने वा पं नसि २ धारे विस्यं यंजमाल्व ॥

ने.सं. ५६० (वि.सं. १४९७) ज्येष्ठशुक्लदशमीको शिलापत्र[३]को

३५ पङ्क्तिमा – [...] अच्छिद्रन ৲ चिकन अष्टाछि धारे हनेमाल ॥

ने.सं. ५६१ (वि.सं. १४९७) कार्तिकशुक्लप्रतिपदाको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[४]का

४-५ पङ्क्तिमा – गण च्वंके कूह्नु जुछि धारे षा जवा २ धारे षा जुरो॥

ने.सं. ५६७ (वि.सं. १५०४) आश्विनकृष्णएकादशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[५]का

१-३ पङ्क्तिमा– पिता जगता भारोसवो ৲ यिरिं उदयमयी भरीसवो ৲ नेह्मंस्यं मधकारन ৲ बा बा धारे याङ ৲ अशन तुलाधर मेगराज भारोसके । तव ल को ৲ क्वंति बू केन काया पति ৲ यिरि उदयमयी भरीसके च्वंगवन ৲ ध्व त्वाकपति ৲ जगता भारोस्यं कास्यं तया ॥

ने.सं. ५७३ (वि.सं. १५१०) श्रावणपूर्णिमाको शिलापत्र[६]का

२१-२४ पङ्क्तिमा –श्रीश्रीप्रभु ठाकुरस्यं न्नो ৲ प्रदिकप्रधानन नो ৲ प्रजापाखन नो ৲ ख्वपं देशश ৲ ब्रसरपको ৲ समस्तस्यंवु ৲ झाडन थं ৲ थंथुलं ৲ कोथुलं ৲ थवथवस भुंस ৲ चोंग्व क्वाठयातं ৲ थम थम खागां ह्वास्यं सो खायेमाल ৲ सो मबिव द्वालें ৲ सोथु प्रति कुडछि धारे के काये ৲

२८-२९ पङ्क्तिमा – ख्वप्वं देशश वसरपको समस्तस्यंवु ৲ खारडयाङिस ৲ सडं ৲ मेस ৲ सा ৲ फा ৲ थ्वतेस्यंवु ৲ ह्वोयके मटेव ৲ ह्वोस्यं स्यं कालें ৲ मोंडि दम्मछि १ धारे ৲ स्यंनकवयाके ৲ राजन काय जुरों

ने.सं. ५८७ (वि.सं. १५२३) माघकृष्णचतुर्दशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र*को

३ पङ्क्तिमा – दृष्टसाखि जयशिंङ क्वथनायकतो॰ उदराज भारो॰ मनकु मझितो एते तिभय प्रमान शुभः ।

२. महेशराज पन्त २०५७ ख:४-५ = ६ सङ्ख्या ।

३. उही छापिन बाँकी:१ सङ्ख्या ।

४. हेमराज शाक्य र तुलसीराम वैद्य २०२७:२९-३१ =१५ सङ्ख्याको पाठ मूलको माइक्रोफिल्म (नेपाल-जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षण-परियोजनाको ई १८७७/२०)को फोटोसँग रुजू गरी माथि दिइएको छ ।

५. महेशराज पन्त २०५७ ख:२२ = ३० सङ्ख्या ।

६. उही २०६२ ङ:१६-१९ = २ सङ्ख्या ।

* महेशराज पन्त २०५७ ग:१९-२० = २४ सङ्ख्या ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

३४-३५ पङ्क्तिमा – गडप्राकारया नो९ लंक्वाठया नो ॱ अट ॱ ल्वह्वं ॱ सिंका कालं अट पा प्रति ॱ ल्वह्वं ग्वड प्रति ॱ सिं ट्वाक-प्रति ॱ दम्मछि १ धारे राजन काये जुरो९ ॥

ने.सं. ५८८ (वि.सं. १५२४) कार्तिककृष्णद्वितीयाको शिलापत्र[1]का

२१-२२ पङ्क्तिमा – वांढ्वल बु रोव च्यापेक ८ डबिनि बु रोव च्यापेक ८ थ्व ने खंड वुन ॱ नेह्मंस्यं ॱ ह्निन छह्मं धारेस्यं ॱ पालनपाल ॱ श्रीश्रीश्रीनारायणट्वं पेये ॱ

२३-२५ पङ्क्तिमा – कतिनि पुनिशि कोहुंनिस ॱ फागु पुनिशिट्वं ॱ देवल ह्ङ्वने चोंग्व ॱ छें चास डयंने ॱ चान नेवाल धारे ॱ देवलस ॱ चरचकयात वनेमाल ॱ

ने.सं. ५८८ (वि.सं. १५२४) कार्तिककृष्णदशमीको ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[2]का

२-४ पङ्क्तिमा – श्रीश्रीप्रभु ठाकुरस ॱ सेवास ॱ मचोस्यं ॱ ह्लपचंद मुलमी ॱ फनपिं आदिन ॱ परराजस ॱ गेंना नों ॱ वं काले ॱ अगह्न मोंडि लुं प्लछि १ धारे ॱ थ्वते अगह्न लुं भिंपाल मुलमी ॱ या ॱ कोस सु जोंङ्न नों ॱ काये टेव जुरों ॱ

ने.सं. ५८८ (वि.सं. १५२४) कार्तिककृष्णदशमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[3]का

२-४ पङ्क्तिमा – श्रीश्रीप्रभु ठाकुरस ॱ सेवास ॱ मचोस्यं ॱ रयवम मुलमी ॱ फनपिं आदिन ॱ परराजस ॱ गेना नों ॱ वं काले ॱ अगह्न मोंडि ॱ लुं प्लछि १ धारे ॱ थ्वते अगह्न लुं ॱ सुनु मुलमीया ॱ कोस ॱ सु जोंङ्न नों ॱ काये टेव जुरों ॱ

ने.सं. ५९४ (वि.सं. १५३१) भाद्रशुक्लद्वादशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[4]का

२-३ पङ्क्तिमा – देवस्तं भिग्व जाक्ये याङ ॱ दंस ॱ दंस ॱ वारक लाक्व ॱ भंडारिस्यं ॱ मूलभंडारिसके[5] ॱ दिनप्रते ॱ प्लछि १ धारे ॱ गाचकं छग्वलन थेनके । पूजा पाल भंडारिस्य९ प्लछि १ धारे ॱ थ्व के यंङाव श्री ३ पशुपतिस ॱ स्तं पूजावेलास ॱ चिभाय क्ये ॱ स्येलाव ॱ पुजारीस साहाथन ॱ शिरस छायके ॥ ॥

ने.सं. ५९४ (वि.सं. १५३१) भाद्रशुक्लद्वादशीको दिन चाँगुनारायणलाई चढाइएको पानसमा कुँदिएको लेख[6]मा

श्रीश्रीश्रीगरुडनारायण भट्टारकसके ॱ दंस दंस कार्त्तिक लछि धारे मितं छोयके ----[7]न दुंता ॱ थ्व ट्वाक दिवा ॥

ने.सं. ५९५ (वि.सं. १५३२) आश्विनकृष्णपञ्चमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[8]का

२-३ पङ्क्तिमा – भाषाः हृदयसि भारोसः मोह्न कुंजं दम्म पि ४ व्रषंप्रति कलन्त्र दम्मछि १ स्वंह्मंसया ह्मंतिं मोड कुंजं दम्म २ धारेः कलन्त्र बा[9] रति धारे थंनेमाल्वः थ्व कलन्त्र थंने कतिनि पुनिसि प्यंह्नु ह्ङ्वः थ्वन मथंकालेः वेहच कलन्त्रया देधि धारे क्यंग्व जुरो९

ने.सं. ५९६ (वि.सं. १५३३) चैत्रशुक्लचतुर्दशीको ताडपत्रमा लेखिएको दानपत्र[10]को

४ पङ्क्तिमा – चगु[नि]ला ॱ यातन ॱ मत ॱ छोय[कि] ५ धारे ॱ स्वंह्नुङ ॱ छोयके ॱ

५ पङ्क्तिमा – भूय ॱ एन्दयातन ॱ. पेह्नुंवु ॱ मेतं छोयके ॱ ङा प्वाथ ५ धारे ॱ चवदश कोह्नु ॱ कतुवाप्वं हायके ॱ सिया फलके फं २ ॱ सवुनि ॱ दयके ॱ बिय ॱ थ्वते एन्दयातन हंने जुरो९

---

१. उही छापिन बाँकी:७ सङ्ख्या ।

२. उही छापिन बाँकी क:७ सङ्ख्या ।

३. उही:८ सङ्ख्या ।

४. उही २०५६ क:४२-४३ = १ सङ्ख्या ।

५. त्यहाँ भ्रमवश °स्तके छापिएको छ ।

६. मोहनप्रसाद खनाल २०४०:१८३ = ३८ सङ्ख्या । यस लेखको मूल, रबिङ वा फोटो देख्न नपाइएकोले अनधिकारीले पढेको पाठ यथामति सच्याई माथि दिइएको छ । मोहनप्रसाद खनालले यहाँको ने.सं. लाई वि.सं. मा बदल्दा १४८६ भनी बिगारेका छन् ।

७. अरूले पढेको पाठ शुद्ध नलागी छोडेको अक्षरलाई यस्तो – चिह्नले जनाइएको छ ।

८. महेशराज पन्त २०५७ ग:२८-२९ = ३७ सङ्ख्या ।

९. त्यहाँ भ्रमवश वा छापिएको छ ।

१०. महेशराज पन्त २०५७ ग:३२-३४ = ४३ सङ्ख्या ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

१७-१८ मागल को बूया । गंग्व वा पं । ङ्य पं ५० **धारे** प्यंड काये । ननिसालया । बढंदाम शिवका पि ४ **धारे** काये ।

न १

६-७ भोजा । के कुह्नछिन थुया जा । अमस छता । क्यं स्वंता । चि चेकन । थ्वतेन । त्यवत्या के हांने ।

९ ठिंसला पुनिशि कोह्नु । इह्नमंढे । त्यवछि केन द्वाको । छोङाव येंने ॥

९-१० प्वस पुनिशि कोह्नु । स्वाटमंढे । त्यवछि केन द्वाको छोङाव येने ॥

१० दिनक्षयसंक्रांति कोह्नू । हामलजा । घेर । साषर थ्वतेन फंछि केन द्वाको येंने ॥

१० चितला पूनिशि कोह्नु चाकुमंढे । त्यवछि केन द्वाको येंने ॥

१०-११ पसादचवदश कोह्न । डोनयेला चतावमंढे । त्यवछि केन द्वाको । छोङाव येंने ॥

११ चंगुणिला । विश्वसंक्रांति कोह्नु चतावमंढे । त्यवछि केन द्वाको छोङाव येंने ॥

११ कह्नवह्न सिठिं कोह्नु । कह्नवह्नमंढे । त्यवछि केन द्वाको छोङाव येंने ॥

११-१२ गुणिला पुनिशि कोह्नु थ्वरपमंढे । टुलिटला क्यं । त्यवछि केन द्वाको येने ॥

१२ महनि । नवमि कोह्नु । छ्वसलावो । फलकेवोन । फंछि केन द्वाको येंने ॥

१२-१३ सुखरात्रि कोह्नु । धरिख्यं । कस्तिधाज्य । साषर । माठलडुवा । थ्वतेन नेफा केन द्वाको येंने ॥

१३ जुधान पुनिशि कोह्नु । सके माङा । दुदुदाया । फंछि केन द्वाको येंने ॥

१४-१५ दं संवच्छली कोह्नु । दंस दंशवुं स्वंकन क्वाक्वन सेले । सेले धुनङाव । गौरीट्वं नो । पाशुपतिट्वं नो । पंचामृतन स्नान याये ।

१६ ह्नस दामन । लिं पीट ङचाङाव । गावो पाटावो हेले ।

१९-२० थ्वते आयस लोभामोहोन । ग्रासरपो द्वा काले । आयन गाक्व थ्यं । चोस्यं तकोतावूं । गुठिन मनिस्तरप काले । श्रीश्रीश्रीपाशुपतिस निग्रह । लाक्व जुरो॥

२०-२१ दिवंगत मामो देवीस उदेसन । श्रीश्रीजयजक्ष मलदेव प्रभु ठाकूरसन । श्रीश्रीजयजीव मलदेव प्रभु ठाकूरसन । उभयस्यं दूंता जुरो॥ अंनदान आदिन । थ्वतेता दानया फलन । माम संसारदेवी ठकूरिणिट्वं । शिवलोक विष्णुलोक संप्राप्तो भवंतु ॥

न २

६-७ भोजा । के कुह्नछिन थुया जा । अमस छता । क्यं स्वंता । चि चेकन । थ्वतेन । त्यवत्या के हांने ।

१० दिनक्षयसंक्रांति कोह्नू । हामलजा । घेर । साषर थ्वतेन फंछि केन द्वाको येंने ॥

१२ महनि । नवमि कोह्नु । छ्वसलावो । फलकेवोन । फंछि केन द्वाको येंने ॥

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

१२-१३ सुखरात्रि कोह्नु धरिख्यं कस्तिधाज्य साषर माठलडुवा थ्वतेन नेफा केन द्वाको येंने

१३ भोजा निसराव बाहिकन थ्वतेतावुं को शीपघाट लिस्यें यंने

१५ धरि दुदु घेर कस्तिन दम्मछि १

१६ दक्षिणा गौरीसतं पाशुपतिसतंन दम्मछि १

१९-२० थ्वते आयस लोभामोहोन ग्रासरपो द्वा काले आयनं गाक्व थ्यं चोस्यं तकोतावूं गुठिन मनिस्तरप काले श्रीश्रीश्रीपाशुपतिस निग्रह लाक्व जुरो९

दायाँ फट्के गाड्डु ढालरपेयातं दि बु रोव १२ म्वाढगाह्न लावड हयिं आदिन पुजावारी द्वाकोस्त

न ३

६ संसारदेवी ठकुरिणीस प्रतिमा गौरीसके दिनप्रति अखण्ड याङन जोगारपे

१६-१७ ह्नस दामन लिं पीट ङचाङाव गावो पाटावो हेले थ्वते धुनङाव पुजावारी द्वाकोवुं भंडिरि द्वाकोवुं व्यंष्ट द्वाकोवुं गुठि द्वाकोवुं मुङन भोज याये

न ४

१४ पाशुपतिस स्नान याको ह्नावुं संसारदेवी ठकुरिणीसतं ह्निठंङन ह्निन स्वं पोल धारे गाडु ढालरपे

न ५

२०-२१ दिवंगत मामो देवीस उदेसन श्रीश्रीजयजक्ष मलदेव प्रभु ठाकूरसन श्रीश्रीजयजीव मलदेव प्रभु ठाकूरसन उभयस्यं दूंता जुरो९

नो[२०२]

१४-१५ दं संवच्छली कोह्नु दंस दंशवुं स्वंकन क्वाक्वन सेले सेले धुनङाव गौरीट्वं नो पाशुपतिट्वं नो पंचामृतन स्नान याये

---

२०२. ने.सं. ५५३ (वि.सं. १४९०) ज्येष्ठशुक्लपञ्चमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[1]का

४-५ पङ्क्तिमा – प्रते ह्ना त्याङ तया लेया देया देदव[2] ल्याषस नोः तवषंद बु लितिङ तया ल्याषस नो वरसान जुकोयाः थ्वतेया ल्याषन थ्व बु काया जुरोः परिभाषा तवषंद बु मसोध काले नोः थ्व बु मसोध काले नोः ह्ना वंदक जोङ तयाः षारशि बुः धनिसनः चचरपं xxxx [जु]रो९ ॥

ने.सं. ५५४ (वि.सं. १४९०) मार्गशुक्लचतुर्थीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[3]का

१-३ पङ्क्तिमा – श्रीपुलचोमहाविहारे श्रीमत्श्रीश्रीगंधुह्निभटार[कसके] ... जवमाक्व लिविछेंवास्तव्यः अथं भावो पोत्रसहः भ्रात्यः बोदस्येनः भ्रातापोत्रः आसरामः थ्वते आदिनत्वं छिवु ↘ स्वआ[तमा] ... [दान] याङन भिग्व नो मभिग्व नोः श्रीबहिरिस मि जुर वस्यं श्रीबहिरिन कास्यंता जुरो९

---

१. उही २०५०:५७-५८ = १६ सङ्ख्या ।

२. त्यहाँ भ्रमवश ङेदव पढिएको छ ।

३. महेशराज पन्त २०५७ ख:८-९ = ११ सङ्ख्या ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

ने.सं. ५६६ (वि.सं. १५०३) श्रावणकृष्णसप्तमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[1]का

१-२ पङ्क्तिमा – केलं थंथछें तात जिवलक्ष्मी भरिसवोः भ्रात्य कास्कार रूपसिंह्ङ भारोसः भ्रात्य वंता भारोसवोः दाम नो छुतु जुरस नोः काय कास्यं विय विस्यं थ्व संवच्छलन[2] ह्ङाया सर्व्व सोधन धुग्व जुरो९

ने.सं. ५७० (वि.सं. १५०६) चैत्रशुक्लप्रतिपदाको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[3]का

३-४ पङ्क्तिमा – थ्वते छें नो वू नोः स्वह्मं तवाकायस मदकार जुरो९ ॥

ने.सं. ५७२ (वि.सं. १५०८) फाल्गुनशुक्लपञ्चमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[4]का

२-४ पङ्क्तिमा – भाषा जगलं[5] बु नो३ थंथो देस ज्यंतरामया ह्ङजेत्वं[6] उदारपं तया च्या शुका अङ्क नो३ वंथो देसं येथो दुदु जगतरामयाके च्वंग्व मेस नो थ्वते वूं[7] अभय भ्रात्यसहस्यं[8] मुगुत्रपं३ रुपयि माहाथ भारोसं भ्रातापुत्रसहस्यं कास्यंन थ्व संवच्छलन ह्ङापा[9] सर्व्व सोधन धुंग्व जुरो९

ने.सं. ५७२ (वि.सं. १५०९) चैत्रशुक्लएकादशीको अभिलेख[10]मा

थ्व दिन कोहु ॥ प्यहु यज्ञ याङ गजुडि नो ध्वजा नो छाया ॥ श्रीश्रीजययक्ष मल्लदेवठाकुरस विजयराजस ॥ कोटनायक ह्रेदयराम मुलमीस प्रज्यायस ॥

ने.सं. ५७३ (वि.सं. १५०९) मार्गअमावास्याको, ताडपत्रमा लेखिएको टिपोट[11]को

दोस्रो पातोको

६ पङ्क्तिमा – थ्व ग्रास सुमुतिराहुन ज्यापा ॥ अंगुलि नो ऽ वेला नो जीव ऽ सोधो ॥ ॥

ने.सं. ५७३ (वि.सं. १५१०) श्रावणपूर्णिमाको शिलापत्र[12]का

१६-१७ पङ्क्तिमा – श्रीश्रीजययक्ष मल्लदेव ऽ प्रभु ठाकुरस ऽ विजयराजस ऽ श्रीख्वप्वंस ऽ खार नो गडप्राकार नो ऽ लंक्वाठ नो ऽ दयका जुरो ▮

२१-२३ पङ्क्तिमा – श्रीश्रीप्रभु ठाकुरस्यं नो ऽ प्रदिकप्रधानन नो ऽ प्रजापाखन नो ऽ ख्वपं देशश ऽ बसरपको ऽ समस्तस्यंवु ऽ झाडन थं ऽ थंथुलं ऽ कोथुलं ऽ थव थवस भुंस ऽ चोंग्व क्वाठयातं ऽ थम थम खागां ह्लास्यं सो खायेमाल ऽ

३०-३५ पङ्क्तिमा – प्राकार नो ऽ लंक्वाठ नो स्यं काले ऽ थम डंङा भुं ऽ थमथमवु ज्या याचके ऽ थंछोयकं तकोस्यं ऽ चिंता यायमाल जुरो ▮ गडप्राकार नो ऽ लंक्वाठ नो ऽ आराधरपं पिस्यं स्यंनकव द्वा काले ऽ गोहथ्या ऽ ब्रह्महथ्या ऽ त्रीहथ्या ऽ आदिन ऽ पंचमहापातक लाक्व जुरो ▮ स्यंनकवह्मंयाकेवुं ऽ राजन काये दम्म गु ९ गडप्राकारया नो ▮ लंक्वाठया नो ऽ अट ऽ ल्वह्वं ऽ सिंका कालं अट पा प्रति ऽ ल्वह्वं ग्वड प्रति ऽ सिं ट्वाक प्रति ऽ दम्मछि १ धारे राजन काये जुरो▮ ॥

१. उही २०५०:६१ = २१ सङ्ख्या ।
२. त्यहाँ संवछ्लन छापिएको छ ।
३. महेशराज पन्त २०५७ ख:२४-२५ = ३४ सङ्ख्या ।
४. उही:३२ = ४४ सङ्ख्या ।
५. त्यहाँ भ्रमवश जगल पढिएको छ ।
६. त्यहाँ भ्रमवश ह्ङजेत्व पढिएको छ ।
७. त्यहाँ भ्रमवश बू पढिएको छ ।
८. त्यहाँ भ्रमवश भ्रात्यसहस्य पढिएको छ ।
९. त्यहाँ भ्रमवश ह्ङाया पढिएको छ ।
१०. शङ्करमान राजवंशी २०२२:१८ = २१ सङ्ख्या ।
११. महेशराज पन्त छापिन बाँकी:५ सङ्ख्या ।
१२. उही २०६२ ङ:१६-१९ = २ सङ्ख्या ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

ने.सं. ५८२ (वि.सं. १५१८) पौषशुक्लदशमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[१]को
३ पङ्क्तिमा र पछाडि वायाँपट्टिका

१-२ पङ्क्तिमा – प्रते घरसार नो ৲ गुथि लेया देया पोलेस नो क्रीन काया जुरो৭

ने.सं. ५८२ (वि.सं. १५१९) भाद्रशुक्लद्वादशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[२]का

२-३ पङ्क्तिमा – भाषा बु वल[३] छेंखा लेया देया काय नो बिय न[ा] मतकार जु[रो]

ने.सं. ५८३ (वि.सं. १५२०) श्रावणपूर्णिमाको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[४]को

४ पङ्क्तिमा – भाषा थ्वते लुंया नोः तंकाया नोः कलन्त्र ल्याखन थ्वते वु धनिसन भोगन भुगत्रपं यंने जुरो৭ ॥

ने.सं. ५९४ (वि.सं. १५३०) फाल्गुन ...को, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[५]को

४ पङ्क्तिमा – [...] थ्व स्वह्मं दंगुरिन ৲ पूजा कु यनके नो ৲ होम सिं हेस्यं विय नो माल

ने.सं. ५९८ (वि.सं. १५३४) चैत्रपूर्णिमाको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[६]का

१-३ पङ्क्तिमा – कोथो गडछें जित्राम धंगुरिवोः स्वगोत्रः हृदयराम धंगुरिवोः थ्वपनि थेथेसः काय नो विय नोः कर्नावादः दको [नु] काय कास्यं बिय विस्यं थ्व संवच्छलन ह्माया सर्व सोधान धूंव जुरो৭

ने.सं. ६०० (वि.सं. १५३६) चैत्रशुक्लतृतीयाको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[७]का

२-३ पङ्क्तिमा – भाषा भ्रातापुत्र जयताम फुकिज श्रीबहार वंनजन श्रीबहारवो छे नो बु नो बह्रि थस्यं जयताम फुकिजसवो जुको सर्व्व सोधन पाचकं धूंव जुरो ৭

त्यसताकाका लिखतमा सानुस्वार नोंको प्रयोग भएको पनि यस प्रसङ्गमा भन्नुपर्छ –

ने.सं. ५८८ (वि.सं. १५२४) कार्तिककृष्णदशमीको ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[८]का

२-४ पङ्क्तिमा – श्रीश्रीप्रभु ठाकुरस ৲ सेवास ৲ मचोस्यं ৲ ह्लपचंद मुलमी ৲ फनपिं आदिन ৲ परराजस ৲ गेंना नों ৲ वं काले ৲ अगह्न मोंडि लुं प्लछि १ धारे ৲ थ्वते अगह्न लुं भिंपाल मुलमी ৲ या ৲ कोस सु जोंङन नों ৲ काये टेव जुरों ৲

ने.सं. ५८८ (वि.सं. १५२४) कार्तिककृष्णदशमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[९]का

२-४ पङ्क्तिमा – श्रीश्रीप्रभु ठाकुरस ৲ सेवास ৲ मचोस्यं ৲ रयवम मुलमी ৲ फनपिं आदिन ৲ परराजस ৲ गेना नों ৲ वं काले ৲ अगह्न मोंडि ৲ लुं प्लछि १ धारे ৲ थ्वते अगह्न लुं ৲ सुनु मुलमीया ৲ कोस ৲ सु जोंङन नों ৲ काये टेव जुरों ৲

ने.सं. ५९६ (वि.सं. १५३२) मार्गकृष्णसप्तमीको दिन लेखिसिद्धयाइएको शालिहोत्रको पुस्तक[१०]मा
सडंया रोयलक्षण सेयके नों वासर नों जयदत्त शास्त्रस पिकास्यंलि भासन तया

१. उही २०५० क: १३-१४ = २८ सङ्ख्या ।
२. उही २०५७ ग:१४ = १७ सङ्ख्या ।
३. त्यहाँ भ्रमवश बल छापिएको छ ।
४. महेशराज पन्त २०५७ ग:१६-१७ = २० सङ्ख्या ।
५. उही २०५६: ११ = १ सङ्ख्या ।
६. उही २०५७ ग:३९ = ५१ सङ्ख्या ।
७. उही २०६० क:१६-१७ = १ सङ्ख्या ।
८. उही छापिन बाँकी क:७ सङ्ख्या ।
९. उही:८ सङ्ख्या ।
१०. जनकलाल वैद्य २०५८:१४-१५ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

पाट

७-८ यिनकोया ॰ मेस धरि पाटछि १ फलके कूह्नछि १ थ्व निसराव गौरीसके ह्ङव ताव ॰ संसारदेवी ठकुरिणीसतं ह्निठंङाव ॰ हयिं लावड पालन बिये ॰

२१-२२ भोजा येंने भो पाटछि १ मेत थंङ येने ॰ कंस बांडलठु पाटछि १ निसराव येने ॰ सं भोचा पाटछि १ कंस सोपारि द्वाकछि १ थ्वते गुठियाके च्वंगव ॥ ० ॥

पोल

१४ पाशुपतिस स्नान याको ह्नावंु ॰ संसारदेवी ठकुरिणीसतं ह्निठंङन ह्निन स्वं पोल धारे ॰ गाडु ढालरपे ॥

या

७-८ यिनकोया ॰ मेस धरि पाटछि १ फलके कूह्नछि १ थ्व निसराव गौरीसके ह्ङव ताव ॰ संसारदेवी ठकुरिणीसतं ह्निठंङाव ॰ हयिं लावड पालन बिये ॰

१७-१८ मागल को बूया ॰ गंग्व वा पं ॰ ङय पं ५० धारे प्यंड काये ॰ ननिसालया ॰ वढंदाम शिवका पि ४ धारे काये ॰

२१ अंनदान आदिन ॰ थ्वतेता दानया फलन ॰ माम संसारदेवी ठकूरिणिट्वं ॰ शिवलोक विष्णुलोक संप्राप्तो भवंतु ॥

याके

२१-२२ भोजा येंने भो पाटछि १ मेत थंङ येने ॰ कंस बांडलठु पाटछि १ निसराव येने ॰ सं भोचा पाटछि १ कंस सोपारि द्वाकछि १ थ्वते गुठियाके च्वंगव ॥ ० ॥

यातं

८-९ यिनकोयातं ॰ मेतं चिकन ॰ अष्टाछि १ गौरीसकेवो पशुपतिसकेवो ॰ संसारदेवी ठकूरिणीसतं ह्निठंङाव ॰ ह्निथांवुं ॰ मेतां बियाव ॰ छोयके ॥

१६ दम्मछि १ दक्षिणा पुजावारीयातं ॰

दायाँ फट्के गाडु ढालरपेयातं दि ॰ बु रोव १२ स्वाढगाह्न ॰ लावड हयिं आदिन ॰ पुजावारी द्वाकोस्त ॥

याता

१७ थ्व समस्ता वसपेयातां ॰ आय दुंतं तया ॥

एउटा शिलापत्रमा नो९ र नो सँगसँगै आएको पनि यस प्रसङ्गमा भन्नुपर्छ –

ने.सं. ५७३ (वि.सं. १५१०) श्रावणपूर्णिमाको शिलापत्र*का

३४-३५ पङ्क्तिमा – गडप्राकारया नो९ लंक्वाठया नो ॰ अट ॰ ल्वह्नं ॰ सिंका कालं अट पा प्रति ॰ ल्वह्नं ग्वड प्रति ॰ सिं द्वाक-प्रति ॰ दम्मछि १ धारे राजन काये जुरो९ ॥

---

* महेशराज पन्त २०६२ ङ:१६-१९ = २ सङ्ख्या ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

रपे[२०३]

६ संसारदेवी ठकुरिणीस प्रतिमा गौरीसके ○ दिनप्रति अखण्ड याङन जोगारपे ○

२०३. ने.सं. ५५४ (वि.सं. १४९०) कार्तिकशुक्लसप्तमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[१]को

४ पङ्क्तिमा – श्रीवहिरीसः वसुन जोगारपेयाः स येव लिविछेंमिया संश्रगन निस्त्रपं यंजमाल्व जुरो९

ने.सं. ५५४ (वि.सं. १४९०) मार्गशुक्लचतुर्थीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[२]का

४-५ पङ्क्तिमा – श्रीवहिरीस जोगारपेया खिनि ● ... [साक्षी] श्रीवंकुलिदेवजुसः श्रीपिंथबहार गृहाद्विवास्तव्यः रावुतः उदयराज भारोसः श्रीजवहारगृहाद्विवास्तव्यः जयशिंह्ङराज भारोसः एते त्रय [दृष्ट प्रमानश्चेति शुभ ॥]

ने.सं. ५६० (वि.सं. १४९७) वैशाखशुक्लपञ्चमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[३]का

३-४ पङ्क्तिमा – प्रत्ये धार्ण्णकया दिवंगत पिताः जयचन्दया जलंगेसाः श्रीमतश्रीश्रीपासुपतिस्व अपाभेसके दोहरपेस ध्व बु आबिदिभोगन ज्वङा जुरो९

ने.सं. ५७३ (वि.सं. १५१०) ज्येष्ठकृष्णदशमीको ताम्रशासन[४]का

३-५ पङ्क्तिमा – श्रीतिपुरराजकुल ৲ श्रीश्रीजयजक्ष मल्लदेव प्रभु ठाकुरद्वं प्रमुखन ৲ श्रीमानीगल ৲ येथवहार ৲ उदय भारोद्वं प्रमुखन ৲ गुंवहारयावुं ৲ थव थवस कुडास कुडावुं ৲ श्रीशिखरपट्टन ৲ फनपिं शक्तिसिंह्ङ रावुतद्वं प्रमुखन ৲ चवभयस सकुडावुं ৲ ध्वतेवुं मन मेलरपं ৲ थव थवस ৲ साषोनसाख ৲ पुटानपुट ৲ निस्तरपे ৲ आत्मश्रीदिव्य थिरारपा भाषा ध्वते जुरो९

ने.सं. ५८० (वि.सं. १५१७) ज्येष्ठकृष्णचतुर्थीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[५]का

३-४ पङ्क्तिमा – प्रत्ये श्रीपिंथवहारस द्वहरपेस भोगन ज्वंङाः ध्व फयाये आविदि वर्ष ७ ध्वनलितु फयाच दो ॥

ने.सं. ५८२ (वि.सं. १५१८) कार्तिकशुक्लपञ्चमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[६]का

१-२ पङ्क्तिमा – भाषा पंदु थकुरस बहि स एव यंथ छे योता मूलद्वारछि १ लिफुह्ङफुसमेन । यंता फले[७] लिव ननि यो यता XXX ... पाषा हायके जु[क] बिव [थे लि]बि ৲ या पारदोशिक हुपपनि स्वंविया९ भोद्दछे येता सोत मुलन द्वार नसिवोः यंता फले लिब ननि यिकुलि सोत मुलन द्वार नसिवो ध्वते छे पंदुन थम चाहरपे मदो ।

ने.सं. ५८२ (वि.सं. १५१९) वैशाखशुक्लपञ्चमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[८]को

३ पङ्क्ति र पछाडिको

१ पङ्क्तिमा – प्रत्य श्रीबहारस दशिपोत दोहरपेस आवदिन ज्वङा

ने.सं. ५८३ (वि.सं. १५२०) श्रावणपूर्णिमाको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[९]का

५-६ पङ्क्तिमा – प्रत्ये श्रीश्रीराजकुलस द्वहरपेस ... : भोगस वेछाः धनि श्रीयोखाछेंबहार यंथो खण्डचोकः हृदयशि भारोस ॥

ने.सं. ५९१ (वि.सं. १५२७) माघशुक्लनवमीको शिलापत्र[१०]को

२४ पङ्क्तिमा – ज्वजमानस्यं धायां ध्यं गुठिन देवशके पूजा (नि)स्तरपेमाल्व ॥

---

१. उही २०५३:२५-२६ = १६ क सङ्ख्या ।
२. उही २०५७ खः८-९ = ११ सङ्ख्या ।
३. उही २०५०:५८-५९ = १८ सङ्ख्या ।
४. उही छापिन बाँकी:६ सङ्ख्या ।
५. उही २०५७ गः८ = १० सङ्ख्या ।
६. उही:११ = १४ सङ्ख्या ।
७. त्यहाँ भ्रमवश फल पढिएको छ ।
८. महेशराज पन्त २०५० क:१४-१५ = २९ सङ्ख्या ।
९. उही २०५७ गः१६-१७ = २० सङ्ख्या ।
१०. गोविन्द टण्डन २०५६:१३४-१३६ = अभिलेखखण्ड (क)को ६ परिशिष्ट ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

१४ पाशुपतिस स्नान याको ह्वांवु ~ संसारदेवी ठकुरिणीसतं ह्विठंङन ह्विन स्वं पोल धारे ~ गाड्ढालरपे ॥

दायाँ फट्के गाडु ढालरपेयातं दि ~ बु रोव १२ म्वाढगाइ ~ लावड हयिं आदिन ~ पुजावारी द्वाकोस्तक्षु रपो[२०४]

१९-२० थ्वते आयस लोभामोहोन ~ ग्रासरपो द्वा काले ~ आयन गाक्व थ्यं ~ चोस्यं तकोतावूं ~ गुठिन मनिस्तरप काले ~ श्रीश्रीश्रीपाशुपतिस निग्रह ~ लाक्व जुरो॥

---

३० पङ्क्तिमा – [...] श्रीपशुपतिसके डोहरपे [...]

ने.सं. ५९४ (वि.सं. १५३१) भाद्रशुक्लद्वादशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[1]को

२ पङ्क्तिमा – मूलभंडारि ‿ प्रमुषण ‿ भंदिरि द्वाक्वो ‿ गुठि याङन ‿ दुंता। द्वल बु रोव ‿ जिमनेपेक १२ रशिस ‿ थ्व गुठियातं ‿ रोव ह्मनस ७ डापेक ‿ श्रीभैरवश गुठिया। थ्व बु ‿ प्यंडण ‿ वारक लाक्व ‿ भण्डारिस्यं कायाव ‿ निस्तरपेमाल्व ‿

ने.सं. ५९५ (वि.सं. १५३२) श्रावणशुक्लत्रयोदशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[2]को

४ पङ्क्तिमा – प्रत्ये वहार द्वहरपेस भोगन ज्वङाः धनि श्रीयोषाछें लाछ वंटा छें जयषंभ भारोस भ्रात्यसहसः

ने.सं. ५९८ (वि.सं. १५३४) फाल्गुनशुक्लतृतीयाको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[3]को

३ पङ्क्ति र पछाडिको

१ पङ्क्तिमा – प्रते थ्व वू ह्रङ थ्यं[4] ‿ जीवराम ‿ पेह्मं फुकिञ्जसके भोगन च्वंगवस ‿ नेह्मंसवो श्रीश्रीराजस नाथि दुं विक्व[5] ‿ लिप शादारपेश XX [ि]भ्नरिकोत दोहरपेसवो ‿

२०४. ने.सं. ५६५ (वि.सं. १५०२) वैशाखशुक्लपञ्चमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[6]को

३ पङ्क्ति र पछाडिको

१ पङ्क्तिमा – शायेस प्रचरपो[7] मात्र दामः तलपत्र पो छि१ मात्र सह ॥

ने.सं. ५६७ (वि.सं. १५०४) श्रावणशुक्लचतुर्दशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[8]को

४ पङ्क्तिमा – सायेस प्रचरपो दाम माल्वः

ने.सं. ५७२ (वि.सं. १५०९) वैशाखशुक्लषष्ठीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[9]को

४ पङ्क्तिमा – थव वू फयायेश प्रचरपो दाम माल्वः

ने.सं. ५७२ (वि.सं. १५०९) आश्विनकृष्णद्वितीयाको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[10]को

३ पङ्क्तिमा – अत्राथे ‿ दृष्टशाखि ‿ खारनिह्मं द्विजवरोत्म श्रीहषुजुसः सायेस ‿ वर्तरपो माडमाल्व जुरो ‿ मेक प्रमान शुभ ॥

---

१. महेशराज पन्त २०५६ कः४२-४३ = १ सङ्ख्या।

२. उही २०५७ गः२७-२८ = ३६ सङ्ख्या।

३. उही:३७-३८ = ४९ सङ्ख्या।

४. त्यहाँ भ्रमवश ह्रथ्यं पढिएको छ।

५. त्यहाँ भ्रमवश दु विक्व पढिएको छ।

६. महेशराज पन्त २०५०:५९-६० = १९ सङ्ख्या।

७. त्यहाँ भ्रमवश प्रचर पो छापिएको छ।

८. महेशराज पन्त २०५७ खः२१-२२ = २९ सङ्ख्या।

९. उही:३२-३३ = ४५ सङ्ख्या।

१०. उही २०५० कः११ = २५ सङ्ख्या।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

लिस्यें

१३ भोजा ॰ निसराव ॰ बाहिकन ॰ ध्वतेतावुं को शीपघाट लिस्यें ॰ यंने ॰

व १

७ ध्व भोजा ॰ गौरीसके ह्ङव ताव ॰ संसारदेवी ठकुरिणीसतं ह्मिठंङ ॰ दुखि देशांतरी ॰ सुद्धा पोओ बिये ॰

७-८ मेस धरि पाटछि १ फलके कूह्नछि १ ध्व निसराव गौरीसके ह्ङव ताव ॰ संसारदेवी ठकुरिणीसतं ह्मिठंङाव ॰ हयिं लावड पालन बिये ॰

८-९ यिनकोयातं ॰ मेतं चिकन ॰ अष्टाछि १ गौरीसकेवो पशुपतिसकेवो ॰ संसारदेवी ठकूरिणीसतं ह्मिठंङाव ॰ ह्मिथांवुं ॰ मेतां वियाव ॰ छोयके ॰

९ संसारदेवी ठकूरिणीसतं ह्मिठंङाव ॰ ह्मिथांवुं ॰ मेतां बियाव ॰ छोयके ॰ ठिंसला पुनिशि कोह्नु ॰ इह्नमंढे ॰ त्यवछि केन द्वाको ॰ छोङाव येंने ॰

९-१० प्वस पुनिशि कोह्नु ॰ म्वाटमंढे ॰ त्यवछि केन द्वाको छोङाव येने ॰

१०-११ पसादचवदश कोह्न ॰ डोनयेला चतावमंढे ॰ त्यवछि केन द्वाको ॰ छोङाव येंने ॰

११ चंगुणिला ॰ विश्वसंक्रांति कोह्नु चतावमंढे ॰ त्यवछि केन द्वाको छोङाव येंने ॰ कह्नवह्न सिठिं कोह्नु ॰ कह्नवह्नमंढे ॰ त्यवछि केन द्वाको छोङाव येंने ॰

१३-१४ गौरीसके ह्ङव ताव ॰ संसारदेवी ठकुरिणीस ह्मिठंङाव दुखी देशांतरी बिये ॰

१४-१५ दं संवच्छली कोह्नु ॰ दंस दंशवुं स्वंकन क्वाक्वन सेले ॰ सेले धुनङाव ॰ गौरीद्वं नो ॰ पाशुपतिद्वं नो ॰ पंचामृतन स्नान याये ॰

१६-१७ ह्नस दामन ॰ लिं पीट ङ्चाङाव ॰ गावो पाटावो हेले ॰ ध्वते धुनङाव ॰ पुजावारी द्वाकोवुं ॰ भंडिरि द्वाकोवुं ॰ ब्यष्ट द्वाकोवुं ॰ गुठि द्वाकोवुं ॰ मुङन भोज याये ॰

व २

१७ धरि फलके ॰ लाव जिमछ दाम ११ हाने ॰

ने.सं. ५७३ (वि.सं. १५१०) ज्येष्ठकृष्णदशमीको, ताम्रशासन[1]को

१० पङ्क्तिमा – ध्वते अठि भाषास ॰ मनिस्तरपो द्वा काले श्रीश्रीश्रीपशुपतिद्वं ॰ फोडरपा महापातक लाक्व जुरो॰

ने.सं. ५७३ (वि.सं. १५१०) श्रावणपूर्णिमाको शिलापत्र[2]का

१७-१८ पङ्क्तिमा – ध्व गड दयके निमितिन ॰ ख्वप्वंस बसरपो लोकस्यं अनेक कष्ट नस्यं ॰ वितनवुं ॰ उपेखरपं ॰ दयका गड जुरो ॰

---

१. उही छापिन बाँकीः६ सङ्ख्या ।

२. उही २०६२ ङः१६-१९ = २ सङ्ख्या ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

वुं[२०५]

८-९ यिनकोयातं ॰ मेतं चिकन ॰ अष्टाछि १ गौरीसकेवो पशुपतिसकेवो ॰ संसारदेवी ठकूरिणीसतं ह्मिठंङाव ॰ ह्मिथांवुं ॰ मेतां बियाव ॰ छोयके ॥

---

२०५. ने.सं. ५५४ (वि.सं. १४९०) कार्तिकशुक्लसप्तमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[1]का

२-३ पङ्क्तिमा – भाषाः स ग्रेवः वसुया साखानसाख पोतानपोतवुं[2] श्रीबहिरिया सोस्यं द्वंजमाल्व जुरो॰

ने.सं. ५५४ (वि.सं. १४९०) मार्गशुक्लचतुर्थीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[3]का

३-४ पङ्क्तिमा – पुन भाखाः श्रीबहिरीनवुं कत्र जुकोन अर्थसामर्थन उपलखरपं नेख जु[रां] ... [पोता]नपोतस्यंवुं[4] श्रीबहिरि त्वह्नतं श्रीश्रीराजकुल श्रीपात्रकुलाद्धि सुछिनोवु प्र आश्रय अपासे मेवर प्र वंज मदो जुरो॰

ने.सं. ५५५ (वि.सं. १४९१) प्रथमपौष...[5]को, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[6]का

६-७ पङ्क्तिमा – ज्यंतराम पोत्रसहस साखानसाखनवुं ॰ श्रीबहिरित्वह्नतं ॰ श्रीश्रीराजकुल श्रीपात्रकुल गेनो वज मदो जुरो॰

ने.सं. ५७१ (वि.सं. १५०७) फाल्गुनकृष्णदशमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[7]का

१-३ पङ्क्तिमा – श्रीविशुणिछेंवाहार येथो खंदचोक येकुलिग्रहवास्तव्य॰ प्रजापति असोग थकुर पुत्र जसा थकुर ध्वस नेह्मंसवो॰ कोथो ख्वखना वंथो देस॰ वंथो दुदं येकु लिबिछेंग्रहवास्तव्य॰ अभय भावो भ्रात्य सहसवो॰ ध्वस नेह्मंस ह्न ध्यं थेथसवुं[8] इकाथिका याङ च्वंग्वस॰ थेथेसवुं[8] इकाथिका याचकं ध्व संवच्छलन ह्नाया छोतु जुरसनो सर्व्व सोधन धुंग्व जुरो॰

५-६ पङ्क्तिमा – अभय भ्रात्यसहस्यंवुं॰ असोग पुत्रसह छोछिनोवुं पुंज मदो॰ जुरो॰ ध्व संवच्छलन ह्नाया थेथेसवुं सर्व्व सोधन धुंग्व जुरो॰

ने.सं. ५७३ (वि.सं. १५१०) ज्येष्ठकृष्णदशमीको ताम्रशासन[9]का

३-५ पङ्क्तिमा – श्रीतिपुरराजकुल ॰ श्रीश्रीजयजक्ष मल्लदेव प्रभु ठाकुरद्वं प्रमुखन ॰ श्रीमानीगल ॰ येथवहार ॰ उदय भारोद्वं प्रमुखन ॰ गुंबहारयावुं ॰ थव थवस कुडास कुडावुं ॰ श्रीशिखरपट्टन ॰ फनपिं शक्तिसिंह्न रावुतद्वं प्रमुखन ॰ चवभयस सकुडावुं ॰ ध्यतेवुं मन मेलरपं ॰ थव थवस ॰ साषोनसाख ॰ पुटानपुट ॰ निस्तरपे ॰ आत्मश्रीदिव्य थिरारपा भाषा ध्वते जुरो॰

७-८ पङ्क्तिमा – कोके खंस ॰ थम थम धंको मुझन ॰ गनान धायो ॰ अनान ॰ थम थम पर्जंतवुं ॰ वंङन ह्नफर वने पस्तननो ॰

ने.सं. ५७३ (वि.सं. १५१०) श्रावणपूर्णिमाको शिलापत्र[10]का

१७-१८ पङ्क्तिमा – ध्व गड दयके निमितिन ॰ ख्वप्वंस बसरपो लोकस्यं अनेक कष्ट नस्यं ॰ वितनवुं ॰ उपेखरपं ॰ दयका गड जुरो ॥

---

१. उही २०५३:२५-२६ = १६ क सङ्ख्या ।
२. त्यहाँ भ्रमवश पोतानपोत वुं छापिएको छ ।
३. महेशराज पन्त २०५७ खः८-९ = ११ सङ्ख्या ।
४. त्यहाँ भ्रमवश °पोतस्यं वुं छापिएको छ ।
५. मूल ताडपत्र भाँचिएर गएकोले यहाँ पक्ष र तिथि देखिँदैनन् ।
६. महेशराज पन्त २०५७ खः९-१० = १३ सङ्ख्या ।
७. उहीः२९ = ४० सङ्ख्या ।
८. त्यहाँ २ र ३ पङ्क्तिमा भ्रमवश थेथेस वुं छापिएको छ ।
९. महेशराज पन्त छापिन बाँकीः६ सङ्ख्या ।
१०. उही २०६२ ङः१८-१९ पृष्ठ = २ सङ्ख्या ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

१३ भोजा निसराव बाहिकन थ्वतेतावुं को शीपघाट लिस्यें यंने

१४-१५ दं संवच्छली कोह्नु दंस दंशवुं स्वंकन क्वाक्वन सेले

१६-१७ थ्वते धुनङाव पुजावारी द्वाकोवुं भंडिरि द्वाकोवुं व्यष्ट द्वाकोवुं गुठि द्वाकोवुं मुङन भोज याये

वु[२०६]

१४ पाशुपतिस स्नान याको ह्नांवु संसारदेवी ठकुरिणीसतं ह्निठंङन ह्निन स्वं पोल धारे गाडु ढालरपे

२१-२३ पङ्क्तिमा – श्रीश्रीप्रभु ठाकुरस्यं नो ، प्रदिकप्रधानन नो ، प्रजापाखन नो ، ख्वपं देशश ، वसरपको ، समस्तस्यंवुं ، भाडन थं ، थंथुलं ، कोथुलं ، थवथवस भुंस ، चोंग्व क्वाठयातं ، थम थम खागां ह्रास्यं सो खायेमाल ،

२८-२९ पङ्क्तिमा – ख्वप्वं देशश वसरपको समस्तस्यंवु ، खारडयाङिस ، सडं ، मेस ، सा ، फा ، थ्वतेस्यंवुं ، ह्लोयके मटेव ،

३०-३४ पङ्क्तिमा – प्राकार नो ، लंक्वाठ नो स्यं काले ، थम डंङा भुं ، थम थमंवुं ज्या याचके ، थंछोयकं तकोस्यं ، चिंता यायमाल जुरो ‖ गडप्राकार नो ، लंक्वाठ नो ، आराधरपं पिस्यं स्यंनकव द्वा काले ، गोहथ्या ، ब्रह्म-हथ्या ، त्रीहथ्या ، आदिन ، पंचमहापातक लाक्व जुरो ‖ स्यंनकवह्मंयाकेवुं ، राजन काये दम्म गु ९

ने.सं. ५८३ (वि.सं. १५२०) ज्येष्ठशुक्लप्रतिपदाको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[१]को

२ पङ्क्तिमा – [...] थुलिस स्वआदिकार जुकोवुं चतुराघात[२]प्रवेस्थिततततवातिकायां जथादेसकालप्रवर्तमानसंचारार्घेन[३] सुवर्णमूलमादाय क्रेविक्रेस्वानिवतकं न्यायेन क्रेन विक्रेयन भवति

ने.सं. ५९१ (वि.सं. १५२७) माघशुक्लनवमीको शिलापत्र[४]को

३१ पङ्क्तिमा – [...] द्वाको भंडिरि समस्तवुं [...]

ने.सं. ५९६ (वि.सं. १५३२) मार्गशुक्लसप्तमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[५]का

३-४ पङ्क्तिमा – थ्वते इहीलथिही याङा मदो धासन श्रीश्रीराजकुल पात्रकुल ह्ङवतं थेथेसनवुं[६] छो धायनो मदो

ने.सं. ५९६ (वि.सं. १५३२) मार्गशुक्लसप्तमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[७]का

३-४ पङ्क्तिमा – व्यावाद द्वा काले थेथेसनवुं[८] सोधकेमाल्व ‖ थ्वते इ[हीलथिहील] याङा मदो धासन श्रीश्रीराजकुल पातकुल ह्ङतं थेथेसनवुं[८] छो धायनो मदो

२०६. ने.सं. ५५२ (वि.सं. १४८८) फाल्गुनकृष्णअष्टमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[९]का

३-४ पङ्क्तिमा – थ्वते पागव त्रावण व्रषं प्रतिः साखानंसाखः पोतानपोतंवु निस्त्रपं यंजमाल्वं जुरो९ ।

१. शङ्करमान राजवंशी २०२७:३९ ।
२ त्यहाँ प्रूफको गल्तीले चतुराधात छापिएको छ।
३. त्यहाँ प्रूफको गल्तीले °संचारार्धेन छापिएको छ।
४. गोविन्द टण्डन २०५६:१३४-१३६ = अभिलेखखण्ड (क)को ६ परिशिष्ट।
५. महेशराज पन्त २०५७ ग:२९ = ३८ सङ्ख्या।
६. त्यहाँ भ्रमवश बुं छापिएको छ।
७. महेशराज पन्त २०५७ ग:३० = ३९ सङ्ख्या।
८. त्यहाँ भ्रमवश बुं छापिएको छ।
९. महेशराज पन्त २०५७ ख:४-५ = ६ सङ्ख्या।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

ने.सं. ५५३ (वि.सं. १४९०) ज्येष्ठशुक्लपञ्चमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[1]को

४ पङ्क्तिमा – ह्मोतल थेथेवु[2] लिपु ह्ङपु मद्व ॥

ने.सं. ५५४ (वि.सं. १४९०) मार्गशुक्लचतुर्थीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[3]का

३-४ पङ्क्तिमा – [पोता]नपोतस्यंवु श्रीबहिरि त्वह्वतं श्रीश्रीराजकुल श्रीपात्रकुलाद्धि सुछिनोवु प्र आश्रय अपासे मेवर प्र वंज मदो जुरो९

ने.सं. ५५४ (वि.सं. १४९०) माघशुक्लनवमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[4]का

२-३ पङ्क्तिमा – सद ↘ लुद क्यं वोये: छेया पानिपातन पिंस सुद्धिवु ↘ जगतराज भारोस्यं वोये जुरो९ ॥

४ पङ्क्तिमा – आव ↘ वोये ↘ थव मद्वा काले ↘ अनोयन ↘ चलछीवु ↘ थेथेवु ↘ वोचकेमाल्व ॥

ने.सं. ५५५ (वि.सं. १४९१) प्रथमपौष...को, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[5]का

३-४ पङ्क्तिमा – [...] ज्यंतरामया पोत्रसहस साखानसाखवु पोतानपोतवु श्री । बहिरिस स्वआतमा दान याङन च्वंङ जुरो९

ने.सं. ५५५ (वि.सं. १४९१) चैत्रशुक्लत्रयोदशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[6]का

४-५ पङ्क्तिमा – भाषा ससूरपिता जय भारोस: ◎◎ धन आदिपं ॥ सर्व्वसवू: जामाता ज्ञानजुस९ कीविक्रीस्वादिन: निक्षेपन वियात्वं जुरो९

ने.सं. ५५५ (वि.सं. १४९२) श्रावणकृष्णसप्तमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[7]का

२-३ पङ्क्तिमा – परिभाषा: ह्माच: पंदुनि त्रक्येहेसन: स्वमाता भरि कुण्डस: दोस मदोस हाङन: माम पिंलुयेवु मदो जुरो९

४ पङ्क्ति र पछाडिको

१ पङ्क्तिमा – ध्वत्ये भाष: माह्माचसकेवु[8] चोता दो:

ने.सं. ५६५ (वि.सं. १५०२) भाद्रकृष्णत्रयोदशीको ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[9]को

७ पङ्क्तिमा – ध्वते भाषा नेभिंवु चोया दो ॥

ने.सं. ५६६ (वि.सं. १५०३) श्रावणकृष्णसप्तमीको ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[10]का

२-३ पङ्क्तिमा – अवनलि:स कालान्त्र पुरुषात्रसवु श्रीश्रीराजकुल पात्रकुल ह्ङवतं थेथेसनवु छो धायनो मदो:

---

१. उही २०५०:५७-५८ = १६ सङ्ख्या ।
२. त्यहाँ भ्रमवश थेये बु छापिएको छ ।
३. महेशराज पन्त २०५७ ख:८-९ = ११ सङ्ख्या ।
४. महेशराज पन्त २०५७ ख:९ = १२ सङ्ख्या ।
५. महेशराज पन्त २०५७ ख:९-१० = १३ सङ्ख्या ।
६. उही:११ = १४ सङ्ख्या ।
७. उही:११-१२ = १५ सङ्ख्या ।
८. त्यहाँ भ्रमवश माह्माचसकेबु छापिएको छ ।
९. महेशराज पन्त २०५०:६० = २० सङ्ख्या ।
१०. उही:६१ = २१ सङ्ख्या ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

ने.सं. ५६७ (वि.सं. १५०४) भाद्रको, ताडपत्रमा लेखिएको टिपोट[1]का

३-५ पङ्क्तिमा – भादपदवद्धि ४ थ्व कोह्नु ॰ चंगुं श्रीनारायनसके ॰ सनान ॰ धुंनकाव ॥ ग्वल्वं विज्याङा ॰ ग्वल्वस श्रीपसुपतिसके स्नान याङाव ॥ थ्वते सनान धुंनकाव ॥ थ्व कोह्नुवु ॰ राजकुल विज्याङा ॥

ने.सं. ५७० (वि.सं. १५०६) मार्गकृष्णएकादशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[2]का

६-७ पङ्क्तिमा – थ्वसं चवभेस ह्लङ दुं थंङ ॰ शृंखलीकार पंदु भारोसः भाषा सकलसवु ह्नथो[3] चोस्यं तया थ्यंवु जुरो ॰ थ्वस पञ्चभउ[4] भाषा जुरो९ ॥

ने.सं. ५७० (वि.सं. १५०६) चैत्रशुक्लप्रतिपदाको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[5]को

५ पङ्क्तिमा – भाषाः दुंधनयाः बह्नि वंग्व मवंग्व धास्यं ॰ स्वंह्मंस्यंवु लिथुच मदोः

ने.सं. ५७१ (वि.सं. १५०७) पौषपूर्णिमाको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[6]का

२-३ पङ्क्तिमा – नायकसके ॰ बा तंका नायकवो बियेत्व९ माल्वः थ्वतेन सेष ॰ दक्षना ॰ उपाखन ॰ थ्वते आदिपं समस्तावु मधकार जुरो९ दानपन वा काले ॰ दानपनवु मधकार जुरो९ ॥ विनंवी ॰ लोभामोहन ॰ केत ॰ मयाङ काये मतेव जुरो९ ॥ राजन सम धनि विकोवु मधकार ॥

ने.सं. ५७२ (वि.सं. १५०८) माघशुक्लदशमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[7]का

२-४ पङ्क्तिमा – भाषा बू वल[8] छे९खाः दुंधन पिंधनः लेया देयाः सर्व्वसवुः अष्टलोहप्रजंतवुः अष्टवृहनपं ॰ थ्व सम्बच्छलन ह्लाया वह्नि वंता काये कास्यं बिये बियाचकं धु९ग्वः सर्व्व सोधन बह्नि पाचोः

ने.सं. ५७३ (वि.सं. १५०९) मार्गअमावास्याको, ताडपत्रमा लेखिएको टिपोट[9]का

६-७ पङ्क्तिमा – थ्व दान यातङासः श्रीश्रीमहादिव थकुरिनित्वं समस्तवु ॰ ग्वल्वंस सार विज्याङा ॥

पछाडिका

४-५ पङ्क्तिमा – श्रीश्रीठाकुरसवो ॰ नवक्वाथवो ॰ दाङ च्वंङाव ॰ थ्व तोलापुरस ॰ नवक्वाथ छभिंन ॰ कार मवोत्व९ ॥ थ्व लपने ॰ यहंस ॰ देश के मदो ॰ सपंतवु ॰ श्रीश्रीठाकुरस ॰ सेवास दिया जुरो९ ॥ ॥

ने.सं. ५७३ (वि.सं. १५१०) श्रावणपूर्णिमाको शिलापत्र[10]का

२८-२९ पङ्क्तिमा –ख्वप्वं देशश बसरपको समस्तस्यंवु ॰ खारडयाङिस ॰ सडं ॰ मेस ॰ सा ॰ फा ॰ थ्वतेस्यंवुं ॰ ह्नोयके मटेव ॰

ने.सं. ५७५ (वि.सं. १५१२) ज्येष्ठशुक्लसप्तमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[11]को

४ पङ्क्तिमा – भाषा बन्दक मूल कलन्त्र दको फुकोन फ्याचमाल्व । टोल मदो ९ सायेस मूल कलन्त्रवु[12] दाम ।

---

१. उही छापिन बाँकीः४ सङ्ख्या ।
२. उही २०५७ खः२४ = ३३ सङ्ख्या ।
३. त्यहाँ भ्रमवश बुल्लथो पढिएको छ ।
४. त्यहाँ भ्रमवश पञ्चेभउ पढिएको छ । वुको वृको लोप भई उ मात्र बाँकी रहेको उदाहरण पञ्चभउ हो ।
५. महेशराज पन्त २०५७ खः२४-२५ = ३४ सङ्ख्या ।
६. उहीः२८-२९ = ३९ सङ्ख्या ।
७. उहीः३१ = ४३ सङ्ख्या ।
८. त्यहाँ भ्रमवश बल छापिएको छ ।
९. महेशराज पन्त छापिन बाँकीः५ सङ्ख्या ।
१०. उही २०६२ ङः१८-१९ पृष्ठ = २ सङ्ख्या ।
११. उही २०५० कः१२-१३ = २७ सङ्ख्या ।
१२. त्यहाँ भ्रमवश कलन्त्र बु छापिएको छ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

ने.सं. ५७८ (वि.सं. १५१५) श्रावणकृष्णएकादशीको ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[1]का
३-४ पङ्क्तिमा – जिमच्या शुका अङ्कस निक्षेव याXXXX था चालि[स द]मांङ्क दम्म पिय ४० दुंत कोयालायेह[2] कलन्त्रवु धुंग्व ॥

ने.सं. ५८० (वि.सं. १५१६) माघशुक्लद्वितीयाको ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[3]को
४ पङ्क्तिमा – दृष्ट ध्वते भाषा मुलपतिसवु चोया दोः ॥

ने.सं. ५८० (वि.सं. १५१७) ज्येष्ठकृष्णसप्तमीको ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[4]का
२-३ पङ्क्तिमा – ध्वया अर्धभागः तवपात क्यंवंस शुदिस षुवोस छिवोः षलेलं क्यंवं पातछि १ ध्वत्ये आदिपंः छेंषा वु वल[5] X ... XXXXXXXX वोहो दामः चोना वानाः पात पुतुलिः नंपुत सिंपुतः साहान वाहानः चोलस॰ फसिः दाशि दासः पुसा पासाः अस्तलोह अस्तव्रिहेः प्रजंतपंवुः काये कास्यं बिये विस्यं ༎ होये होस्यंः ध्व सम्बच्छलन ह्डाया वडि ༎ मलय भ्रात्यसहसन ༎ ध्व बडि कास्यं सर्व्व सोधन धुंग्व जुरो॰

ने.सं. ५८२ (वि.सं. १५१८) कार्तिकशुक्लपञ्चमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[6]को
३ पङ्क्तिमा – भाषा वहि जिव [म]जिव धास्य थेथेवु लियुच मदो ।

ने.सं. ५८२ (वि.सं. १५१८) पौषशुक्लदशमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[7]को
२ पङ्क्तिमा – एतत्मध्ये एकवास्तुभूमिकाङ्कतो अङ्के च गृहभूमिका क्वतछि १ गंदिसिंग्य॰ ल्वह्नंसहीत सालभुंस च्वंकोवु[8] धारणस स्वाधिकार जुको जुरो॰ तलपति छे॰ चोड पति याङ मदकार जुरडान ༎ धनिस मोदन त्यस्य ༎ धारणसकेवु[9] च्वंग्व ॥

ने.सं. ५८२ (वि.सं. १५१९) भाद्रशुक्लद्वादशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[10]का
३-४ पङ्क्तिमा – नस स्व पु[सा] पासा जंपुत [सिंपु]त कसेवा से काषद चुपड न चुशि गह देवाग तंव कंस लुं ववो दाम चोलस फशि साहान वाहान अ XX प अ[ष्ट]लोहप्रजंतवु ध्व संव्वच्छलस वड थस्यं धुग्व जुरो॰

ने.सं. ५८६ (वि.सं. १५२२) मार्गकृष्णअष्टमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[11]का
२-४ पङ्क्तिमा – भाषाः हेदरामयाके ༎ वा ༎ के त्याङा ༎ येकुलिन मुल क्लत्रवु ध्व संव्वच्छलन ह्डाया पोलन सर्व सोधान धुग्व जुरो॰

ने.सं. ५८८ (वि.सं. १५२४) कार्तिककृष्णद्वितीयाको शिलापत्र[12]को
२६ पङ्क्तिमा – डचंग्व मडचंग्व चिंता याये ༎ देवलियावो ༎ सतरनायकवोस्यं ༎ ह्वियंवु माल ॥

१. महेशराज पन्त २०५७ गः४ = ६ सङ्ख्या।
२. त्यहाँ भ्रमवश दुंतकोया ह्लायेह छापिएको छ।
३. महेशराज पन्त २०५७ गः४ = ६ सङ्ख्याको पछाडि लेखिएको।
४. उहीः९ = ११ सङ्ख्या।
५. त्यहाँ भ्रमवश बल छापिएको छ।
६. महेशराज पन्त २०५७ गः११ = १४ सङ्ख्या।
७. उही २०५० कः १३-१४ = २८ सङ्ख्या।
८. त्यहाँ भ्रमवश च्वंकोबु छापिएको छ।
९. त्यहाँ भ्रमवश धारणसके बु छापिएको छ।
१०. महेशराज पन्त २०५७ गः१४ = १७ सङ्ख्या।
११. उहीः१९ = २३ सङ्ख्या।
१२. उही छापिन बाँकीः७ सङ्ख्या।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

वूं

१९-२० ध्वतें आयस लोभामोहोन ॰ ग्रासरपो द्वा काले ॰ आयन गाक्व थ्यं ॰ चोस्यं तकोतावूं ॰ गुठिन मनिस्तरप काले ॰ श्रीश्रीश्रीपाशुपतिस निग्रह ॰ लाक्व जुरो॰

वो[207]

८-९ यिनकोयातं ॰ मेतं चिकन ॰ अष्टाछि १ गौरीसकेवो पशुपतिसकेवो ॰ संसारदेवी ठकूरिणीसतं ह्लिठंङाव ॰ ह्लिथांवुं ॰ मेतां बियाव ॰ छोयके ॥

ने.सं. ५९४ (वि.सं. १५३१) भाद्रशुक्लद्वादशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[1]को

४ पङ्क्तिमा – श्रीलावलत्वं नो । श्रीहयिजुत्वं द्वकोवु ৲ घेर ৲ साषर ৲ मोच ৲ चि पालो ৲ द्वयकं ৲ धरि फलके भोग पुयकेतों ৲ माल्वो॰ मोक्षसिद्धि गोयन वियेतो॰ माल्व ।

ने.सं. ५९६ (वि.सं. १५३२) मार्गशुक्लसप्तमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[2]को

३ पङ्क्तिमा – व्यावाद द्वा काले थेथेवु[3] सोधकेमाल्व ॥

ने.सं. ५९६ (वि.सं. १५३३) चैत्रशुक्लचतुर्दशीको, दानपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[4]को

५ पङ्क्तिमा – भूय ৲ एन्दयातन ৲ पेह्लुंवु ৲ मेतं छोयके ৲ ङ प्वाय ५ धारे ৲ चवदश कोह्लुं ৲ कतुवाथ्वं हायके ৲ सिया फलके फं २ ৲ सवुनि ৲ दयके ৲ विय ৲ ध्वते एन्दयातन हंने जुरो॰

ने.सं. ५९६ (वि.सं. १५३३) भाद्रशुक्लएकादशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[5]को

४ पङ्क्तिमा – ध्व वल[6]या तलपटि ৲ स्वं क्रस ৲ वलयावु ৲ छपो पटि याङ ৲ च्वंग्व . येस्यं ৲ काय ৲ मजीरङान ৲ मकाया जुरो॰ तलपटि ৲ सोय मालङास ৲ ववु गत्नुयाके ৲ काय दो ৲ शुभमस्तु: ॥

ने.सं. ५९८ (वि.सं. १५३४) चैत्रपूर्णिमाको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[7]को

४ पङ्क्तिमा – ध्वते भाषा नेभेवु चोया दो:

ने.सं. ६०० (वि.सं. १५३६) फाल्गुनशुक्लचतुर्दशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[8]को

४ पङ्क्तिमा – जीव मजिव धास्यं थेथुवु लिथुच मदो जुरो॰

५ पङ्क्तिमा – ध्वते भाषा नेह्मंसकेवु चोया दो शुभ ॥

२०७. ने.सं. ५५३ (वि.सं. १४८९) कार्तिककृष्णचतुर्थीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[9]का

१-३ पङ्क्तिमा– श्रीयंपिवहिरि लिबिछे वंकुलि वंता छेवास्तव्य: उद राय पोत्रसहस नाम्नेन स्वकियं शुभुजमानिक॰ ॥ नववंदोलक्षेत्रनामप्रदेसे ॥ तवह्लेङे वसु भारोस क्षेत्रे धनिस क्षेत्रे पच्छिमत ॥ तवह्लेङे पंदुवो: षंपिनिछे

---

१. उही २०५६ क:४२-४३ = १ सङ्ख्या ।

२. उही २०५७ ग:२९ = ३८ सङ्ख्या ।

३. त्यहाँ भ्रमवश थेथेवु छापिएको छ ।

४. महेशराज पन्त २०५७ ग:३२-३४ = ४३ सङ्ख्या ।

५. उही:३५ = ४५ सङ्ख्या ।

६. त्यहाँ भ्रमवश बल छापिएको छ ।

७. महेशराज पन्त २०५७ ग:३९ = ५१ सङ्ख्या ।

८. उही २०६०:१ = १ सङ्ख्या ।

९. उही २०५७ ख:७-८ = १० सङ्ख्या ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

गनपतिवो ध्व नेह्मंस क्षेत्रे उत्रत ॥ स एव पंदुया क्षेत्रे पुर्व्वत ॥ तवह्लेङे गोतया क्षेत्रे दक्षिनत ॥ एततमधे ॥ तत क्षेत्र अष्टरोपनिकं जत क्षेत्रे बु रोव x पलङ च्या ८ ता क्षेत्रे सक्रषकं समपरिभोग्य९ ॥ जथाणगर-प्रवतमानसंचाराघेन जथोचितमुलमादाय क्रियविक्रीस्वादिनेन तेनानिवर्तकं न्यायेन क्रेयेन विक्रीतं भवतिः

ने.सं. ५६५ (वि.सं. १५०२) भाद्रकृष्णत्रयोदशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[1]का

१-३ पङ्क्तिमा– श्रीसोहलनिह्मं ब्रपुरोः द्विजवर मूर्त्यङ्ग श्रीजयतराम अग्निहोत्रजुसः भ्रात्यसहसः भ्रातापोत्रसहसः ध्वते प्रमोखः श्रीइन्द्रगुथिसमूहसवोः श्रीअथंकवहार लिविछे ज्यंतराम भावोवोः योलामन्दो कोछेंया: थेथे छिंनकं तरडाया भाष ध्वते जुरो९

ने.सं. ५६६ (वि.सं. १५०३) श्रावणकृष्णसप्तमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[2]का

१-२ पङ्क्तिमा– केलं थंथछें तात जिवलक्ष्मी भरिसवोः भ्रात्य कास्कार रूपसिंह्ङ भारोसः भ्रात्य वंता भारोसवोः दाम नो छुतु जुरस नोः काय कास्यं विय विस्यं ध्व संवच्छलन ह्ङाया सर्व्व सोधन धुग्व जुरो९

ने.सं. ५६६ (वि.सं. १५०३) आश्विनकृष्णचतुर्दशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[3]का

पछाडिका

१-३ पङ्क्तिमा– जयतराम भ्रात्यसहसन क्रिनं कास्यं तया दिवंगत जयताया x या जयतरामन थम प्रतेखन कास्यं तया दिवंगत जयराजयावो : यंकुलियावो ध्वते बुं क्रि जुरो९

ने.सं. ५६७ (वि.सं. १५०४) आश्विनकृष्णएकादशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[4]का

१-४ पङ्क्तिमा– पिता जगता भारोसवो ˎ यिरिं उदयमयी भरीसवो ˎ नेह्मंस्यं मधकारन ˎ बा वा धारे याङ ˎ अशन तुलाधर मेगराज भारोसके । तव ल को ˎ क्वंति बू केन काया पति ˎ यिरि उदयमयी भरीसंके च्वंगवन ˎ ध्व त्वाकपति ˎ जगता भारोस्यं कास्यं तया ॥

ने.सं. ५७१ (वि.सं. १५०७) फाल्गुनकृष्णदशमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[5]को

१-३ पङ्क्तिमा – श्रीविशुणिछेंवाहार येथो खंदचोक येकुलिग्रहवास्तव्य; प्रजापति असोग थकुर पुत्र जसा थकुर ध्वस नेह्मंसवो; कोथो ख्वखना वंथो देस; वंथो दुदं येकु लिविछेंग्रहवास्तव्य; अभय भावो भ्रात्य सहसवो; ध्वस नेह्मंस ह्ङ थ्यं थेथसवुं इकाथिका याङ च्वंग्वस; थेथेसवुं इकाथिका याचकं ध्व संवच्छलन ह्ङाया छोतु जुरसनो सर्व्व सोधन धुंग्व जुरो९

ने.सं. ५७३ (वि.सं. १५०९) मार्गअमावास्याको, ताडपत्रमा लेखिएको टिपोट[6]को

पछाडिका

४-५ पङ्क्तिमा– श्रीश्रीठाकुरसवो ˎ नवक्वाथवो ˎ दाङ च्वंडाव ˎ ध्व तोलापुरस ˎ नवक्वाथ छभिंन ˎ कार मवोत्वः ॥ ध्व लपने ˎ यह्नंस ˎ देशके मदो ˎ सपंतवु ˎ श्रीश्रीठाकुरस ˎ श्रीश्रीठाकुरस ˎ सेवास दिया जुरोः ॥ ॥

ने.सं. ५८२ (वि.सं. १५१८) कार्तिकशुक्लपञ्चमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[7]का

१-२ पङ्क्तिमा – भाषा पंदु थकुरस वह्नि स एव यंथ छे योता मूलद्वारछि १ लिफुह्ङफुसमेत । यंता फले लिब ननि यो यता xxx पाषा ह्रायके जु[क] बिव [थे लि]वि ˎ या पारदोशिक हुपपनि स्वंविया९ भ्मोह्नछे येता सोत मुलन

१. उही २०५०:६० = २० सङ्ख्या ।
२. उही:६१ = २१ सङ्ख्या ।
३. उही:६१-६२ = २२ सङ्ख्या ।
४. उही २०५७ ख:२२ = ३० सङ्ख्या ।
५. उही २०५७ ख:२९ = ४० सङ्ख्या ।
६. उही छापिन बाँकी:५ सङ्ख्या ।
७. उही २०५७ ग:११ = १४ सङ्ख्या ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

१२ महनि ॰ नवमि कोह्नु ॰ छ्वसलावो ॰ फलकेवोन ॰ फंछि केन द्वाको येंने ॰

१६ ह्नस दामन ॰ लिं पीट ङ्याङाव ॰ गावो पाटावो हेले ॰

स १

६ संसारदेवी ठकुरिणीस प्रतिमा गौरीसके ॰ दिनप्रति अखण्ड याङन जोगारपे ॰

१९-२१ थ्वते आयस लोभामोहोन ॰ ग्रासरपो द्वा काले ॰ आयन गाक्व थ्यं ॰ चोस्यं तकोतावूं ॰ गुठिन मनिस्तरप काले ॰ श्रीश्रीश्रीपाशुपतिस निग्रह ॰ लाक्व जुरो॰ दिवंगत मामो देवीस उदेसन ॰ श्रीश्रीजयजक्ष मलदेव प्रभु ठाकूरसन ॰ श्रीश्रीजयजीव मलदेव प्रभु ठाकूरसन ॰ उभयस्यं दूंता जुरो॰[२०८]

द्वार नसिवोः यंता फले नि नित यिकुलि सोत मुलन द्वार नसिवो थ्वते छे पंदुन थम चाहरपे मदो।

ने.सं. ५८३ (वि.सं. १५२०) ज्येष्ठशुक्लप्रतिपदाको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[1]को

१ पङ्क्तिमा– श्रीयंवूव्रूमायां गागोलेके ॥ श्रीकेलंमन्दपतोलके ॥ चावंषावहाराद्विवासिन हृदयराजभारोनामनान स्वक्रयं भुजिमानिकं ॥ श्रीतेदोबहाराद्विवासिन तेज थंकादिप्रमुखन सिंगुथिसमुचयस नामनान संकासात ॥ तवक्षलवातिकानामप्रदे ॥ चुक्रसवो क्षित्रसवो जुरो।

ने.सं. ५८८ (वि.सं. १५२४) कार्तिककृष्णद्वितीयाको शिलापत्र[2]को

२६ पङ्क्तिमा – डचंग्व मङचंग्व चिंता याये ॱ देवलियावो ॱ सतरनायकवोस्यं ॱ ह्नियंवु ग्वन ॥

ने.सं. ५८८ (वि.सं. १५२४) पौषकृष्णपञ्चमीमा सारिसिद्धचाइएको *भार्गवधनुःशास्त्र*[3]को २३ क पत्रका

१-२ पङ्क्तिमा – श्रीश्रीजयजक्ष मल्लदेव ठाकुरसवो। फनपिंग श्रीचवभय रावुतसवो संग्राम जुरङास चोया थ्व शास्त्र ॥

ने.सं. ५९८ (वि.सं. १५३४) चैत्रपूर्णिमाको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[4]का

१-३ पङ्क्तिमा – कोथो गडछें जित्राम धंगुरिवोः स्वगोत्रः हृदयराम धंगुरिवोः थ्वपनि थेथेसः काय नो विय नोः कर्नावादः दको [नु] काय कास्यं विय बिस्यं थ्व संवच्छलन ह्नडाया सर्व सोधान धूंग्व जुरो॰

ने.सं. ६०० (वि.सं. १५३६) चैत्रशुक्लतृतीयाको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[5]का

२-५ पङ्क्तिमा – भाषा भ्रातापुत्र जयताम फुकिज श्रीबहार वंनङान श्रीबहारवो छे नो वु नो वहि थस्यं जयताम फुकिजसवो जुको सर्व्व सोधन पाचकं धूंग्व जुरो॰ वुनिद्वलवोः षलंपिवो सहंचो वल प्न ३ थ्वते जितराम ढंगुरिपनिस वहि लाक्वः श्रीबहारया बलि लाक्वः नववंवो योवंवो जुरो॰

२०८. यही ताम्रपत्रको ९ पङ्क्तिमा संसारदेवी ठकूरिणीसतं ह्निठंङाव ॰ ह्नियावुं ॰ मेतां वियाव ॰ छोयके र १४ पङ्क्तिमा संसारदेवी ठकुरिणीसतं ह्निठंङन ह्निन स्वं पोल धारे ॰ गाडु ढालरपे आएकोले १३-१४ पङ्क्तिको गौरीसके ह्नङव ताव ॰ संसारदेवी

---

१. शङ्करमान राजवंशी २०२७:३९।
२. महेशराज पन्त छापिन बाँकीः७ सङ्ख्या।
३. उही २०६२ चः२९-३१ = ५ सङ्ख्या।
४. उही २०५७ गः३९ = ५१ सङ्ख्या।
५. उही २०६० कः१६-१७ = १ सङ्ख्या।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

स २

१४ पाशुपतिस स्नान याको ह्मांवु ꣸ संसारदेवी ठकुरिणीसतं ह्लिठंङन ह्लिन स्वं पोल धारे ꣸ गाड्डु ढालरपे ॥

१४-१५ दं संवच्छली कोह्नु ꣸ दंस दंशवुं स्वंकन क्वाक्वन सेले ꣸

स ३

२०-२१ दिवंगत मामो देवीस उदेसन ꣸ श्रीश्रीजयजक्ष मलदेव प्रभु ठाकूरसन ꣸ श्रीश्रीजयजीव मलदेव प्रभु ठाकूरसन ꣸ उभयस्यं दूंता जुरो॥

सके[२०९]

६ संसारदेवी ठकुरिणीस प्रतिमा गौरीसके ꣸ दिनप्रति अखण्ड याङन जोगारपे ꣸

ठकुरिणीस ह्लिठंङाव दुखी देशांतरी बिये भन्ने वाक्यको ठकुरिणीसमा पछिल्लो अक्षर तं छुटेको हो कि जस्तो लागेकोले माथि सका भेदमा यसलाई नराखिएको हो।

२०९. ने.सं. ५५१ (वि.सं. १४८८) आश्विनपूर्णिमाको, ठयासफूमा लेखिएको टिपोट[१]मा

[...] ध्व दिन कुह्नू श्री ३ स्वयंभुचैत्य धर्म्मधातुवागीश्वरसके मयनछत्रारोहन याक।

ने.सं. ५५५ (वि.सं. १४९१) प्रथमपौष ... को, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[२]का

१-४ पङ्क्तिमा – [श्री]पुलचोमाहाविहारी [श्रीमत्श्रीश्रीगंधुह्निभट्टार]कासके: स एव विहारि लिविछे ज्यं[तराम ज्येष्टपुत्र] XXX राम कनेष्टपुत्र तेजराम ध्व स्वंह्म बाकास ना थवव थवस ; स्वआतमा दान याङन मि जुया XXXX। ज्यंतरामया पोत्रसहस साखानसाखवु पोतानपोतवु श्री। वहिरिस स्वआतमा दान याङन च्वंङा जुरो९

५-६ पङ्क्तिमा – श्रीबहिरिन तु जुरसनो ; ज्यंतरामया पोत्रसहसके ; हारिगोहारि याङ। न अर्थसामरथन उपलखरपं यंजमाल्व जुरो:

ने.सं. ५६० (वि.सं. १४९७) वैशाखशुक्लपञ्चमीको, ताडत्रपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[३]का

३-४ पङ्क्तिमा – प्रत्ये धार्ण्णकया दिवंगत पिता: जयचन्दया जलंगेसा: श्रीमतश्रीश्रीपासुपतिस्व अपाभेसके दोहरपेस ध्व बु आविदिभोगन ज्वंङा जुरो९

ने.सं. ५६० (वि.सं. १४९७) ज्येष्ठशुक्लदशमीको शिलापत्र[४]का

३७-३८ पङ्क्तिमा –दुंवने चोंग्व यिनायसके [...]

ने.सं. ५६१ (वि.सं. १४९७) कार्तिकशुक्लप्रतिपदाको, ठयासफूमा लेखिएको टिपोट[५]का

२-३ पङ्क्तिमा – भाषा वन्दे छुयेस: सर्व्वसङ्गसके ह्वते चेत स्वान ग्वाल दम्म २ वो ध्वते ग्वालक्रिया॥

---

१. हेमराज शाक्य र तुलसीराम वैद्य २०२७:२७-२८ = १४ सङ्ख्याको पुष्पिका।
२. महेशराज पन्त २०५७ ख:९-१० = १३ सङ्ख्या।
३. उही २०५०:५८-५९ = १८ सङ्ख्या।
४. उही छापिन बाँकी:१ सङ्ख्या।
५. हेमराज शाक्य र तुलसीराम वैद्य २०२७:२९-३१ = १५ सङ्ख्याको पुष्पिका।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

ने.सं. ५६१ (वि.सं. १४९७) फाल्गुनपूर्णिमाको शिलापत्र[१]का

२२-२४ पङ्क्तिमा – थ्व देवसके दति(ह्मं) गुणा दुवार भास किंज (ह्वि)दयराम दुवार भास ॱ यंद्वल (बु रोव पेक) पा(शि) थव वो रोव ङा(पेक) ५ थ्व बुया वंरसानन दिन [...]

ने.सं. ५६४ (वि.सं. १५०१) चैत्रकृष्णचतुर्थीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[२]को

३ पङ्क्तिमा – प्रते मागल यंथ छें मालाकार बुदचंद भ्रातापुत्र मालाकार यंतास द्वयसन भोगन तंता तलप्ति अल्वन-बिल्वन जुरङान स्वधपत्र चोस्यं कारङा भाख थ्वते ॥ अनेखरामसकें जुरो९ ॥

ने.सं. ५६५ (वि.सं. १५०२) श्रावणशुक्लत्रयोदशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[३]का

१-४ पङ्क्तिमा – यंबू केलं क्वाथसाल कास्कार रथनराज सिंह्ङ भारोसकेः यंगल प्वंदें येथुदेवल लिविछें रूपराम साहु भारोसः भ्रात्य पदुम भासन आवदिन तंथाः त्वंदें क्यंवं भुं कुत १ संगृहीत चुन लुं भुक क्ररसत्या ०।६ आवदि वर्ष ५ छायेस रुन लुं तलप्ति पो २

ने.सं. ५६६ (वि.सं. १५०३) आषाढकृष्णद्वितीयाको दिन चाँगुनारायणलाई चढाइएको पानसमा कुँदिएको लेखमा नारायणको नाउँ दिइसकेपछि सके लेखिएको।[४]

ने.सं. ५६६ (वि.सं. १५०३) आश्विनकृष्णचतुर्दशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[५]का

२-४ पङ्क्तिमा – [...] एते प्रमुखन ग्वाछेंस कुल्ङास ॱ एते नामन स्वकियं स्वभुजमानिक९ श्रीगुसतलविहारि मुलचोकलिबिछें वंता: ग्रहवास्तव्य : आसभावोकस्य नामनेन सकासात: धनिकस्य लकलंख्वात बुया ॱ धार्नकसके थंने-माल्व तलप्यंद ओदधान्य वा आह्[६] स्वं ३ एते तलप्यंद नामप्रदेसे : तत ॱ तलप्यंद सक्रषकं परिभोगय९ जथानग्रप्रवर्तमानसंचाराघेन जयोश्रितमूल[माद]ाय क्रियविक्रियस्वादिसनेन तेनानिवर्त्य: कंन्यायेन क्रयन विक्रियतं भवतिः

ने.सं. ५६७ (वि.सं. १५०४) वैशाखकृष्णदशमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[७]का

५-६ पङ्क्तिमा – भाषा चात्र स य{व}[८] : : :[९] पुत्र ◎◎◎ त्रन स्वआत्मा दान याङ श्रीश्रीगंन्धूह्विभट्टारकासके दान याङ दुविस्यं माङा जुरो९ ॥

ने.सं. ५६७ (वि.सं. १५०४) भाद्रको, ताडपत्रमा लेखिएको टिपोट[१०]का

३-५ पङ्क्तिमा – भादपदवद्धि ४ थ्व कोह्नु ॱ चंगुं श्रीनारायनसके ॱ सनान ॱ धुंनकाव ॥ ग्वल्वं बिज्याङा ॱ ग्वल्वस श्रीपसुर्पातिसके ॱ स्नान याङाव ॥ थ्वते सनान धुंनकाव ॥ थ्व कोह्नवु ॱ राजकुल बिज्याङा ॥

---

१. योगेश राज २०५७:५-७ = १२ सङ्ख्या।

२. महेशराज पन्त २०५७ ख:१५-१६ = २१ सङ्ख्या।

३. शङ्करमान राजवंशी २०४१:१३-१४ = ३ क्रमसङ्ख्या। त्यहाँ छापिएको पाठ असाध्य अशुद्ध भएकोले मूल ताडपत्रको माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोसँग रुजू गरी माथिको पाठ दिइएको हो।

४. मोहनप्रसाद खनाल २०४०:१७२ = २७ सङ्ख्या। यस लेखको मूल, रबिङ वा फोटो देख्न नपाइएकोले अनधिकारीले पढेको पाठमा ठाउँठाउँमा शङ्का लागेकोले सम्बद्ध अंश हालिएन।

५. महेशराज पन्त २०५०:६१-६२ = २२ सङ्ख्या।

६. त्यहाँ भ्रमवश वाआङ पढिएको छ।

७. महेशराज पन्त २०५७ ख:२०-२१ = २८ सङ्ख्या।

८. फोटोमा नदेखिएको अक्षर प्रसङ्गानुरोधले यस्तो { } कोष्ठभित्र पढिएको छ।

९. फोटोमा नदेखिएका, तर यति भनी किटन नसकिएका अक्षरलाई यस्तो : : : चिह्नले जनाइएको छ।

१०. महेशराज पन्त छापिन बाँकी:४ सङ्ख्या।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

ने.सं. ५६७ (वि.सं. १५०४) आश्विनकृष्णएकादशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[1]का

१-४ पङ्क्तिमा – पिता जगता भारोसवो ↘ यिरिं उदयमयी भरीसवो ↘ नेह्मंस्यं मघकारन ↘ वा वा धारे याङ ↘ अशन तुलाधर मेगराज भारोसके । तव ल को ↘ क्वंति बू क्रेन काया पति ↘ यिरि उदयमयी भरीसके च्वंगवन ↘ ध्व त्वाकपति ↘ जगता भारोस्यं कास्यं तया ॥

ने.सं. ५६x प्रथमाषाढकृष्णप्रतिपदाको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[2]को

२ पङ्क्तिमा – रामपनिसके क्षेत्रे उन्नत ॥

ने.सं. ५७० (वि.सं. १५०६) मार्गकृष्णएकादशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[3]का

४-५ पङ्क्तिमा – भाषा ↘ लोभामोहन ↘ सोस्यं सा काले दोर द्वादश शिवकाङ्के च गुन्दाम शिवका १२ ध्व दोल सोस्यं सागवसके । सदिस्यंनो काय तेव जुरो৩ ॥

ने.सं. ५७० (वि.सं. १५०७) आश्विनशुक्लपञ्चमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[4]का

१-३ पङ्क्तिमा – श्रीयकाटविहारकुटुम्वज प्रधानमहापात्र श्रीउदयसिंह्ङ वर्म्मनसः हस्तोद्धार गुन्दम्म शिवका चतुरशिवकाद्धिकः प्ल मेकाङ्क प्ल १ शिवका ४ तस्य भोगबन्धकोदेशः श्रीमत्श्रीश्रीवूगंभट्टारकासके काये दो

४-५ पङ्क्तिमा – धनि श्रीपूलचोमहाविहारी ब्रह्मचन्यविक्षु: श्रीअषयशिरी थरपाजुसः पत्य ह्ङ ध्य श्रीगाडविहार श्रीतापा भारोशके भोगण तस्यंता फ्यायेस[5] ध्व भोगण बु चोता जुरो৩

ने.सं. ५७१ (वि.सं. १५०७) पौषपूर्णिमाको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[6]को

२ पङ्क्तिमा – नायकसके ↘ वा तंका नायकवो बियेत्व৩ माल्वः

ने.सं. ५७२ (वि.सं. १५०९) वैशाखकृष्णदशमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[7]को

३ पङ्क्तिमा – प्रते वंथलाछ संगरंतिगुथिसमुचयसके ह्ङ्ये भोगन तयास ध्वपनिस्यं अलोनबिलोन तानङान ↘ करङान[8] सुछिनोस्न ध्व बूया ताग्व तलपति ज्वंङन ↘। हात वव द्वा काले ↘ संगरंति ...

ने.सं. ५७३ (वि.सं. १५१०) ज्येष्ठकृष्णदशमीको ताम्रशासन[9]का

११-१३ पङ्क्तिमा – जदि कदाचित् ↘ कोके खं डेंङ्न ↘ लं तस्यं हव द्वा काले ↘ कोके खं मटेंक्व उखं जुस्यं कोके खं डेंङ ↘ लं तस्यं हवसके ↘ छुस बिस्यनों उपद्रव जुको काय टेव जुरो৩

ने.सं. ५७४ (वि.सं. १५११) आश्विनशुक्लद्वादशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[10]का

१-३ पङ्क्तिमा – प्रधानांगपात्र श्रीजयजुतपाल अपास वन्मनसनः श्रीतेदोबहार शिंखिलिकार जगता भारोसके । ससमण्डल बू नेपकत्या पसादारपाया क्रेयप्न गुन्दम्म शिवका दश शिवकाङ्क शिवका १० स बयन नियार दिन १५

---

१. उही २०५७ ख:२२ = ३० सङ्ख्या ।

२. उही २०५७ ख:२३-२४ = ३२ सङ्ख्या ।

३. उही:२४ = ३३ सङ्ख्या ।

४. उही:२७ = ३७ सङ्ख्या ।

५. त्यहाँ भ्रमवश पयायस छापिएको छ ।

६. महेशराज पन्त २०५७ ख:२८-२९ = ३९ सङ्ख्या ।

७. उही २०५० क:१०-११ = २४ सङ्ख्या ।

८. त्यहाँ भ्रमवश करओन पढिएको छ ।

९. महेशराज पन्त छापिन बाँकी:६ सङ्ख्या ।

१०. उही २०५० क:११-१२ = २६ सङ्ख्या ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

नेे.सं. ५७५ (वि.सं. १५१२) श्रावणशुक्लसप्तमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[१]का

१-३ पङ्क्तिमा – उदार ह्लुतगल पिंथो कुसिंकोछं तोयू भारोस। सुवर्ण्णखीरि मेकमंसाधिककर्षद्वयं अंके च लु९ खीरि कर्ष ०॥ मं १ बन्दक दथो माल९ बू रोव ६ वंथोसके आवदिन तकोया बंछि पिक ३ जुन्वं ᳵ भूय बन्दक ᳵ ध्व बूया वुंड चलपति पो १ मुद सह। ध्व बूया तलपति व९थोसके च्वङ्गन मकाया जुन्व९

नेे.सं. ५७७ (वि.सं. १५१४) चैत्रकृष्णद्वितीयाको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[२]का

१-२ पङ्क्तिमा - कोथो गह्वछे पंदु ढंगुरिसके। नववं बूया क्रीप्न काये दो गुन्दम्म शिवकाङ्क शिवका २० दम्म डा ५ नियार दिन १५

नेे.सं. ५७८ (वि.सं. १५१५) श्रावणकृष्णएकादशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[३]को

३ पङ्क्तिमा – [...] रावुतसके त्याङ तयाः जिमच्या शुका अङ्कस निक्षेव [...]

नेे.सं. ५८२ (वि.सं. १५१८) पौषशुक्लदशमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[४]को

२ पङ्क्तिमा – तलपति छे९ चोड पति याङ मदकार जुरङान ᳵ धनिस मोदन त्यस्यं ᳵ धारणसकेवु च्वंग्व ॥

नेे.सं. ५८५ (वि.सं. १५२२) श्रावणकृष्णचतुर्थीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[५]को

३ पङ्क्तिमा – प्रते ह्ङथे दिवंगत हरखराज साहुसके ९ भोगन ज्वंङतास लुं सासन क्रीन काया जुरो।

नेे.सं. ५८५ (वि.सं. १५२२) आश्विनपूर्णिमाको दिन चाँगुनारायणलाई चढाइएको पानसमा कुँदिएको लेख[६]मा
श्रीश्रीश्रीगरुडनारायण भट्टारकसके ᳵ प्रतापसन कार्तिक लछि मितं छोयके दुंता ᳵ ध्व ट्वाक दिवा ॥

नेे.सं. ५८५ (वि.सं. १५२२) आश्विनपूर्णिमाको दिन चाँगुनारायणलाई चढाइएको पानसमा कुँदिएको लेख[७]मा
श्रीश्रीश्रीगरुडनारायण भट्टारकसके ᳵ जीवलक्ष्मी मयि भरिसन ᳵ कार्तिक लछि मितं छोयके दुंता ᳵ ध्व ट्वाक दिवा ॥

नेे.सं. ५८५ (वि.सं. १५२२) आश्विनपूर्णिमाको दिन चाँगुनारायणलाई चढाइएको पानसमा कुँदिएको लेख[८]मा
श्रीश्रीश्रीगरुडनारायण भट्टारकसके ᳵ मावु मयि भरीसन ᳵ कार्तिक लछि मितं छोयके दुंता ᳵ ध्व ट्वाक दिवा ॥

---

१. शङ्करमान राजवंशी २०४१:१४ = ४ क्रमसङ्ख्या। त्यहाँ छापिएको पाठ असाध्य अशुद्ध भएकोले मूलको माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोसँग रुजू गरी माथिको पाठ दिइएको हो।

२. महेशराज पन्त २०५७ ग:३ = ४ सङ्ख्या।

३. उही:४ = ६ सङ्ख्या।

४. उही २०५० क: १३-१४ = २८ सङ्ख्या।

५. महेशराज पन्त २०५७ ग:१८ = २२ सङ्ख्या।

६. मोहनप्रसाद खनाल २०४०:१७४ = २९ सङ्ख्या। यस लेखको मूल, रबिङ वा फोटो देख्न नपाइएकोले अनधिकारीले पढेको पाठ यथामति सच्याई माथि दिइएको छ।

७. उही:१७५= ३० सङ्ख्या। यस लेखको मूल, रबिङ वा फोटो देख्न नपाइएकोले अनधिकारीले पढेको पाठ यथामति सच्याइं माथि दिइएको छ।

८. उही:१७७ = ३२ सङ्ख्या। यस लेखको मूल, रबिङ वा फोटो देख्न नपाइएकोले अनधिकारीले पढेको पाठ यथामति सच्याई माथि दिइएको छ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

ने.सं. ५८५ (वि.सं. १५२२) आश्विनपूर्णिमाको दिन चाँगुनारायणलाई चढाइएको पानसमा कुँदिएको लेख[१]मा

श्रीश्रीश्रीगरुडनारायण भट्टारकसके ९ श्रीश्रीसरस्वतीदेवी ठकुरिनीसन ९ कार्तिक लछि मितं छोयके दुंता ९ थ्व ट्वाक दिवा ॥

ने.सं. ५८५ (वि.सं. १५२२) आश्विनपूर्णिमाको दिन चाँगुनारायणलाई चढाइएको पानसमा कुँदिएको लेख[२]मा

श्रीश्रीश्रीगरुडनारायण भट्टारकसके ९ द्वदमयि भरीसन ९ कार्तिक लछि मितं छोयके दुन्ता ९ थ्व ट्वाक दिवा ॥

ने.सं. ५८९ (वि.सं. १५२५) कार्तिककृष्णदशमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[३]को

३ पङ्क्तिमा – भुय ९ दंम्म शिवका नस्यं २ ख्वया वलसानन ९ श्रीश्रीश्रीचंगुनारानसके ९ लस लस ९ पंचामत ९ येनेमार ९ थुते जुरो ९

ने.सं. ५९१ (वि.सं. १५२७) माघशुक्लनवमीको शिलापत्र[४]को

२४ पङ्क्तिमा – ज्वजमानस्यं धायां थ्यं गुठिन देवशके पूजा (नि)स्तरपेमाल्व ॥

३० पङ्क्तिमा – [...] श्रीपशुपतिसके डोहरपे [...]

३४ पङ्क्तिमा – [...] श्रीवेखराजजुसके [...]

ने.सं. ५९१ (वि.सं. १५२८) आश्विनपूर्णिमाको दिन चाँगुनारायणलाई चढाइएको पानसमा कुँदिएको लेख[५]मा

श्रीश्रीश्रीचंगुनारायणसके कार्त्तिक लछि मितं छोयके ९ श्रीश्रीरत्नादेवी ठकुरीनीस्यं दुन्ता ९ ट्वाक दिवा थ्व ९

ने.सं. ५९३ (वि.सं. १५३०) वैशाखशुक्लसप्तमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[६]का

१-२ पङ्क्तिमा – थ्वते पाथलभुंण मूल अङ्क पुराणदम्म २० थ्वते भर्ण्ण दम्म ९ श्रीश्रीप्रभु ठाकुरसके ९ डोहरं ९ शर्व्व सोधाण धुंगो जुरों ९[७]

ने.सं. ५९४ (वि.सं. १५३१) भाद्रशुक्लद्वादशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[८]का

२-३ पङ्क्तिमा – देवस्तं भिग्व जाक्ये याङ ९ दंस ९ दंस ९ वारक लाक्व ९ भंडारिस्यं ९ मूलभंडारिसके ९ दिनप्रतं ९ प्लाछि १ धारे ९ गाचकं छग्वलन थेनके ।

ने.सं. ५९४ (वि.सं. १५३१) भाद्रशुक्लद्वादशीको दिन चाँगुनारायणलाई चढाइएको पानसमा कुँदिएको लेख[९]मा

श्रीश्रीश्रीगरुडनारायण भट्टारकसके ९ दंस दंस कार्त्तिक लछि धारे मितं छोयके ---- न दुंता ९ थ्व ट्वाक दिवा ॥

१. उही:१७८ = ३३ सङ्ख्या, ३५-३७ चित्रसङ्ख्या । चित्रमा देखिने जति अंशसंग रुजू गरी माथि दिइएको छ ।
२. उही:१८० = ३५ सङ्ख्या । यस लेखको मूल, रबिङ वा फोटो देख्न नपाइएकोले अनधिकारीले पढेको पाठ यथामति सच्याई माथि दिइएको छ ।
३. सुरेशज्योति शाक्य २०५६:६ = ३१ सङ्ख्या ।
४. गोविन्द टण्डन २०५६:१३४-१३६ = अभिलेखखण्ड (क)को ६ परिशिष्ट ।
५. मोहनप्रसाद खनाल २०४०:१८२ = ३७ सङ्ख्या । यस लेखको मूल, रबिङ वा फोटो देख्न नपाइएकोले अनधिकारीले पढेको पाठ यथामति सच्याई माथि दिइएको छ ।
६. महेशराज पन्त २०४२:४३ = १ सङ्ख्या ।
७. त्यहाँ भ्रमवश जुरो छापिएको छ ।
८. महेशराज पन्त २०५६ क:४२-४३ = १ सङ्ख्या ।
९. मोहनप्रसाद खनाल २०४०:१८३ = ३८ सङ्ख्या ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

७ ध्व भोजा ॰ गौरीसके ह्ङ्व ताव ॰ संसारदेवी ठकुरिणीसतं ह्नठंङ ॰ दुखि देशांतरी ॰ सुद्धा पोओ बिये ॰

७-८ मेस धरि पाटछि १ फलके कूह्नछि १ ध्व निसराव गौरीसके ह्ङ्व ताव ॰ संसारदेवी ठकुरिणीसतं ह्नठंङाव ॰ हयिं लावड पालन बिये ॰

८-९ यिनकोयातं ॰ मेतं चिकन ॰ अष्टाछि १ गौरीसकेवो पशुपतिसकेवो ॰ संसारदेवी ठकूरिणीसतं ह्नठंङाव ॰ ह्नथांवुं ॰ मेतां बियाव ॰ छोयके ॥

ने.सं. ५९५ (वि.सं. १५३१) माघशुक्लचतुर्थीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[1]को

३ पङ्क्तिमा– प्रते ज्यंत दङ्गुरिया भ्रात्यसहसके बन्दक तया अलोनविलोन जुरङान। सिंखह्निकार जयसिंह भारो सोधपत्र चोस्यं बिरङा भाख ध्वते जुरो९।

ने.सं. ५९८ (वि.सं. १५३४) फाल्गुनशुक्लतृतीयाको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[2]को

३ पङ्क्ति र पछाडिको

१ पङ्क्तिमा– प्रते ध्व बू ह्ङ ध्यं ॰ जीवराम ॰ पेह्मं फुकिञ्जसके भोगन च्वंग्वस ॰ नेह्मंसवो श्रीश्रीराजस नाथि दुं विक्व ॰ लिप शादारपेश XX [f]भरिकोत दोहरपेसवो ॰

ने.सं. ६०० (वि.सं. १५३६) फाल्गुनशुक्लचतुर्दशीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[3]को

५ पङ्क्तिमा– ध्वते भाषा नेह्मंसकेवु चोया दो शुभ॥

ललितपुर दुपाटटोलको चैत्यको, योग र वारवाहेक अरू मिति फुटिसकेको शिलापत्र[4]मा

श्रीलडीतव्रुमायां श्रीदुंपातश्रीमा श्रीश्रीचैत्यभटारिकासके [...]

ने.सं. ६०१ (वि.सं. १५३७) फाल्गुनशुक्लद्वादशीको दिन चाँगुनारायणलाई चढाइएको कण्ठीमा कुँदिएको लेख[5]मा

श्रीश्रीश्रीचंगुनारायणसके। श्रीश्रीजययक्ष मल्लदेव थाकुरस्यं ॰ यरं ज्याठवहार कीर्त्तिसिंह भारोस काय दातिह्म कुसुम सिंह भारोस अस्वष्टस फ्याङा ध्वजा द्वलपान ज्व। स्वष्ट द्वयाव पूजा दोहरपं ॰ ध्व वेरस कीर्त्तिसिंह भारोस्यं सूवर्ण्णकण्ठि दोहरपात्वं ॰ थाकुरस निमित्तिन नारायणस्यं थाकुरस पूरसानपूरस लषरपं ॰ नारायनस्यं ॰ थाकुरस्यं किर्त्तिसिंह भारोस पूरसानपूरस लषरपं परसन जूयं ॰

चाँगुनारायणलाई चढाइएको, पानसमा कुँदिएको बेमितिको लेख[6]मा

श्रीश्रीश्रीगरुडनारायण भट्टारकसके ॰ श्रीश्रीकपुरदेवीसन ॰ कार्त्तिक लछि मितं छोयके दुन्ता ॰ ध्व ट्वाक दिवा ॰

---

१. महेशराज पन्त २०५७ गः२७ = ३५ सङ्ख्या।

२. उही:३७-३८ = ४९ सङ्ख्या।

३. उही २०६०:१ = १ सङ्ख्या।

४. शङ्करमान राजवंशी २०२३:२१ = ४७ सङ्ख्या।

५. मोहनप्रसाद खनाल २०४०:१८६ = ४१ सङ्ख्या, ३९ चित्रसङ्ख्या। चित्रसँग रुजू गरी माथिको पाठ दिइएको छ।

६. उही:१७६ = ३१ सङ्ख्या। यस लेखको मूल, रबिङ वा फोटो देख्न नपाइएकोले अनधिकारीले पढेको पाठ यथामति सच्याई माथिको पाठ दिइएको छ।

उही दात्रीले यस्तै बेहोरा लेखी चढाएको पानसको अर्को अभिलेख मोहनप्रसाद खनाल २०४०:१७९ पृष्ठमा ३४ सङ्ख्याको रूपमा छापिएको छ। फरक के छ भने दात्रीको नाउँअगाडि पनि राजोचित २ श्री नलागी गरुडनारायणमा जस्तै देवोचित ३ श्री लागेको छ र दात्रीको नाउँपछि राजोचित ठकुरीणी छ। एउटै लेख भ्रमवश २ चोटि छापिएको हो कि भन्ने ठानी त्यस लेखमा आएको सकेको चर्चा यहाँ गरिएन।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

१३-१४ गौरीसके ह्ङव ताव ० संसारदेवी ठकुरिणीस[२१०] ह्लिठंङाव दुखी देशांतरी बिये ॥

सतं[२११]

७ थ्व भोजा ० गौरीसके ह्ङव ताव ० संसारदेवी ठकुरिणीसतं ह्लिठंङ ० दुखि देशांतरी ० सुद्धा पोओ बिये ०

७-८ मेस धरि पाटछि १ फलके कूह्रछि १ थ्व निसराव गौरीसके ह्ङव ताव ० संसारदेवी ठकुरिणीसतं ह्लिठंङाव ० हयिं लावंङ पालन बिये ०

८-९ यिनकोयातं ० मेतं चिकन ० अष्टाछि १ गौरीसकेवो पशुपतिसकेवो ० संसारदेवी ठकूरिणीसतं ह्लिठंङाव ० ह्लिथांवुं ० मेतां बियाव ० छोयके ॥

१४ पाशुपतिस स्नान याको ह्लांवु ० संसारदेवी ठकुरिणीसतं ह्लिठंङन ह्लिन स्वं पोल धारे ० गाडु ढालरपे ॥

१६ दक्षिणा ० गौरीसतं ० पाशुपतिसतंन दम्मछि १

सुद्धा

७ थ्व भोजा ० गौरीसके ह्ङव ताव ० संसारदेवी ठकुरिणीसतं ह्लिठंङ ० दुखि देशांतरी ० सुद्धा पोओ बिये ०

---

२१०. माथि २०८ सङ्ख्याको टिप्पणी हेर्नू।

२११. ने.सं. ५५२ (वि.सं. १४८८) फाल्गुनकृष्णअष्टमीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र[१]का

२-३ पङ्क्तिमा– थ्वते दाम:[२]या कलन्त्र त्याखन: एदलान: श्रीसत: श्रीश्रीगाक्वतिराखगुथिसत० कलश ग्व २४ धन्मया: गुथिया मर्जाता जुको ग्वक्षावण माक्व ॥

ने.सं. ५८८ (वि.सं. १५२४) कार्तिककृष्णद्वितीयाको शिलापत्र[३]का

१५-१६ पङ्क्तिमा– भूय ब्रह्मभोज्ययात श्रीश्रीश्रीनारायणसतं ৲ [...] वस्त्र हेलेयात दुंतं तया ৲

१७-१८ पङ्क्तिमा– भूय चित ৲ स्वान सिधर दक्षणाके ৲ धनि ৲ पुजावारीस्यं दयके ৲ पुजावारीसतं विस्यं तया ৲

सकेको तुलनामा सतंको प्रयोग ज्यादै कम पाइन्छ। त्यसैले यक्ष मल्लको पालाभन्दा पछिका केही लेखमा आएका, सतंका उदाहरण पनि यहाँ राखिन्छन्।

ने.सं. ६३९ (वि.सं. १५७५) माघशुक्लसप्तमीको दिन चाँगुनारायणलाई चढाइएको एउटा गहनामा कुँदिएको लेख[४]मा

श्रीश्रीश्रीगरूडनारायनसतं ৲ क्वाछे ৲ भारसिंह कस्तया काय ৲ जयसिंहराम ৲ कस्त ৲ प्रथम सेवा वरङासे डोहरपा

ने.सं. ६४५ (वि.सं. १५८१) माघमा चाँगुनारायणलाई चढाइएका ३ वटा जन्तरमा कुँदिएको लेख[५]मा

श्रीश्रीगरुडनारायनसतं दोहोरपा दानपति उह्लासमयिन शुभ ॥

---

१. महेशराज पन्त २०५७ ख:४-५ = ६ सङ्ख्या।

२. त्यहाँ भ्रमवश दाम०या पढिएको छ।

३. महेशराज पन्त छापिन बाँकी:७ सङ्ख्या।

४. मोहनप्रसाद खनाल २०४०:२०४ = ५४ सङ्ख्या, ४७ चित्रसङ्ख्याको चित्रसँग रुजू गरी माथिको पाठ दिइएको छ।

५. उही:२१४ = ६३ सङ्ख्या। यस लेखको मूल, रबिङ वा फोटो देख्न नपाइएकोले अनधिकारीले पढेको पाठ यथामति सच्याई माथि दिइएको छ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

स्त९
दायाँ फट्के गाड्‌ ढालरपेयातं दि ॰ बु रोव १२ म्वाढगाह ॰ लावड हयिं आदिन ॰ पुजावारी द्वाकोस्त॥

स्यं
२०-२१ दिवंगत मामो देवीस उदेसन ॰ श्रीश्रीजयजक्ष मलदेव प्रभु ठाकूरसन ॰ श्रीश्रीजयजीव मलदेव प्रभु ठाकूरसन ॰ उभयस्यं दूंता जुरो॥

७.४. नेवारीमा अर्थ दिइएका, *अमरकोष*का लेखोट पुस्तकसँग यस ताम्रपत्रको नेवारी खण्डका शब्दको मिलान

नेवारीमा लेखिएका पुराना सामग्रीको अर्थ गर्न बस्दा यस भाषामा कोष र व्याकरणको शास्त्रीय परम्परा नभएकोले हामीले निकै कष्ट भेल्नुपर्छ। जब म विद्यार्थी थिएँ, त्यस वेला नेवारी कोषको हकमा औगुस्त कन्रादिले सम्पादन गरेको, संस्कृत शब्दको नेवारीमा अर्थ दिइएको छन्दोबद्ध कोष;[२१२] हान्स योर्‌गेन्सेनका नेवारी-अङ्ग्रेजी कोष[२१३] र पन्नाप्रसाद जोशीको[२१४] नेवारी-नेपाली कोष मात्र थिए। तिनमा वि.सं. १९४९/५० देखि १९९२ भित्र पत्रिकामा वा पुस्तकाकारमा यूरोपबाट छापिएका, औगुस्त कन्रादि र हान्स योर्‌गेन्सेनका कृति अहिले जस्तो फेरि फेरि छपाउने चलन नभएकोले अप्राप्य नै थिए। त्यस वेला फोटोकपीको पनि चलनचल्ती नभएकोले तिनको उपयोग गर्ने सम्भावना पनि थिएन। साँच्चै भन्ने हो भने वि.सं. २०१२ मा छापिएको पन्नाप्रसाद जोशीको कोष नै हाम्रो अवलम्बन थियो। तर त्यसबाट खास काम चल्दैनथ्यो र वीरपुस्तकालय (आजभोलिको राष्ट्रिय अभिलेखालय)मा रहेका, मूल *अमरकोष*का श्लोक हाली त्यसको नेवारी अर्थ लेखिएका, थरीथरीका पुस्तक हेरे पुरानो नेवारी लेखको अर्थ गर्न सजिलो होला भन्ने कुरा त्यस्ता लेखको उल्था गर्न बस्दा बुबा नयराज पन्त बराबर भन्नुहुन्थ्यो। त्यसैअनुसार धनवज्र वज्राचार्य यस काममा केही अगाडि पनि बढ्नुभयो। त्यही धारणा च्वसापासाको नेवारी कोष[२१५]को जन्मको हेतु हो भन्ने मलाई लाग्छ। यस विषयमा कुनै वेला फुर्सद मिलाएर लेख्ने पनि मेरो विचार छ।

वि.सं. १४३८ देखि १७४० भित्र लेखिएका, नेवारीमा अर्थ दिइएका, *अमरकोष*का १० वटा पुस्तक र वि.सं. १७६८ मा सारिएको, *अमरकोष*को शैलीमा संस्कृत शब्द र त्यसको नेवारी पर्याय दिइएको *अमरसिंहसफुलि*को आधारमा च्वसापासाले तयार गरेको अभिधानकोष[२१६] हेर्दा यस ताम्रपत्रमा आएका जम्मै त होइन, ५५ वटा शब्द त्यहाँ पनि आएको देखियो। त्यताबाट यस ताम्रपत्रको अर्थ गर्न केही मदत मिल्यो। यही कुरा प्रामाणिक रूपमा देखाउने प्रयत्न तल गरिएको छ।

---

२१२. औगुस्त कन्रादि १९४९/५०।

२१३. हान्स योर्‌गेन्सेन १९८४/८५ र १९९२।

२१४. पन्नाप्रसाद जोशी २०१२।

२१५. कमलप्रकाश मल्ल आदि २०५७।

२१६. माथि यो लेख शुरू हुनुभन्दा अगाडि राखिएको कृतितालिकाको २६ सङ्ख्याको टिप्पणी।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

सबभन्दा पहिले यस ताम्रपत्रमा आएको र *अमरकोष*का ती लेखोट पुस्तकमा पनि भेटिएको शब्द अकारादिक्रमले शीर्षकको रूपमा यस सूचीमा राखिएको छ। शीर्षकको रूपमा अकारादिक्रममा राखिएको शब्द दिइसकेपछि कोष्ठभित्र लेखिएको अङ्कले मूल ताम्रपत्रको पङ्क्ति बुझाउँछ।

त्यसपछि मूल *अमरकोष*को कुन अंशमा त्यो शब्द आएको हो त्यो अंश दिइएको छ। च्वसापासाले तयार गरेको त्यस अभिधानकोषमा कुलचन्द्र गोतामेको *अमरकोष* (कुलचन्द्र शर्मा गौतम २०२६) आधार मानिएकोले यस सूचीमा मूल *अमरकोष*को उद्धरण गर्दा त्यही पुस्तकअनुसारको पाठ र त्यही पुस्तकअनुसार काण्ड, वर्ग र श्लोकको सङ्ख्या हालिएको छ। नेवारीमा अर्थ खुलाइएका, *अमरकोष*का ती लेखोट पुस्तकबाट नेवारी पर्यायको उद्धरण गर्नुभन्दा अगाडि ती ती पुस्तकबाट मूल *अमरकोष*को सम्बद्ध अंश दिइएको छ। त्यसरी पाठ दिँदा *अमरकोष*का ती लेखोट पुस्तकमा ह्रस्वदीर्घ शकारसकार जस्ता अशुद्धि भए सच्याएर दिइएको छ। ए८ अर्थात् हरिवंश शर्माले बनाएको *अमरसिंहसफुलि*को पुस्तक ग्रन्थकारकै हस्ताक्षरमा नभेटिएकोले त्यहाँ पनि *अमरकोष*का माथि चर्चा गरिएका पुस्तकमा जस्तै सामान्य अशुद्धि सच्याइएको छ।

नेवारीमा अर्थ खुलाइएका, *अमरकोष*का ती पुस्तकमध्ये कुनैमा मूल *अमरकोष*कै पङ्क्ति हूबहू दिइएको खण्डमा त्यो अंश उतार्ने र कुनैमा पूरै पङ्क्ति नसारी पर्याय मात्र दिइएको खण्डमा त्यसैअनुसार यहाँ ती पर्याय सारिएका छन्। पूरै पङ्क्ति नदिई पर्याय मात्र सार्दा *अमरकोष*का ती पुस्तकमा कतै शब्दको जुन रूप मूल *अमरकोष*मा आएको छ त्यही रूप दिइएको छ त कतै प्रातिपदिक रूप। यहाँ मैले भने त्यस्तो अवस्थामा ती पुस्तकबाट उद्धरण गर्दा प्रातिपदिक रूप दिएको छु।

आवश्यक अंश मूल *अमरकोष*बाट यहाँ उद्धरण गर्दा उद्धृत अंशको पुछारमा वा एकलै आएको शब्द त्यहाँ सन्धि भई आए पनि त्यसलाई यहाँ सन्धि भएको रूपमा देखाइएको छैन र पुछारमा आएको अनुस्वारलाई मकारमा परिवर्तन गरिएको छ।

*अमरकोष*को सम्बद्ध अंशको उद्धरण गर्नुभन्दा अगाडि बायाँपट्टि लेखिएको कुराले नेवारी अर्थसहितको, *अमरकोष*को कुनचाहिँ पुस्तकबाट त्यो अंश सारिएको हो भन्ने कुराको सङ्केत गर्छ र यसको खुलासाचाहिँ यो लेख शुरू हुनुभन्दा अगाडि राखिएको कृतितालिकाबाट हुन्छ।

यसपछि नेवारी पर्याय दिइएको छ र त्यसको बायाँपट्टि लेखिएको कुराले त्यो पर्याय कहाँबाट झिकिएको हो भन्ने कुराको सङ्केत *अमरकोष*को सम्बद्ध अंशमा जस्तै गर्छ। नानार्थवर्गमा आएको एउटै शब्दको १ भन्दा बढी अर्थ हुने भएकोले संस्कृत र नेवारी दुवैमा सम्बद्ध अंश अरू शब्दसँग छुट्ट्याउन आवश्यक भएमा विशेष अक्षरमा दिइएको छ। त्यस्तै गरेर नेवारी पर्याय दिँदा पर्यायभन्दा बढी लेखिएको ठाउँमा पनि अरू शब्दसँग पर्याय छुट्ट्याउन त्यसलाई विशेष अक्षरमा दिइएको छ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

स्त०

दायाँ फट्के गाडु ढालरपेयातं दि ॰ बु रोव १२ म्वाढगाह ॰ लावड हयिं आदिन ॰ पुजावारी द्वाकोस्तछ्यु॥

स्यं

२०-२१ दिवंगत मामो देवीस उदेसन ॰ श्रीश्रीजयजक्ष मलदेव प्रभु ठाकूरसन ॰ श्रीश्रीजयजीव मलदेव प्रभु ठाकूरसन ॰ उभयस्यं दूंता जुरोछ्व

७.४. नेवारीमा अर्थ दिइएका, *अमरकोष*का लेखोट पुस्तकसँग यस ताम्रपत्रको नेवारी खण्डका शब्दको मिलान

नेवारीमा लेखिएका पुराना सामग्रीको अर्थ गर्न बस्दा यस भाषामा कोष र व्याकरणको शास्त्रीय परम्परा नभएकोले हामीले निकै कष्ट भेल्नुपर्छ। जब म विद्यार्थी थिएँ, त्यस वेला नेवारी कोषको हकमा औगुस्त कन्रादिले सम्पादन गरेको, संस्कृत शब्दको नेवारीमा अर्थ दिइएको छन्दोबद्ध कोष;[२१२] हान्स योर्‌गेन्‌सेनका नेवारी-अङ्ग्रेजी कोष[२१३] र पन्नाप्रसाद जोशीको[२१४] नेवारी-नेपाली कोष मात्र थिए। तिनमा वि.सं. १९४९/५० देखि १९९२ भित्र पत्रिकामा वा पुस्तकाकारमा यूरोपबाट छापिएका, औगुस्त कन्रादि र हान्स योर्‌गेन्‌सेनका कृति अहिले जस्तो फेरि फेरि छपाउने चलन नभएकोले अप्राप्य नै थिए। त्यस वेला फोटोकपीको पनि चलनचल्ती नभएकोले तिनको उपयोग गर्ने सम्भावना पनि थिएन। साँच्चै भन्ने हो भने वि.सं. २०१२ मा छापिएको पन्नाप्रसाद जोशीको कोष नै हाम्रो अवलम्बन थियो। तर त्यसबाट खास काम चल्दैनथ्यो र वीरपुस्तकालय (आजभोलिको राष्ट्रिय अभिलेखालय)मा रहेका, मूल *अमरकोष*का श्लोक हाली त्यसको नेवारी अर्थ लेखिएका, थरीथरीका पुस्तक हेरे पुरानो नेवारी लेखको अर्थ गर्न सजिलो होला भन्ने कुरा त्यस्ता लेखको उल्था गर्न बस्दा बुबा नयराज पन्त बराबर भन्नुहुन्थ्यो। त्यसैअनुसार धनवज्र वज्राचार्य यस काममा केही अगाडि पनि बढ्नुभयो। त्यही धारणा च्वसापासाको नेवारी कोष[२१५]को जन्मको हेतु हो भन्ने मलाई लाग्छ। यस विषयमा कुनै वेला फुर्सद मिलाएर लेख्ने पनि मेरो विचार छ।

वि.सं. १४३८ देखि १७४० भित्र लेखिएका, नेवारीमा अर्थ दिइएका, *अमरकोष*का १० वटा पुस्तक र वि.सं. १७६८ मा सारिएको, *अमरकोष*को शैलीमा संस्कृत शब्द र त्यसको नेवारी पर्याय दिइएको *अमरसिंहसफुलि*को आधारमा च्वसापासाले तयार गरेको अभिधानकोष[२१६] हेर्दा यस ताम्रपत्रमा आएका जम्मै त होइन, ५५ वटा शब्द त्यहाँ पनि आएको देखियो। त्यताबाट यस ताम्रपत्रको अर्थ गर्न केही मदत मिल्यो। यही कुरा प्रामाणिक रूपमा देखाउने प्रयत्न तल गरिएको छ।

२१२. औगुस्त कन्रादि १९४९/५०।

२१३. हान्स योर्‌गेन्‌सेन १९८४/८५ र १९९२।

२१४. पन्नाप्रसाद जोशी २०१२।

२१५. कमलप्रकाश मल्ल आदि २०५७।

२१६. माथि यो लेख शुरू हुनुभन्दा अगाडि राखिएको कृतितालिकाको २६ सङ्ख्याको टिप्पणी।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

सबभन्दा पहिले यस ताम्रपत्रमा आएको र *अमरकोष*का ती लेखोट पुस्तकमा पनि भेटिएको शब्द अकारादिक्रमले शीर्षकको रूपमा यस सूचीमा राखिएको छ । शीर्षकको रूपमा अकारादिक्रममा राखिएको शब्द दिइसकेपछि कोष्ठभित्र लेखिएको अङ्कले मूल ताम्रपत्रको पङ्क्ति बुझाउँछ ।

त्यसपछि मूल *अमरकोष*को कुन अंशमा त्यो शब्द आएको हो त्यो अंश दिइएको छ । च्वसापासाले तयार गरेको त्यस अभिधानकोषमा कुलचन्द्र गोतामेको *अमरकोष* (कुलचन्द्र शर्मा गौतम २०२६) आधार मानिएकोले यस सूचीमा मूल *अमरकोष*को उद्धरण गर्दा त्यही पुस्तकअनुसारको पाठ र त्यही पुस्तकअनुसार काण्ड, वर्ग र श्लोकको सङ्ख्या हालिएको छ । नेवारीमा अर्थ खुलाइएका, *अमरकोष*का ती लेखोट पुस्तकबाट नेवारी पर्यायको उद्धरण गर्नुभन्दा अगाडि ती ती पुस्तकबाट मूल *अमरकोष*को सम्बद्ध अंश दिइएको छ । त्यसरी पाठ दिँदा *अमरकोष*का ती लेखोट पुस्तकमा ह्रस्वदीर्घ शकारसकार जस्ता अशुद्धि भए सच्याएर दिइएको छ । ए८ अर्थात् हरिवंश शर्माले बनाएको *अमरसिंहसफुलि*को पुस्तक ग्रन्थकारकै हस्ताक्षरमा नभेटिएकोले त्यहाँ पनि *अमरकोष*का माथि चर्चा गरिएका पुस्तकमा जस्तै सामान्य अशुद्धि सच्याइएको छ ।

नेवारीमा अर्थ खुलाइएका, *अमरकोष*का ती पुस्तकमध्ये कुनैमा मूल *अमरकोष*कै पङ्क्ति हूबहू दिइएको खण्डमा त्यो अंश उतार्ने र कुनैमा पूरै पङ्क्ति नसारी पर्याय मात्र दिइएको खण्डमा त्यसैअनुसार यहाँ ती पर्याय सारिएका छन् । पूरै पङ्क्ति नदिई पर्याय मात्र सार्दा *अमरकोष*का ती पुस्तकमा कतै शब्दको जुन रूप मूल *अमरकोष*मा आएको छ त्यही रूप दिइएको छ त कतै प्रातिपदिक रूप । यहाँ मैले भने त्यस्तो अवस्थामा ती पुस्तकबाट उद्धरण गर्दा प्रातिपदिक रूप दिएको छु ।

आवश्यक अंश मूल *अमरकोष*बाट यहाँ उद्धरण गर्दा उद्धृत अंशको पुछारमा वा एकलै आएको शब्द त्यहाँ सन्धि भई आए पनि त्यसलाई यहाँ सन्धि भएको रूपमा देखाइएको छैन र पुछारमा आएको अनुस्वारलाई मकारमा परिवर्तन गरिएको छ ।

*अमरकोष*को सम्बद्ध अंशको उद्धरण गर्नुभन्दा अगाडि बायाँपट्टि लेखिएको कुराले नेवारी अर्थसहितको, *अमरकोष*को कुनचाहिँ पुस्तकबाट त्यो अंश सारिएको हो भन्ने कुराको सङ्केत गर्छ र यसको खुलासाचाहिँ यो लेख शुरू हुनुभन्दा अगाडि राखिएको कृतितालिकाबाट हुन्छ ।

यसपछि नेवारी पर्याय दिइएको छ र त्यसको बायाँपट्टि लेखिएको कुराले त्यो पर्याय कहाँबाट झिकिएको हो भन्ने कुराको सङ्केत *अमरकोष*को सम्बद्ध अंशमा जस्तै गर्छ । नानार्थवर्गमा आएको एउटै शब्दको १ भन्दा बढी अर्थ हुने भएकोले संस्कृत र नेवारी दुवैमा सम्बद्ध अंश अरू शब्दसँग छुट्ट्याउन आवश्यक भएमा विशेष अक्षरमा दिइएको छ । त्यस्तै गरेर नेवारी पर्याय दिंदा पर्यायभन्दा बढी लेखिएको ठाउँमा पनि अरू शब्दसँग पर्याय छुट्ट्याउन त्यसलाई विशेष अक्षरमा दिइएको छ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

नेवारीमा चलेका तत्सम शब्द पनि *अमरकोष*का ती पुस्तकमा नेवारी पर्यायको रूपमा दिइएका छन् । तर त्यस्ता शब्द अक्षरविन्यासमा संस्कृतभन्दा फरक छैनन् भने तिनलाई यस सूचीमा राखिएको छैन । त्यस्तै गरी त्यस अभिधानकोषमा राखिएका, तर संस्कृत शब्दको पर्यायमा सोझै नआई व्याख्या गर्दा आएको वाक्यको अर्थमा आएका नेवारी शब्द पनि यस सूचीमा राखिएका छैनन् । तर अहिले नेवारी बोलीचालीमा आउने सामान्य शब्द पनि *अमरकोष*का ती पुस्तकमा चढेका छन् भने तिनलाई सूचीमा राखिएको छ । पाएसम्म यस ताम्रपत्रमा शब्दको जुन रूप छ, त्यही रूप यस सूचीमा राखिएको छ तापनि **इ/यि, ए/य, ख/ष, ज/य, ट/त, ण/न, श/स** र ह्रस्वदीर्घका रूपको भने खयाल नराखी तिनलाई पनि सूचीभित्र पारिएको छ । ठ्याक्क त्यही रूप नपाएको खण्डमा मात्र नजीकको रूप यहाँ भित्र्याइएको छ । यस ताम्रपत्रमा आएको शब्दको रूप अलि पछिल्लो *अमरकोष*मा मात्र भेट्टाइएको खण्डमा भने पुरानो *अमरकोष*मा पाइएको रूप अलि फरक भए पनि यहाँ राखिएको छ । कुनै समस्तपदको एउटा पद मात्र *अमरकोष*का ती पुस्तकमा चढेका छन् भने यस सूचीमा त्यही मात्र भए पनि राखिएको छ ।

नेवारी अर्थसहितका, *अमरकोष*का ती पुस्तकको संस्कृतखण्ड सालाखाला रूपमा भन्नुपर्दा धेरै ठाउँमा अशुद्ध छ भन्ने कुरा तिनको पत्र पल्टाउनासाथै स्पष्ट हुन्छ । यस्तो भए पनि तिनमा *अमरकोष*को चलनचल्तीको पाठभन्दा कहीं कहीं फरक पाठ जोगिएको रहेछ भन्ने कुरा भरखरै मेरो मनमा चढेको छ र यस विषयमा जातरूपले मानेको *अमरकोष*को पाठको विषयमा गरेको जस्तो काम[२१७] गर्नुपर्ने महसूस मैले गरेको छु । यहाँ उद्धरण गरिएका अंशमध्ये जहाँ जहाँ कुलचन्द्र गोतामेले मानेको पाठभन्दा फरक पाठ भेटिएको छ, त्यही पाठ यस विषयमा पहिलो पाइलोको रूपमा मैले यहाँ टिप्पणीमा दिएको छु ।[२१८] ती पुस्तकमध्ये कुनैमा चलनचल्तीको पाठभन्दा भिन्नै पाठ भेट्टाइएको खण्डमा त्यसलाई अलग्गै टिप्पणीमा देखाएको छु ।[२१९] त्यसरी पाठ दिंदा ती पुस्तकमा परेका ह्रस्वदीर्घ शकारसकार जस्तो अशुद्धिचाहिँ सच्याएर दिइएको छ भनी भनिरहनु नपर्ला ।

---

२१७. महेशराज पन्त २०५७:§ ३ = ३०९-३४४ ।

२१८. **कहबह (२ सङ्ख्या)मा – हरेणुखण्डिकौ चास्मिन् ।***
गुणिला (९ सङ्ख्या)मा – श्रावणस्तु स्यान्नभाः श्रावणिकश्च सः ।
घरि (३१ सङ्ख्या)मा – द्रप्स्यं दधि घनेतरत् ।
मेतं (४२ सङ्ख्या)मा – यवान्यामपि दीप्यकः ।
म्वाट (४४ सङ्ख्या)मा – स्याद् यावकस्तु कुल्माषः ।
स्वान (५१ सङ्ख्या)मा – स्त्रियः सुमनसः पुष्पं प्रसूनं कुसुमं समम् ।

२१९. **ग्रासरपो (१० सङ्ख्या)मा – अभिपन्नोऽपराद्धोऽभिग्रस्तव्यापद्गतावपि ।**
चंगुणिला (१२ सङ्ख्या)मा – अथ चैत्रे चैत्रिको मधुः र स्याच्चैत्रश्चैत्रिको मधुः ।

---

* **यहाँ उद्धरण गरिएका पुस्तकमा प्रातिपदिक रूप हरेणु खण्डिक मात्र भए तापनि अरू अरू (ए२, ए२बी, ए६ र ए७)मा पूरै पाउ अर्थात् हरेणुखण्डिकौ चास्मिन् छ ।**

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

१. अमस (७)

उपादानेऽप्यामिषं स्यात् (३।३।२२३)

ए२, ए२बी र ए५ – उपादानेऽप्यामिषम्

ए२ – मिसन मत्यंत्रंक काय लाङा अमस

ए५ – मिसन मत्यंनकं काये लाङ अमस[२२०]

ए२बी – उपादान आमिष

आमिषं मिसन मखनकं काय लाङा ला अमस[२२०]

२. कह्वह (११)

हरेणुरेणुकौ चास्मिन् (२।९।११६)

ए१, ए३ र ए३ए – हरेणु खण्डिक

ए१ र ए३ – कह्वहेह

ए३ए – कह्वलेह

३. कस्ति (१२)

मधु क्षौद्रं माक्षिकादि (२।९।१०७)

ए२बी र ए६ – मधु क्षौद्रं माक्षिकादि

ए२बी र ए६ – कस्ति

ए१, ए३ र ए३ए – मधु क्षौद्र माक्षिक

ए१, ए३ र ए३ए – कस्ती

चितला (१७ सङ्ख्या)मा – अथ फाल्गुनः । स्यात् तपस्यः फाल्गुनिकः ।
छता (१९ सङ्ख्या)मा – एको मुख्यान्यकेवलाः ।
ठाकूर (२३ सङ्ख्या)मा – स्वामी त्वीश्वर ईशिता पतिः ।
ठिंसला (२४ सङ्ख्या)मा – सहा मार्गे ।
दं (२६ सङ्ख्या)मा – संवत्सरो वत्सरोऽब्दो हायनः स्त्री शरत् समा ।*
प्वस (३३ सङ्ख्या)मा – पौषे तैषः सहस्यश्च ।
फलके (३५ सङ्ख्या)मा – पृथुकः स्याच्चिपिटिका ।
बू (३६ सङ्ख्या)मा – केदारं क्षेत्रम् ।
मंढे (३८ सङ्ख्या)मा – पूपोऽपूपः पिष्टिकः स्यात् ।
हामल (५२ सङ्ख्या)मा – द्वौ तिले तिलपिञ्जश्च तिलपेजश्च निष्फले ।

२२०. अक्षर उल्टोपुल्टो भई त्यहाँ असम छ । जातरूपको *अमरकोशटीका*को ने.सं. २३९ (वि.सं. ११७६) श्रावणकृष्णअष्टमीको दिन सारिसिद्धयाइएको पुस्तकमा देखिएको वर्णविपर्ययसम्बन्धी अशुद्धिको लागि महेशराज पन्त २०५७:§ १.८.७ = १५०-१५३ हेर्नू ।

---

* यस पाठको विषयमा महेशराज पन्त २०५७:§ ३.९.४ को १ सङ्ख्या = ३४२ पृष्ठमा हेर्नू ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

४. काये (१८ - २ पटक)

ग्रहे ग्राहः (३।२।८)

ए२, ए२बी र ए५ – ग्रहे ग्राहः

ए२, ए२बी र ए५ – काये

५. कूहछि (८)

अस्त्रियामाढकद्रोणौ खारी वाहो निकुञ्चकः ।
कुडवः प्रस्थ इत्याद्याः परिमाणार्थकाः पृथक् ॥ (२।९।८८-८९)

ए३ – कुडव

ए३ – कुहछि

६. क्यं (७, १२)

व्यञ्जनं लाञ्छनं श्मश्रुनिष्ठानावयवेष्वपि । (३।३।११६)

ए२बी र ए६ – व्यञ्जनं लाञ्छनं श्मश्रुनिष्ठानावयवेष्वपि

ए२बी – चिह्न ग्वाछ लक्षण व्यक्त अवयव क्यं

ए६ – ग्वाछ कें स्त्रीपुरुषचिह्न

ए१ – व्यञ्जन

ए१ – क्यं चिह्न ग्वछ

ए३, ए३ए र ए४ – व्यञ्जन

ए३ – कें चिह्न ग्वाछ

ए३ए – कें चिह्न ग्वछ

ए४ – ग्वाछ कें स्त्रीपुरुषचिह्न

७. क्वाक्व (१५)

कोष्णं कवोष्णं मन्दोष्णं कदुष्णं त्रिषु तद्वति (१।३।३५)

ए२बी – कोष्णं कवोष्णं मन्दोष्णं कदुष्णं त्रिषु तद्वति

ए२बी – दोतस्यं क्वाक्वया नाम

ए४ – कोष्ण

ए४ – भंतर क्वाक्व

तिग्मं तीक्ष्णं खरम् (१।३।३५)

ए२, ए२बी, ए५ र ए७ – तिग्मं तीक्ष्णं खरम्

ए२ – अति क्वाक्व

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

८. गा (१६)

प्रावार (२।६।११७)

ए४ – प्रावार

ए४ – गा

संव्यानमुत्तरीयं च (२।६।११८)

ए७ – संव्यानमुत्तरीयं च

ए७ – गा

ए१, ए३ र ए३ए – संव्यानमुत्तरीयं च चोलः कूर्पासकोऽस्त्रियाम् (२।६।११८)

ए१, ए३ र ए३ए – गा

९. गुणिला (११)

श्रावणे तु स्यान्नभाः श्रावणिकश्च सः (१।४।१६)

ए१, ए२बी, ए३, ए५, ए६ र ए७ – श्रावणस्तु स्यान्नभाः श्रावणिकश्च सः

ए१, ए३, ए५ र ए६ – गुणिला

ए२बी – गुणिलाया नामः

ए७ – गुणिलाया नाम

१०. ग्रासरपो (१९)

अभिपन्नोऽपराद्धोऽभिग्रस्तव्यापद्गतावपि (३।३।१२८)

ए२ र ए५ – अभिपन्नोऽपराद्धोऽभिग्रस्तव्यापद्गतावपि

ए२ – अपराध मेंव ग्रास्रपय आपति जुव.

ए५ – अपराध म्यंव ग्रासरपय आपति जुव

ए२बी – अभिपन्नेऽपराद्धोऽभिग्रस्तव्यापद्गतावपि

ए२बी – अपराध म्यंव ग्रासरपा आपति जुव

११. घेर (१०, १५)

घृतमाज्यं हविः सर्पिः (२।९।५२)

ए१, ए२, ए३ए, ए५ र ए६– घृतमाज्यं हविः सर्पिः

ए१, ए२ र ए५ – घ्यर

ए३ए – घ्येर

ए६ – घेल

१२. चंगुणिला (११)

स्याच्चैत्रे चैत्रिको मधुः (१।४।१५)

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

ए१, ए२बी, ए५ र ए७ – स्याच्चैत्रे चैत्रिको मधुः

ए१ र ए५ – चंगुनिला

ए२बी – चंगुणिलाया नामः

ए७ – चंगुणिलाया नाम

ए३ – स्याच्चैत्रश्चैत्रिको मधुः

ए३ – चङ्गुणिला

ए२ र ए६ – अथ चैत्रे चैत्रिको मधुः

ए२ – चंगुनिला

ए६ – चंगुणिला

१३. चतावमंढे (१०, ११)

पिष्टकः स्यात् (२।९।४८)

ए६ – पिष्टकः स्यात्

ए६ – चतामाढे

१४. चवदश (१०)

कलाहीने सानुमतिः (१।४।८)

ए७ – कलाहीने सानुमतिः

ए७ – चवदशवो ॱ पुनिसिवो ॱ ज्याक पनिसिया नाम ॱ॥ जिमङाहु सम्पूर्ण्ण मजुव

सा दृष्टेन्दुः सिनीवाली (१।४।९)

ए२बी र ए७ – सा दृष्टेन्दुः सिनीवाली

ए२बी – चवदश भेदरपु अमावासीया नामः

ए७ – चवदशवो ज्याक ॱ अमावाशिया नाम

ए४ – सिनीवाली

ए४ – ज़वदसवो ज्याक्व अमावासी

१५. चाकुमंढे (१०)

पूपः (२।९।४८)

ए६ – पूपः

ए६ – चाक्वमाढे

१६. चि (७)

सामुद्रं यत् तु लवणमक्षीवं वशिरं च तत् (२।९।४१)

ए७ – यत् तु लवणमक्षीवं वशिरं च तत्

ए७ – चिया नाम

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

ए१, ए३ र ए३ए – सामुद्र लवण अक्षीव वशिर

ए१ र ए३ – ची

ए३ए – चि

१७. चितला (१०)

अथ फाल्गुने ।

स्यात् तपस्यः फाल्गुनिकः (१।४।१५)

ए१ – अथ फाल्गुनः ।

स्यात् तपस्यः फाल्गुनिकः

ए१ – चितला

वसन्ते पुष्पसमयः सुरभिः (१।४।१८)

ए३ – वसन्त पुष्पसमय सुरभि

ए३ – चितला चंगुणिला

१८. चेकन (७)

कुतूः कृत्तेः स्नेहपात्रम् (२।९।३३)

ए२बी र ए७ – कुतूः कृत्तेः स्नेहपात्रम्

ए२बी – चेकन कुरु

ए७ – चेकन थलं

१९. छता (७)

एके मुख्यान्यकेवलाः (३।३।१६)

ए७ – एको मुख्यान्यकेवलाः

ए७ – एक ‿॥ छता ‿ समस्त लोकया ‿ सजन याङ ‿ सायक याङ चोंगव ‿ मेवछि

२०. जा (६)

भिस्सा स्त्री भक्तमन्धोऽन्नमोदनोऽस्त्री स दीदिविः (२।९।४८)

ए२बी, ए५ र ए६ – भक्तमन्धोऽन्नमोदनोऽस्त्री स दीदिविः

ए५ र ए६ – जा

ए२बी – जाया नाम

ए१ र ए३ए – भिस्सा भक्त अन्धस् अन्न ओदन दीदिवि

ए१ र ए३ए – जा

ए३ – भिस्सा अन्धस् अन्न ओदन दीदिवि

ए३ – जा

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

२१. जोगारपे (६)

संयोजित उपाहितः (३।१।९२)

ए१, ए३, ए३ए, ए६ र ए७ – संयोजित उपाहितः

ए१ र ए३ए – योजरपा

ए३ – जोगरपा

२२. टुलिटला (१२)

अङ्कुरोऽभिनवोद्भिदि (२।४।४)

ए४ – अङ्कुर

ए४ – नक टुलि

२३. ठाकूर (२०, २१)

स्वामी त्वीश्वरः पतिरीशिता (३।१।१०)

ए६ – स्वामी त्वीश्वरः पतिरीशिता

ए६ – ठाकुर

ए२, ए२बी र ए५ – स्वामी त्वीश्वर ईशिता पतिः

ए२ – थाकुर

ए२बी र ए५ – ठाकुर

२४. ठिंसला (९)

सहा मार्गः (३।३।२३२)

ए२, ए२बी र ए५ – सहा मार्गः

ए२ र ए५ – ठिंसला

ए२बी – थिंसला

ए७ – सहा मार्गे

ए७ – थिंसला

२५. थुया (६)

पचा पाके (३।२।८)

ए२, ए२बी, ए६ र ए७ – पचा पाके

ए२ र ए२बी – थूये

ए६ – थुया

ए७ – जा थुया आदिपं

ए३ – पचा पाक

ए३ – थुये

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

२६. दं (१४)

संवत्सरो वत्सरोऽब्दो हायनोऽस्त्री शरत् समा (१।४।२०)

ए५ र ए२बी – संवत्सरो वत्सरोऽब्दो हायनः स्त्री शरत् समा

ए५ – दं धाये

ए२बी – दं धाय

ए१ र ए३ – संवत्सर वत्सर अब्द हायन शरत् समा

ए१ – दंया नाम

ए३ – ध्वते दंया नाम

ए४ – संवत्सर

ए४ – दं

संवद् वर्षे (३।४।१६)

ए२, ए२बी, ए५ र ए७ – संवद् वर्षे

ए२, ए२बी, ए५ र ए७ – दं

२७. दाया (१३)

पाके क्षीराज्यहविषां श्रृतम् (३।१।९५)

ए२, ए२बी र ए५– क्षीराज्यहविषां श्रृतम्

ए२ र ए५ – श्रृतं क्षीरं दाया दुदु
श्रृतं आज्यं श्रृतं हविः दाया घ्यर

ए२बी – श्रृतं क्षीरं दाया दुदु
श्रृतं आज्यं श्रृतं हविः दाया घेर

२८. दुखी (१४)

आपन्न आपत्प्राप्तः स्यात् (३।१।४२)

ए१ र ए३ए – आपन्न आपत्प्राप्त

ए१ र ए३ए – दुखी

२९. दुदु (१३, १५)

दुग्धं क्षीरं पयः समम् (२।९।५१)

ए२, ए२बी, ए५ र ए६ – दुग्धं क्षीरं पयः समम्

ए२, ए२बी, ए५ र ए६ – दुदु

ए१, ए३ए – दुग्ध क्षीर पयस्

ए१ र ए३ए – दुदु

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

३०. द्वाको (९ – २ पटक, १० – २ पटक,
११ – ३ पटक, १२ – २ पटक, १३ – २ पटक)

मात्रं कात्स्र्न्येऽवधारणे (३।३।१७८)

ए२, ए२बी र ए५ – मात्रं कात्स्र्न्येऽवधारणे

ए२, ए२बी र ए५ – द्वाको अवधाररपे[२२१]

३१. धरि (७, १२, १५, १७)

द्रप्सं दधि घनेतरत् (२।९।५१)

ए२, ए२बी र ए५ – द्रप्स्यं दधि घनेतरत्

ए२, ए२बी र ए५ – धरि

३२. पुनिशि (९– २ पटक, १२, १३)/पूनिशि (१०)

पौर्णमासी तु पूर्णिमा (१।४।७)

ए१, ए२ र ए२बी – पौर्णमासी तु पूर्णिमा

ए१ – पुनीशि

ए२ – थोवं पुनिसि

ए२बी – पुनिसि धाय

ए४ – पौर्णमासी

ए४ – पुनिसि

३३. प्वस (९)

पौषे तैषसहस्यौ द्वौ (१।४।१५)

ए२, ए५ र ए७ – पौषे तैषसहस्यौ द्वौ

ए२ र ए५ – प्वसला

ए७ – प्वसलाया नाम

ए३ – पौषे तैषः सहस्यश्च

ए३ – प्वशला

३४. फंछि (१०, १२, १३)

अस्त्रियामाढकद्रोणौ खारी वाहो निकुञ्चकः ॥

२२१. ए२बीमा अक्षर दोहरिई अववधाररपे छ। जातरूपको *अमरकोशटीका*को ने.सं. २३९ (वि.सं. ११७६) श्रावण-कृष्णअष्टमीको दिन सारिसिद्धयाइएको पुस्तकमा देखिएको यस्तो अशुद्धिको लागि महेशराज पन्त २०५७: § १.८.५ = १४७-१४९ हेर्नू।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

कुडवः प्रस्थ इत्याद्याः परिमाणार्थकाः पृथक् । (२।९।८८-८९)

एरबी र ए३ – प्रस्थ

एरवी र ए३ – फंछि

३५. फलके (८, १७)

पृथुकः स्याच्चिपिटकः (२।९।४७)

ए१ र ए३ए – पृथुक चिपिटक

ए१ र ए३ए – फलके

एरबी, ए५ र ए६ – पृथुकः स्याच्चिपिटिका

एरबी, ए५ र ए६ – फलके

३६. बू (१८ – ५ पटक, १९ – ३ पटक, फट्के)

पुंनपुंसकयोर्वप्रः केदारः क्षेत्रम् (२।९।११)

ए१ – वप्र केदार क्षेत्र

ए१ – बू

ए२ र ए५ – केदार क्षेत्र

ए२ – बू

ए५ – बु

३७. ब्यष्ट (१७)

स्यात् सन्देशहरो दूतः (२।८।१६)

ए२, एरबी र ए५ – स्यात् सन्देशहरो दूतः

ए२, एरबी र ए५ – ब्यस्त

३८. मंढे (९, १०, ११, १२)

पूपोऽपूपः पिष्टकः स्यात् (२।९।४८)

ए२ र एरबी – पूपोऽपूपः पिष्टकः स्यात्

ए२ र एरबी – पूवामंढे

ए३ र ए३ए – पूप अपूप पिष्टक

ए३ – छोमंढे

ए३ए – छोमण्ढे

ए१ – पूप अपूप पिष्टिक

ए१ – छोमंण्ढे

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

ए५ – पूपोऽपूपः पिष्टिकः स्यात्

ए५ – पूवामंधे

३९. महनि (१२)

लोहाभिसारोऽस्त्रभृतां राज्ञां नीराजनाविधिः ॥ (२।८।९४)

ए६ – लोहाभिसारोऽस्त्रभृतां राज्ञां नीराजनाविधिः

ए६ – महनिया पायातादि

४०. माम (२१)

जनयित्री प्रसूर्माता जननी (२।६।२९)

ए१, ए२, ए२बी, ए३, ए३ए, ए५, ए६ र ए७ – जनयित्री प्रसूर्माता जननी

ए१, ए२, ए३, ए३ए, ए६ र ए७ – माम

ए२बी र ए५ – मामया नाम

ए४ – जनयित्री

ए४ – माम

ए८ – माता माम

४१. मुङ (१७)

निदिग्धोपचिते (३।१।८९)

ए६ – निदिग्धोपचिते

ए६ – मुङा

ए७ – निदिग्ध उपचित

ए७ – मुंङा

४२. मेतं (८)

यवान्यामपि दीपकः (३।३।११)

ए२, ए२बी र ए५ – यवान्यामपि दीप्यकः

ए२ – म्यतं युमनि

ए२बी – यिमुनि मेतं

ए५ – म्यतं युमुनि

४३. मेस (७)

लुलायो महिषो वाहद्विषत्कासरसैरिभाः (२।५।४)

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

ए२, ए२बी, ए३, ए५, ए६ र ए७ – लुलायो महिषो वाहद्विषत्कासरसैरिभाः

ए२ र ए७ – मेस

ए२बी, ए३ र ए५ – मेसया नाम

ए६ – मेश

ए८ – महिषो मेस कीर्तितः

ए१ र ए३ए – लुलाय महिष वाहद्विषत् कासर सैरिभ

ए१ र ए३ए – मेस

४४. म्वाट (९)

स्याद् यावकस्तु कुल्मासः (२।९।१८)

ए२, ए२बी, ए५, ए६ र ए७ – स्याद् यावकस्तु कुल्माषः

ए२ र ए५ – म्वाट

ए२बी, ए६ र ए७ – म्वात

ए३ र ए३ए – यावक कुल्माष

ए३ र ए३ए – म्वाट

४५. यिनको (७)

प्रदोषो रजनीमुखम् (१।४।६)

ए२ र ए२बी – प्रदोषो रजनीमुखम्

ए२ – यिनुको

ए२बी – यिनको धाय

ए८ – इनको स्यान्निशामुखम्

४६. लड्डुवा (१३)

मोदकः (३।५।३३)

ए६ र ए७ – मोदकः

ए६ र ए७ – लड्डुवा

४७. ला (१७)

पिशितं तरसं मांसं पललं क्रव्यमामिषम् (२।६।६३)

ए१, ए२, ए२बी, ए३, ए३ए, ए५, ए६ र ए७ – पिशितं तरसं मांसं पललं क्रव्यमामिषम्

ए१, ए२, ए३, ए३ए, ए६ र ए७ – ला

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

एरबी र ए५ – लाया नाम

ए४ – पिशित

ए४ – ला

ए८ – मांस ला

४८. वा (१७)

धान्यं व्रीहिः स्तम्बकरिः (२।९।२१)

ए१, ए३ र ए३ए – धान्यं व्रीहिः स्तम्बकरिः

ए१, ए३ र ए३ए – वा

ए२, ए२बी र ए५ – स्तम्बकरिर्धान्यं व्रीहिः

ए२, ए२बी र ए५ – वा

४९. साखर (१०, १२, १५)

खण्डविकारः शर्करा सिता (२।९।४३)

ए२, ए३ए र ए५ – खण्डविकारः शर्करा सिता

ए२, ए३ए र ए५ – साखर

ए२बी – खण्डविकारः शर्करा

ए२बी – साखर सीयु

ए२बी र ए७ – सिता

ए२बी – तोयो साखर

ए७ – तोयुव साखर

ए३ – शर्करा सिता

ए३ – शित साखर

ए४ – शर्करा

ए४ – लाह्वि शाखर

ए७ – ह्याङु साखर

५०. स्वंकन (१५)

शाकाख्यं पत्रपुष्पादि (२।४।१३६)

ए२ – शाकाख्यं पत्रपुष्पादि

ए२ – हलकें ‚ स्वंकन ‚ चतकें ‚ आदिपं

५१. स्वान (१५)

स्त्रियः सुमनसः पुष्पं प्रसूनं कुसुमं सुमम् (२।४।१७)

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

ए२, ए२बी, ए३, ए५ र ए७ – स्त्रियः सुमनसः पुष्पं प्रसूनं कुसुमं समम्

ए२ – स्वान

ए२बी, ए३ र ए५ – स्वानया नाम

ए७ – जिरिस्वान आदि स्वानया नाम

ए३ए – सुमनस् प्रसून कुसुम पुष्प

ए३ए – स्वानया नाम

५२. हामल (१०)

द्वौ तिले तिलपेजश्च तिलपिञ्जश्च निष्फले (२।९।१९)

ए६ र ए७ – द्वौ तिले तिलपेजश्च तिलपिञ्जश्च निष्फलें

ए६ र ए७ – हामल

ए२बी र ए५ – द्वौ तिले तिलपिञ्जश्च तिलपेजश्च निष्फले

ए२बी र ए५ – हामल

ए३ – तिल तिलपिञ्ज

ए३ – हामल

५३. ह्नि (१४)

घस्रो दिनाहनी वा तु क्लीबे दिवसवासरौ (१।४।२)

ए१ – घस्रो दिनाहनी वा तु क्लीबे दिवसवासरौ

ए१ – ह्नीया नाम

ए८ – ह्नि दिनं

५४. ह्निठंङ (७, १४)/ह्नियां (९)

नित्यानवरताजस्रमप्यथातिशयो भरः (१।१।६९)

ए७ – नित्यानवरताजस्रमप्यथातिशयो भरः

ए७ – ह्नियं धाय

ए२बी र ए७ – अभीक्ष्णं शश्वदनारते (३।४।११)

ए२बी – ह्नितकं

ए७ – ह्नियं

ए२बी – सना नित्ये (३।४।१७)

ए२बी – ह्नियं

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

ए७ – सर्वदा सदा (३।४।२२)

ए७ – ह्वियं

५५. ह्विन (१४)

दिवाह्नीति (३।४।६)

ए७ – दिवाह्नीति

ए७ – ह्विनस

ए१, ए२बी, ए३ए र ए६ – दिवाह्नि

ए१ र ए३ए – ह्नीनस

ए२बी र ए६ – ह्विनस

(बाँकी पछि)

यो लेख लेख्दा काम लिइएका पुस्तक र लेखको छोटकरी र पूरा रूप खुलाइएको, रचयिताको नाउँको वर्णक्रमअनुसारको थप तालिका

तारानाथ भट्टाचार्य २०२६ क

= वि.सं. २०२६ मा बनारसबाट चौखम्वा संस्कृत सीरीज आफिसद्वारा पुनः प्रकाशित, तारानाथ भट्टाचार्यको *वाचस्पत्य* ६ भाग, ३ संस्करण।

वार्तिक

= ई.सं. १९७२ (वि.सं. २०२९) मा पूनावाट भाण्डारकार-प्राच्यविद्यासंशोधनमन्दिरद्वारा प्रकाशित, काशिनाथ वासुदेव अभ्यंकरद्वारा परिष्कृत, फ्रन्त्स कीलूहोर्नको *श्रीभगवत्पतञ्जलिविरचितं व्याकरणमहाभाष्यम्* (श्रीभगवान् पतञ्जलिले बनाएको *व्याकरणमहाभाष्य*) ३ भाग, ३ संस्करण।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

काठमाडौँ ह्नुगलटोलको कुमारमूर्तिको चित्र*

* यस कुमारमूर्तिको खटजात्राको विषयमा वि.सं. २०३३ मा काठमाडौँवाट त्रिभुवनविश्वविद्यालयको नेपाल र एशियाली अध्ययनसंस्थानद्वारा प्रकाशित, गौतमवज्र वज्राचार्यको *हनूमान्ढोका राजदरबारका* १५७-१६३ पृष्ठमा लेखिएको छ । वि.सं. २०६२ को सिठीको दिन अर्थात् जेठ ३१ गते मेधावी पन्तले यो फोटो खिँचेको हो ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

काठमाडौँ टेबहालको यक्ष मल्लको पालाको
ने.सं. ५८३ (वि.सं. १५१९) कार्तिकपूर्णिमाको दिन स्थापना गरिएको चन्द्रमूर्तिको चित्र*

* यो मूर्ति चन्द्रमूर्ति हो भन्ने र यस मूर्तिको पादपीठमा कुँदिएको लेखको विषयमा वि.सं. २०६१ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ११४ पूर्णाङ्कमा छापिएको, महेशराज पन्तको *ताडपत्रका लिखतपत्रमा अधिमासका* ३४-३५ पृष्ठमा अलिकता लेखिएको छ। यो फोटो प्रजीत शाक्यले खिँचेको हो।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

नयराज पन्तको दृष्टिमा वि.सं. २००७-०८ को नेपाल

६ खण्ड

[वि.सं. २००७ कार्तिक २२ गते श्री ५ ज्ञानेन्द्रको सिंहासनारोहण भएदेखि वि.सं. २००८ को अन्त्यसम्मका घटनालाई लिएर नयराज पन्त (वि.सं. १९७०-२०५९)ले प्राञ्जल संस्कृतमा कहीं गद्यमा कहीं पद्यमा लेखेको डायरीको केही अंश[1] छापिइसकेको छ र त्यसमध्ये धेरैको, मैले गरेको नेपाली उल्था[2] पनि प्रकाशमा आइसकेको छ र नआएकोको पनि प्रकाशमा ल्याउने काम भइरहेको छ। अप्रकाशित १ अंश नेपाली उल्थासहित यसै सिलसिलामा अहिले तल दिइन्छ।

- महेशराज पन्त]

---

१. वि.सं. २०४१ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ६१ पूर्णाङ्कका ३२-४१ पृष्ठमा छापिएको *वि.सं. २००७-८ मा आफूले देखेसुनेका र आफ्नो मनमा लागेका कुरा।*
वि.सं. २०४१ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ६३ पूर्णाङ्कका २८-३१ पृष्ठमा छापिएको *वि.सं. २००७-८ मा आफूले देखेसुनेका र आफ्नो मनमा लागेका कुरा।*
वि.सं. २०४१ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ६४ पूर्णाङ्कका ३४-३७ पृष्ठमा छापिएको *वि.सं. २००७-८ मा आफूले देखेसुनेका र आफ्नो मनमा लागेका कुरा।*
वि.सं. २०६० मा प्रकाशित *पूर्णिमा* १०५ पूर्णाङ्कका ३७-६३ पृष्ठमा छापिएको *प्रजातन्त्रारम्भस्येतिहासः - २००७-८ वैक्रमाब्दयोः मया दृष्टश्रुता मम मनसि प्रतिभाताश्च विषयाः* (प्रजातन्त्रको उठानको इतिहास– वि.सं. २००७-८ मा आफूले देखेसुनेका र आफ्नो मनमा लागेका कुरा)।

२. *पूर्णिमा* ६१ पूर्णाङ्कका ४१-४४ पृष्ठ।
पूर्णिमा ६३ पूर्णाङ्कका ३२-३४ पृष्ठ।
पूर्णिमा ६४ पूर्णाङ्कका ३७-३९ पृष्ठ।
वि.सं. २०६२ मा काठमाडौंबाट ज्ञानगुन साहित्यप्रतिष्ठान र ललितपुरबाट एम्स एकेडेमी उच्च मा.वि.द्वारा प्रकाशित, शेषराज शिवाकोटीद्वारा सम्पादित *नेपालका बौद्धिक विभूति नयराज पन्त*का १२९-१४१ पृष्ठ। त्यहाँ यसको शीर्षक *नयराज पन्तको दृष्टिमा वि.सं. २००७-०८ को नेपाल* छ।
वि.सं. २०६२ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* १२१ पूर्णाङ्कका १-१४ पृष्ठ। त्यहाँ यसको शीर्षक *नयराज पन्तको दृष्टिमा वि.सं. २००७-०८ को नेपाल ४ खण्ड* छ।
वि.सं. २०६३ मा काठमाडौंबाट ज्ञानगुन साहित्यप्रतिष्ठान र ललितपुरबाट एम्स एकेडेमी उच्च मा.वि.द्वारा प्रकाशित, शेषराज शिवाकोटीद्वारा सम्पादित *असाधारण विद्वान् : नयराज पन्त*का ४१-५७ पृष्ठ। त्यहाँ यसको शीर्षक *नयराज पन्तको दृष्टिमा वि.सं. २००७-०८ को नेपाल ५ खण्ड* छ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

खड्गमानसिंहस्य विवाहः

श्रीखड्गमानो महता स्वरेण सामान्यवृत्तिं जनतां विबोध्य ।
स्वयंकृतादाचरणात् समेषां हितं विधास्यन् बहु सञ्जगाद ॥
स गान्धिवादित्वमुपेत्य भूयस्त्यागस्य वृत्तिं सकलान् निगद्य ।
साधारणानामपि दासभावादहं कृती स्यामिति प्रण्यगादीत् ॥
राजाधिराजं निभृतं निषेव्य मासैर्हि कैश्चित् सचिवत्वमाप्य ।
स धूमयानेन चरन् नगर्यां स्वयैव कृत्या विवृणोति रूपम् ॥
स शस्त्रपाणीन् प्रचुरान् भटान् तान् पुरश्च पश्चादपि सन्दधानः ।
हिरण्मयच्छत्रसमावृतः सन् राजन्यवृत्तिं महतीं प्रपन्नः ॥
भूयः स राजाधिपवंशजातां प्रौढां कुमारीं परिणीय काञ्चित् ।
अश्वैश्चतुर्भिः सहितं महान्तं रथं समारुह्य विवाहयात्राम् ॥
निदर्श्य सर्वां जनतां नवीनं त्यागस्य कं वा महनीयमूर्तिम् ।
पन्थानमाविष्कुरुते स्वबुद्धया निबोद्धुमत्रोत्सुकतां बिभर्मि ॥

२००८।११।१०

खड्गमानसिंहको बिहे

श्रीखड्गमानले सामान्य अवस्थाका जनतालाई ठूलो स्वरले जगाएर आफ्नो आचरणबाट हरेकको हित हुने भनी धेरै बोलेका थिए ।

गान्धीवादी हुन पुगेर धेरै त्यागको आचरणको विषयमा सबैलाई भनी साधारण मानिसहरूको पनि दास भएर म सन्तुष्ट हुन्छु भनी तिनले भनेका थिए ।

महाराजाधिराजको खूप चाकडी गरी केही महीनामै मन्त्रिपद पाई मोटर चढेर शहर घुम्दै तिनले आफ्नै कामले आफ्नो रूप स्पष्ट पारिदिएका छन् ।

खानदानी छेत्रीको अवस्थामा पुगेका तिनले महाराजाधिराजको खानदानकी कुनै बूढीकन्यासँग विवाह गर्दा हतियार भिरेका थुप्रै सिपाहीहरूलाई आफ्नो अगाडिपछाडि लगाउँदै सुनको झल्लरीवाल छाता ओढ्दै चारघोडे बग्गीमा चढेर आफ्नो विवाहयात्रा सबै जनतालाई देखाएर नयाँ प्रकारको त्यागको कुनै आदरणीय रूपको मार्ग आफ्नो बुद्धिले आविष्कार गरेका हुन् कि भनी बुझ्न म उत्सुक छु ।

२००८।११।१०

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

पूर्णिमा (इतिहास-प्रधान त्रैमासिक पत्रिका) *का.मे.अ.द.नं. १५५/२४९*

कार्यालय

संशोधन-मण्डल

२७ डल्लुआवासमार्ग

काठमाडौँ

नेपाल

फोन नं. ४६७०३८०

४३०१०२५

४४३५७४९

ई-मेल - samshodhanamandala@yahoo.com

पो.ब.नं. ४१६६, काठमाडौँ

वि.सं. २०६३ कार्तिक

यस अङ्कको मूल्य रु. ९०।-

मुद्रक

लुष प्रेस

शङ्खमूल रोड, सुरुचिमार्ग, नयाँ बानेश्वर

काठमाडौँ

नेपाल

फोन नं. ४-७८२८२४